
TRETIA PERIODICKÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY K MEDZINÁRODNÉMU
PAKTU O HOSPODÁRSKYCH, SOCIÁLNYCH A KULTÚRNYCH PRÁVACH

VŠEOBECNÁ ČASŤ

ÚVOD

1. Slovenská republika (ďalej len „SR“) ako zmluvná strana Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ďalej len „pakt“), v zmysle článku 16 a 17 paktu, predkladá Výboru OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva (ďalej len „výbor“) správy o implementácii paktu.
2. V súčasnosti SR predkladá tretiu periodickú správu k paktu (ďalej len „správa“). Správa obsahuje informácie o opatreniach a o pokroku dosiahnutom pri dodržiavaní práv uznaných v pakte, a to za obdobie rokov 2012 až 2016.
3. Správu vypracovalo Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len „MZVEZ SR“) v spolupráci s vecne príslušnými rezortmi na základe všeobecných usmernení výboru obsahujúcich odporúčania, ktoré majú byť zohľadnené v obsahu a forme jednotlivých periodických správ¹ a v súlade s konkrétnymi odporúčaniami záverečného stanoviska výboru, ktoré boli prijaté 8. júna 2012² po posúdení druhej periodickej správy SR z roku 2009³ (ďalej len „druhá správa SR“).
4. SR plní svoje záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ľudských právach.⁴

OSOBITNÁ ČASŤ
ČLÁNOK 2

Zaručenie práv bez diskriminácie

5. SR v roku 2016 predložila Výboru OSN pre odstránenie všetkých foriem rasovej diskriminácie svoju jedenástu a dvanástu periodickú správu k Medzinárodnému dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie⁵. V spomínanej správe sú bližšie rozpracované opatrenia prijaté s cieľom odstránenia všetkých foriem diskriminácie v SR.

ČLÁNOK 3

Rovnaké práva mužov a žien

6. SR implementuje odporúčania, ktoré 25. novembra 2015 vo svojom záverečnom stanovisku prijal Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien k piatej a šiestej periodickej správe SR.⁶

¹ E/C.12/1991/1

² E/C.12/SVK/CO/2

³ E/C.12/SVK/2

⁴ Napr. pozri Záverečné odporúčania Výboru pre ľudské práva (2016) CCPR/C/SVK/CO/4; Záverečné odporúčania Výboru pre práva dieťaťa (2016) CRC/C/SVK/CO/3-5; Záverečné odporúčania Výboru pre práva osôb so zdravotným postihnutím (2016) CRPD/C/SVK/CO/1; Záverečné odporúčania Výboru pre odstránenie diskriminácie žien (2015) CEDAW/C/SVK/CO/5-6.

⁵ CERD/C/SVK/11-12

⁶ CEDAW/C/SVK/CO/5-6

7. Problematika rovnosti mužov a žien bola v roku 2014 inštitucionálne posilnená prostredníctvom prijatých zásadných strategických dokumentov. Vláda SR 20. novembra 2014 schválila Celoštátnu stratégiu rodovej rovnosti a Akčný plán rodovej rovnosti na roky 2014 – 2019. Oba dokumenty nadväzujú na vyhodnotenie plnenia predchádzajúcej vnútroštátnej stratégie rodovej rovnosti a jej akčného plánu a definujú problematické oblasti rovnosti mužov a žien, ktoré si vyžadujú intervenciu a systematickú prácu. Strategické oblasti a priority definované stratégiou sú: ekonomická nezávislosť a trh práce; participácia v rozhodovaní vo verejnom a ekonomickom živote; vzdelávanie, veda a výskum; dôstojnosť a telesná integrita; inštitucionálne a legislatívne zabezpečenie rovnosti mužov a žien; medzinárodná spolupráca a rozvojová pomoc. Ich súčasťou je aj návrh riešení a stanovenie hlavných úloh aj operačných cieľov pre dané obdobie.

8. Jedným zo špecifických cieľov Celoštátnej stratégie rodovej rovnosti na roky 2014 – 2019 je aj zníženie rodových rozdielov v participácii žien a mužov v rozhodovacích pozíciách. Operačné ciele stanovujú: zvýšiť zastúpenie žien na rozhodovacích pozíciách v politickom živote, vrátane ich motivácie a možnosti kandidovať a participovať; podporovať podnikanie žien vytváraním systémových opatrení vrátane zosúladenia rodinného a pracovného života; zvyšovať zastúpenie žien v ekonomických rozhodovacích pozíciách. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“) v priebehu roka 2015 aktívnejšie podporovalo vyvážené zastúpenie žien a mužov v rozhodovaní, a to prostredníctvom projektu „Podpora vyváženého zastúpenia žien a mužov vo vedúcich pozíciách v organizáciách verejnej a súkromnej sféry“, financovaného z dotačnej schémy Európskej komisie Progress. Projekt sa zamerával aj na získanie informácií a identifikovanie prekážok a dobrej praxe z hľadiska uplatnenia žien v rozhodovacích pozíciách; zvyšovanie povedomia a nutnosti podpory vyrovnaného zastúpenia žien a mužov v rozhodovacích pozíciách; vytvorenie nástrojov pre zvýšenie rovnosti mužov a žien v rozhodovacích pozíciách na rôznych úrovniach hierarchie v súkromných a verejných organizáciách. V rámci projektu boli zrealizované výskumy a mediálne výstupy o ženách v ekonomickom rozhodovaní vrátane filmového dokumentu o „sklenom strepe“, ako aj uskutočnená konferencia s panelovou diskusiou na danú tému. V rámci konferencie boli ocenení zamestnávateľa, ktorí vytvárajú nadštandardné podmienky pre zosúladenie rodinného a pracovného života a uplatnenie žien v rozhodovaní.

ČLÁNOK 6

Právo na prístup k zamestnaniu

9. Právo na prístup k zamestnaniu upravuje zákon č. 5/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“). Právo na prístup k zamestnaniu je právo občana, ktorý chce pracovať, môže pracovať a hľadá si zamestnanie – na služby, zamerané na pomoc a podporu jeho vstupu na trh práce, ako i zotrvania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie na trhu práce najmenej počas obdobia šiestich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov.

Služby zamestnanosti

10. Služby zamestnanosti predstavujú systém inštitúcií a nástrojov podpory a pomoci účastníkom trhu práce pri hľadaní zamestnania, zmene zamestnania, obsadzovaní voľných pracovných miest a uplatňovaní aktívnych opatrení na trhu práce so zreteľom na pracovné uplatnenie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie. Podľa zákona o službách zamestnanosti sa do kategórie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie zaraďujú skupiny, ktoré majú z dôvodu veku, zdravotného stavu, resp. iných dôvodov sťažený prístup na trh

práce. Do tejto skupiny patria občania mladší ako 26 rokov, ktorí sú absolventmi škôl, občania starší ako 50 rokov, dlhodobo nezamestnaní, občania s nízkym vzdelaním, občania so zdravotným postihnutím, osamelí rodičia s aspoň 1 dieťaťom, občania aspoň 12 mesiacov bez pravidelnej práce, štátni príslušníci tretích krajín, ktorým bol udelený azyl alebo ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana.

11. Od 1. januára 2015 bolo v oblasti integrácie mladých ľudí do 29 rokov na trh práce zavedené nové aktívne opatrenie a to príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní. Ide o vytvorené pracovné miesto, ak zamestnávateľ prijme do pracovného pomeru uchádzača o zamestnanie, ktorý je občanom mladším ako 25 rokov veku vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej tri mesiace, alebo uchádzača o zamestnanie, ktorý je občanom mladším ako 29 rokov veku vedeným v evidencii najmenej šesť mesiacov.

12. Ministerstvo hospodárstva SR (ďalej len „MH SR“) plní úlohy na podporu zamestnanosti najmä prostredníctvom operačných programov a štrukturálnych fondov aj pre jednotlivé znevýhodnené sociálne skupiny ľudí.

13. Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (ďalej len „OP KaHR“) v programovom období 2007-2013 v rámci jednotlivých výziev zabezpečoval priamou a nepriamou podporou vytváranie pracovných miest pre dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí (ďalej len „pracovné miesta pre mladých“), čím prispieval k napĺňaniu iniciatívy Európskej komisie vedúcej k zníženiu nezamestnanosti mladých ľudí. Pracovné miesta pre mladých boli vytvárané najmä v rámci podpory formou pomoci de minimis a podpory formou štátnej pomoci.

14. K 31. decembru 2016 bolo v rámci OP KaHR, z plánovaných 1 912 pracovných miest pre mladých vytvorených 1 349 miest. To predstavuje úspešnosť plnenia 71 %. Pokles počtu vytvorených pracovných miest oproti predchádzajúcemu monitorovanému obdobiu bol zapríčinený aj mimoriadnym ukončením projektov. Z celkového počtu 7 658 novovytvorených pracovných miest je každé cca 4. pracovné miesto obsadené mladým dlhodobo nezamestnaným človekom.

15. V prípade výziev, ktoré sa realizovali výhradne formou poskytovania štátnej pomoci, bolo v rámci podporených projektov vytvorených 584 zo 795 plánovaných pracovných miest pre mladých, čo predstavuje úspešnosť plnenia 73 %. Z celkového počtu 970 novovytvorených pracovných miest bola viac ako polovica všetkých pracovných miest vytvorená pre dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí.

16. Tvorba pracovných miest pre mladých je v OP KaHR nastavená aj po ukončení realizácie projektov, tzn. v období ich povinnej udržateľnosti.

17. MH SR v rámci schváleného OP Výskum a inovácie podporuje v programovom období 2014 – 2020 rast predovšetkým malých a stredných podnikov s cieľom zvýšenia ich konkurencieschopnosti. Plánovaný prínos OP Výskum a inovácie je uvedený v bode 1 prílohy.

Politika zamestnanosti v SR

18. Politika zamestnanosti sa realizovala v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR (2012-2016). Ako kľúčová úloha bolo definované zníženie vysokej nezamestnanosti mladých ľudí a systematické riešenie problému dlhodobej, najmä regionálnej nezamestnanosti. Aktívne

opatrenia trhu práce sú zamerané na zlepšenie prístupu nezamestnaných k pracovným miestam a na trh práce, s osobitným zreteľom na pracovné uplatnenie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie. Ide o viacero typov opatrení, ako sú napríklad programy dotovaného zamestnávania – poskytovanie príspevkov zamestnávateľom na podporu zamestnávania nezamestnaných, poskytovanie príspevkov na začatie vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti, či na vytváranie pracovných miest vo verejnom alebo neštátnom sektore.

19. Novela zákona o službách zamestnanosti, od 1. mája 2013, upravila poskytovanie aktívnych opatrení na trhu práce. Bol upravený aj právny rámec pre pôsobenie agentúr dočasného zamestnávania, realizované boli aj zmeny v oblasti poskytovania verejných služieb zamestnanosti úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny. Od 1. januára 2014 bola novelou zákona o službách zamestnanosti transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/98/EÚ z 13. decembra 2011.⁷ Podrobnejšie informácie o legislatívnych opatreniach sú zhrnuté v bodoch 2-9 prílohy.

20. Medzi základné priority politiky vlády SR patrí rast produktívnej zamestnanosti založenej na ekonomickom raste a reštrukturalizácii ekonomiky, ktorá bude zohľadňovať požiadavku vytvárania pracovných príležitostí a tým aj podmienok pre postupné zvyšovanie miery zamestnanosti obyvateľov v produktívnom veku a znižovanie miery nezamestnanosti.

21. V Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2016 – 2020 sa vláda SR zaviazala podporiť politiky zamerané na znižovanie sociálnych a regionálnych rozdielov a tvorbu nových pracovných miest v regiónoch. Tieto ciele bude dosahovať prostredníctvom regionálnych rozvojových programov pre najmenej rozvinuté okresy, vrátane podpory sociálnej ekonomiky prostredníctvom kombinácie grantov a finančných nástrojov. Opatrenia zahŕňajú zlepšenie miestneho podnikateľského prostredia stimuláciou podpory samozamestnávania a mobility pracovnej sily, zlepšenie podmienok pre existujúce aj vytvárané pracovné miesta najmä pre ženy, mladých ľudí a starších pracovníkov.

22. Pozornosť SR sa zameriava aj na zamestnanosť a postavenie žien. Jedným z úspešných príkladov je projekt Podnikateľka Slovenska. Tento projekt založila agentúra Slovak Business Agency v roku 1999 a jeho cieľom je oceniť ženy, ktoré dosahujú výnimočné výsledky v podnikaní a dokážu sa presadiť aj na trhu. Projekt sa zameriava aj na spropagovanie najúspešnejších žien, ktoré dokázali zladit' rodinné a pracovné povinnosti. Publicitou týchto podnikateľiek sa snaží motivovať aj ostatné ženy, aby začali podnikat', alebo aby sa nebáli rozvíjať svoje podnikateľské aktivity. Je určená nielen pre začínajúce podnikateľky, ale aj tie, ktorých firmy sú pevne etablované na trhu. Okrem toho existuje mnoho platforiem, ktoré aktívne participujú na zlepšení postavenia žien. Jednou z nich je aj Platforma žien Slovenska. Jej projekt „Hlas žien“ obsahuje deväť odporúčaní, ktoré sa zameriavajú na celkové zlepšenie postavenia ženy v spoločnosti. Zameriavajú sa prioritne na tri oblasti – podpora podnikania a zamestnanosti žien, zosúladenie pracovného, rodinného a osobného života a výzvy, ktorým ženy líderky a manažérky čelia. Informácie o zastúpení MH SR v rámci európskej platformy WES (The European network to promote women's entrepreneurship), ako aj jednotlivé odporúčania projektu Hlas žien sa nachádzajú v bode 10 prílohy.

⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/98/EÚ z 13. decembra 2011 o jednotnom postupe vybavovania žiadostí o jednotné povolenie na pobyt a zamestnanie na území členského štátu pre štátnych príslušníkov tretích krajín a o spoločnom súbore práv pracovníkov z tretích krajín s oprávneným pobytom v členskom štáte do právneho poriadku SR

23. MH SR prijalo opatrenia ako napríklad zníženie poplatkov za prvozápis do obchodného registra o približne 10 %, čím sa znížili administratívne náklady spojené so začatím podnikania. V rovnakom termíne bola tiež vďaka prijatiu novej komplexnej úpravy udržiavania základného imania a prepracovanej zodpovednosti štatutárnych orgánov zrušená povinnosť skladať peňažné vklady do základného imania na tzv. predbežný podnikateľský účet. Pokiaľ ide o zamestnanosť mladých perspektívnych podnikateľov, MH SR v súčasnosti posudzuje možnosti podpory účasti malých a stredných podnikov a špecificky startupov a inovácií vo verejnom obstarávaní na národnej úrovni, ktoré sú prioritami aj na úrovni EÚ.

24. Národná stratégia zamestnanosti SR do roku 2020 bola schválená vládou SR 17. decembra 2014. Na tvorbe nadrezortného dokumentu sa podieľali aj sociálni partneri, samosprávy a odborná verejnosť. Stratégia sa zamerala na identifikáciu zmien, ktoré je potrebné vykonať v nadrezortnej spolupráci, a to aj v oblasti fungovania sociálnej ekonomiky. Cieľom stratégie je dosiahnuť 72 %-nú zamestnanosť, zlepšiť životné podmienky zamestnancov a účelnejšie využívať finančné zdroje na podporu zamestnanosti. Strategické zámery sú realizované v kľúčových oblastiach: podpora tvorby pracovných miest; inovácie ako nástroj podpory zamestnanosti; implementácia sociálnej ekonomiky; inovatívny nástroj podpory regionálnej a miestnej zamestnanosti; flexibilita pracovných vzťahov, pracovné podmienky, ochrana práce a kultúra práce; účinné riešenie dlhodobej nezamestnanosti; sieťovanie a rozvoj verejných služieb zamestnanosti.

25. OP Ľudské zdroje pre programové obdobie 2014-2020 vychádza z Národného programu reforiem SR, ktorý definuje opatrenia na posilňovanie ekonomického rastu a zamestnanosti. V rámci prioritnej osi Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí bol stanovený cieľ zvýšiť účasť mladých ľudí na pracovnom trhu. Kľúčovými aktivitami sa má zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani odbornej prípravy vo veku do 29 rokov dostali kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, odborného vzdelávania a prípravy, alebo stáže do štyroch mesiacov po strate zamestnania alebo ukončení formálneho vzdelania. Počas sledovaného obdobia boli vypracované každoročne Národné programy reforiem SR, v rámci ktorých boli rozpracované opatrenia na zvýšenie zamestnanosti a mobility pracovnej sily.

26. Problematiku zamestnanosti a zamestnateľnosti starších pracovníkov, vrátane opatrení na podporu aktívneho starnutia ľudí vo veku nad 50 rokov, zahŕňa Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020, schválený vládou SR v decembri 2013.

27. SR aktívne reagovala na výzvy Európskej komisie na podporu účasti mladých ľudí na trhu práce a vytvárania pracovných miest v roku 2012 a prijala opatrenia na uľahčenie vstupu mladých ľudí na trh práce. Osobitne prijala stimuly prijímania mladých ľudí do prvého zamestnania v malých a stredných podnikoch. Od roku 2014 SR prijala nové opatrenia (reformy, projekty) v rámci Iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí. Ide o podporu prvého pravidelne plateného zamestnania, mentorovaného zamestnania, samozamestnania a absolventskej praxe s možnosťou následného zamestnania. Súčasťou opatrení je taktiež podpora vzdelávania a individualizovaného poradenstva s dôrazom na znevýhodnené skupiny mladých ľudí.

28. Od roku 2014 je zabezpečená implementácia systému záruk pre mladých ľudí, pokračuje sa v investíciách do mladých ľudí prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu, vytvorili sa iniciatívy na zosúladenie vzdelávania s potrebami trhu práce a na uľahčenie prechodu zo školy do zamestnania (OP Ľudské zdroje).

29. S dôrazom na cieľovú skupinu absolventov škôl do 26 rokov sa v rámci aktívnych opatrení na trhu práce (ďalej len „AOTP“) podľa zákona o službách zamestnanosti uplatňoval najmä príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51). V rámci uplatňovaných AOTP boli realizované osobitné národné projekty podpory začlenenia mladých nezamestnaných, a to „Úspešne na trhu práce“, „Absolventska prax štartuje zamestnanie“ a „Praxou k zamestnaniu“.

30. Opatrenia na riešenie dlhodobej nezamestnanosti boli zamerané najmä na poskytnutie druhej šance na vzdelávanie, realizáciu pilotných projektov adresovaných na dlhodobo nezamestnaných, multiprofesionálnu intenzívnu podporu dlhodobo nezamestnaných a realizáciu aktivít, na ktoré boli poskytnuté prostriedky z OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, ktorý bol určený na programové obdobie 2007 – 2013 a následne z OP Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 – 2020.

31. V hodnotenom období sa na podporu zamestnávania dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie v rámci AOTP využívali príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie; príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti a príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj. Okrem týchto opatrení sa realizovali aj osobitné národné projekty podpory začlenenia dlhodobo nezamestnaných na pracovný trh, a to: „Šanca na zamestnanie“, „Chceme byť aktívni na trhu práce“ (50+), „Cesta z kruhu nezamestnanosti“, „Spoločne hľadáme prácu“ a „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva“ ktoré významnou mierou prispeli k zlepšeniu situácie v oblasti riešenia dlhodobej nezamestnanosti v SR.

32. Od 1. júla 2014 sú zriadené aktivačné centrá na podporu udržiavania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie, ktorí sú zároveň poberateľmi dávky v hmotnej núdzi. Od 1. novembra 2013 je zavedená odvodová úľava pre dlhodobo nezamestnaných, ktorá je, počnúc 15. decembrom 2015, rozšírená aj na zamestnávanie osôb z najmenej rozvinutých okresov.

33. V roku 2016 bol vypracovaný Akčný plán na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trhu práce, ktorý popisuje konkrétne opatrenia, ktoré MPSVR SR v spolupráci so všetkými zainteresovanými plánuje zabezpečiť najmä v najbližších dvoch rokoch od jeho prijatia (november 2016) na zlepšenie prístupu dlhodobo nezamestnaných na trh práce. Jeho realizáciou sa v SR zabezpečuje plnenie Odporúčania Rady EÚ z 15. februára 2016 k integrácii dlhodobo nezamestnaných do trhu práce.

34. 12. 3. 2015 (s účinnosťou od 1. 1. 2016) bol prijatý zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Uvedený zákon vytvára legislatívne predpoklady k aktívnemu zapojeniu sa zamestnávateľov do odborného vzdelávania a prípravy a predstavuje významný krok k zníženiu nezamestnanosti mladých ľudí v Slovenskej republike.

Zamestnanosť

35. Miera zamestnanosti obyvateľov v produktívnom veku (vo veku 15 – 64 rokov) sa za obdobie rokov 2012 – 2016 zvýšila na 64,9 %. Miera zamestnanosti mladých (vo veku 15 – 24 rokov) sa za rovnaké obdobie zvýšila na 25,2 % a miera zamestnanosti starších osôb (50 – 64 rokov) na 59,5 %.

Nezamestnanosť

36. Celková situácia vo vývoji nezamestnanosti po roku 2012 sa postupne zlepšovala. Podľa údajov Štatistického úradu SR (ďalej len „ŠÚ SR“) z výberového zisťovania pracovných síl bola miera nezamestnanosti v SR v roku 2016 v porovnaní s rokom 2012 nižšia o 4,3 p. b., resp. znížila sa na úroveň 9,7 %. Absolútny počet nezamestnaných sa znížil o takmer 30 %. V roku 2016 bolo v priemere evidovaných 301 tis. uchádzačov o zamestnanie. Ich počet medziročne poklesol o 54 tis. osôb, t.j. o 15,1 %. Miera evidovanej nezamestnanosti mala klesajúcu tendenciu a dosiahla úroveň 9,48 %, čo je medziročný pokles o 2 percentuálne body (ďalej len „p.b.“).

37. Zlepšuje sa situácia aj v oblasti dlhodobej nezamestnanosti. Kým v roku 2012 bol, podľa údajov ŠÚ SR, priemerný podiel dlhodobo evidovaných nezamestnaných (nezamestnaných nad 12 mesiacov) na celkovom počte nezamestnaných na úrovni 63,8 %, v roku 2015 bol tento podiel 62,3 % a v roku 2016 poklesol na 56,6 %. Postupne sa znižujú aj medziregionálne rozdiely v úrovni miery nezamestnanosti. V roku 2012 bol rozdiel medzi najvyššou a najnižšou mierou nezamestnanosti medzi krajmi na úrovni 14,1 p.b., v roku 2016 tento rozdiel poklesol na 9,9 p.b..

38. Aj vo vývoji miery nezamestnanosti žien v porovnaní s úrovňou v roku 2012 boli zaznamenané pozitívne tendencie. Kým v roku 2012 podľa údajov ŠÚ SR, Výberového zisťovania pracovných síl (ďalej len „VZPS“) bola miera nezamestnanosti žien na úrovni 14,5 %, v roku 2016 to bolo 10,7 %.

39. Výrazne sa znížila úroveň miery nezamestnanosti mladých. Kým v roku 2012 podľa údajov ŠÚ SR bola miera nezamestnanosti mladých na úrovni 34,0 %, v roku 2015 to bolo 26,4 % a v roku 2016 to bolo 22,2 %.

ČLÁNOK 7

Minimálna mzda

40. O úprave sumy minimálnej mzdy na nasledujúci rok vyjednávajú, podľa zákona č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov, zástupcovia zamestnávateľov a zamestnancov (sociálni partneri). Rýchlejšie tempo zvyšovania sumy minimálnej mzdy umožnil priaznivý vývoj makroekonomických ukazovateľov. Vzhľadom na silný rast ekonomiky v roku 2016 vláda SR rozhodla o zvýšení sumy minimálnej mzdy pre rok 2017 zo 405 eur na 435 eur mesačne, t. j. o 7,41 %.

41. Výraznejší rast sumy minimálnej mzdy v posledných troch rokoch umožnilo v roku 2015 aj zavedenie odvodovej odpočítateľnej položky do systému zdravotného poistenia vo výške 380 eur mesačne s jej progresívnym znižovaním až do výšky príjmu zamestnanca 570 eur mesačne. Toto opatrenie vlády SR, účinné od 1. januára 2015, znamená, že zamestnávateľ ani zamestnanec zo sumy príjmu do 380 eur neplatí zdravotné odvody. Pri medziročnom raste sumy minimálnej mzdy o 28 eur mesačne, čo bol nárast o 7,95 %, čistá mzda zamestnancov so mzdou na úrovni sumy minimálnej mzdy vzrástla až o 11,24 %.

Mzdové a pracovné podmienky žien

42. Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Ústava SR“) v čl. 12 ods. 2 garantuje základné práva a slobody všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny

pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Povinnosť zamestnávateľa zaobchádzať so zamestnancami v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania je ustanovená zákonom č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou v znení neskorších predpisov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“), ktorý podľa ustanovenia § 2 ods. 1 zakazuje diskrimináciu z dôvodu pohlavia. Predmetný zákaz nedovoľuje diskriminovať ženy voči mužom ani v možnosti získať rovnakú príležitosť pre všetky osoby, či dosiahnuť v zamestnaní vyššiu pracovnú pozíciu.

43. Zásada rovnakého zaobchádzania v pracovnoprávných vzťahoch je podrobne upravená v § 6 antidiskriminačného zákona.

44. Zásada rovnakého zaobchádzania je premietnutá aj do zákona č. 311/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov - Zákonník práce (ďalej len „ZP“), ktorý v čl. 6 Základných zásad ustanovuje, že ženy a muži majú právo na rovnaké zaobchádzanie, ak ide o prístup k zamestnaniu, odmeňovanie a pracovný postup, odborné vzdelávanie a o pracovné podmienky. ZP zakazuje diskrimináciu zamestnancov z dôvodu pohlavia, manželského stavu a rodinného stavu, sexuálnej orientácie, rasy, farby pleti, jazyka, veku, nepriaznivého zdravotného stavu alebo zdravotného postihnutia, genetických vlastností, viery, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine.

45. Podľa údajov ŠÚ SR o vývoji rodového rozdielu v SR tento postupne klesá. Celkový rodový mzdový rozdiel medzi priemernou mesačnou mzdou ženy a muža v roku 2005 predstavoval 28,4 %, v roku 2011 predstavoval 24,2 % a v roku 2015 ďalej poklesol na 22,4 % (priemerná mzda žien dosiahla 867 eur mesačne, priemerná mzda mužov 1 117 eur mesačne).

46. Z analýz získaných údajov na výberovej vzorke, ktorú predstavovalo viac ako milión zamestnancov z 8 170 spravodajských jednotiek (viac ako 50 % všetkých zamestnancov v SR), vyplynul jednoznačný a dominantný vplyv vysokej segregácie zamestnaní na celkový rodový mzdový rozdiel. Segregačný index dosiahol 57,56 %, čo znamená, že pre zabezpečenie rovnovážneho rozloženia mužov a žien v zamestnaniach by muselo zmeniť svoje zamestnanie 57,56 % všetkých zamestnancov.

Bezpečné a zdravotne nezávadné pracovné podmienky

47. Spravodlivé a uspokojivé pracovné podmienky predstavujú významnú oblasť sociálnej politiky. Zabezpečené sú v súlade s právom EÚ a dohovormi Medzinárodnej organizácie práce (ILO). Právna úprava pracovných podmienok je zabezpečená rozsiahlym súborom právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktoré sa viackrát novelizovali.

48. Problematika zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa v SR naplňa aj prostredníctvom plnenia zámerov, cieľov a nástrojov Stratégie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v SR do roku 2020 a programu jej realizácie na roky 2013 až 2015 s výhľadom do roku 2020, schválenej vládou SR 10. júla 2013 a tiež aktualizovanej Stratégie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v SR na roky 2016 až 2020 a programu jej realizácie, schválenej vládou SR 12. októbra 2016. Tieto stratégie obsahujú štruktúrovaný súbor úloh, ktorých realizáciou sa podporujú aktivity zamestnávateľov pri zaisťovaní ústavného práva zamestnancov na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci.

Rovnaké príležitosti v zamestnaní

49. V súlade so zmluvným princípom, obsiahnutým v ZP, je dohodnutý druh práce, na ktorý sa zamestnanec prijíma, vrátane jeho stručnej charakteristiky jednou zo štyroch podstatných náležitostí pracovnej zmluvy medzi zamestnávateľom a zamestnancom. Zamestnávateľ je podľa § 41 ods. 1 ZP povinný v zmysle už pred uzatvorením pracovnej zmluvy oboznámiť fyzickú osobu s právami a povinnosťami, ktoré pre ňu vyplývajú z pracovnej zmluvy, s pracovnými podmienkami a mzdovými podmienkami, za ktorých má prácu vykonávať.

50. § 13 ZP obsahuje aj obranný mechanizmus zamestnanca pre prípad, že by zamestnávateľ porušil zásadu rovnakého zaobchádzania: právo podať zamestnávateľovi sťažnosť v súvislosti s porušením zásady rovnakého zaobchádzania. Zamestnávateľ je povinný na sťažnosť zamestnanca bez zbytočného odkladu odpovedať, vykonať nápravu, upustiť od takého konania a odstrániť jeho následky. Zamestnanec sa tiež môže obrátiť na súd a domáhať sa právnej ochrany, ustanovenej v § 9 až 11 antidiskriminačného zákona. Ďalšie informácie sú uvedené v bode 13 prílohy.

Odpočinok, zotavenie

51. Platí právna úprava uvedená v bodoch 103-120 druhej správy SR. Ďalšie informácie sú uvedené v bodoch 15-17 prílohy.

Rozumné vymedzenie pracovných hodín

52. ZP v § 85 vymedzuje maximálnu dĺžku pracovného času v rámci týždňa - najviac 40 hodín týždenne, ako aj v rámci dňa - v priebehu 24 hodín nesmie presiahnuť 12 hodín. V niektorých prípadoch sa vyžaduje skrátenie pracovného času (napr. zamestnanec pravidelne a striedavo vykonáva prácu v rôznych pracovných zmenách, pracuje s chemickými karcinogénmi, apod.).

Pravidelná platená dovolenka

53. ZP upravuje nárok na dovolenku za kalendárny rok, za odpracovanie jeho pomernej časti alebo za odpracované dni (§ 101 a nasl.). Rozsah dovolenky za kalendárny rok (ak zamestnanec odpracuje aspoň 60 dní) je najmenej 4 týždne a ak ide o zamestnanca, ktorý v kalendárnom roku dovŕši 33 rokov veku, je to 5 týždňov. U vybraných skupín zamestnancov v školstve (napr. učitelia) je nárok najmenej 8 týždňov. Zamestnanec, ktorý odpracuje 21 dní a menej ako 60 dní má nárok na 1/12 dovolenky za každých 21 odpracovaných dní. Dovolenka je preplácaná náhradou mzdy a vychádza sa z priemerného zárobku zamestnanca, dovolenku v rozsahu výmery do štyroch týždňov nemožno preplatiť ale musí sa vyčerpať.

Odmena v dňoch verejných sviatkov

54. V dňoch, ktoré sú považované za sviatky patrí zamestnancovi okrem dosiahnutej mzdy aj mzdové zvýhodnenie najmenej 50 % jeho priemerného zárobku (§ 122 ZP) alebo sa môže dohodnúť na čerpaní náhradného voľna za prácu vo sviatok.

ČLÁNOK 8

Právo zakladať odborové organizácie

55. Ústava SR zaručuje v článku 37 ods. 1 a 2 právo každého slobodne sa združovať s inými na ochranu svojich hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv. Právna úprava združovania sa v odboroch oproti druhej správe SR (body 121-123, 125-127) zostala nezmenená a je priblížená aj v bode 18 prílohy..

56. SR je zmluvnou stranou Dohovoru ILO č. 87 o slobode združovania a ochrane práva odborovo sa organizovať a Dohovoru ILO č. 98 Medzinárodnej organizácie práce o vykonávaní zásad práva organizovať sa a kolektívne vyjednávať.

Kolektívne vyjednávanie, právo na štrajk

57. Ústava SR v článku 37 ods. 4 a Listina základných práv a slobôd (Ústavný zákon č. 23/1991 Zb.) v článku 27 ods. 4 upravujú právo na štrajk ako jedno zo sociálnych práv občanov. Zákon č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov upravuje základné otázky týkajúce sa práva na štrajk a práva na kolektívne vyjednávanie.

58. Podpora paritných konzultácií zamestnancov a zamestnávateľov je upravená v ZP. Ide najmä o otázky pracovných podmienok a podmienok zamestnania, prevod podnikov, hromadné prepúšťanie.

59. V súlade s čl. 54 Ústavy SR sa právo na štrajk osobám v povolaniach, ktoré sú bezprostredne nevyhnutné na ochranu života a zdravia obmedzuje ustanovením § 20 zákona o kolektívnom vyjednávaní. Právna úprava štrajku sa oproti druhej správe SR nezmenila (body 128-129).

ČLÁNOK 9

Sociálne poistenie

60. Ústava SR v článku 39 odsek 1 zaručuje všetkým občanom SR jedno zo základných sociálnych práv, t.j. právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu ako aj pri strate živiteľa. Ide o právo na sociálne zabezpečenie, ktoré je štát povinný realizovať. Zabezpečenie sociálneho práva sa realizuje predovšetkým prostredníctvom sociálneho poistenia, ktoré vykonáva Sociálna poisťovňa ako verejnoprávna inštitúcia. Bližšia právna úprava ako aj vymedzenie poistených subjektov je uvedené v bodoch 19-21 prílohy.

61. V rokoch 2011 až 2014 sa v sociálnom poistení uskutočnili zásadné zmeny. Upustilo sa od taxatívne určeného okruhu osôb, na ktoré sa vzťahuje sociálne poistenie. Sociálne poistenie je previazané na dosahovanie príjmu zo závislej činnosti alebo príjmu z podnikania, ktoré sú zdaňované podľa daňových predpisov.

62. Tak ako bolo uvedené v druhej správe SR (k čl. 9) aj v súčasnosti tvorí sociálne poistenie päť samostatných poistných systémov:

- nemocenské poistenie,
- dôchodkové poistenie, členiace sa na:
 - starobné poistenie,
 - invalidné poistenie,

- úrazové poistenie,
- garančné poistenie,
- poistenie v nezamestnanosti.

63. Povinne nemocensky a dôchodkovo poistení sú

- a) zamestnanec s právom na pravidelný mesačný príjem,
- b) samostatne zárobkovo-činná osoba (SZČO), ktorej príjem prevyšuje 12-násobok minimálneho mesačného vymeriavacieho základu (minimálna mzda),
- c) povinne dôchodkovo poistení sú aj tzv. poistenci štátu (najmä rodič starajúci sa o dieťa do 6 rokov jeho veku, o dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom od 6 do 18 rokov, opatrovatelia, ktorým sa poskytuje peňažný príspevok za opatrovanie občana s ťažkým zdravotným postihnutím a osobní asistenti, ktorí podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávajú osobnú asistenciu osobe s ťažkým zdravotným postihnutím najmenej 140 hodín mesačne).

Nemocenské poistenie

64. Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) definuje nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva. Ide o poistenie krátkodobých následkov sociálnych udalostí formou peňažných dávok.

65. Dobrovoľne nemocensky poistená osoba môže byť fyzická osoba po dovŕšení 16 rokov veku, ktorá má na území SR trvalý pobyt ako občan SR, povolenie na prechodný pobyt alebo povolenie na trvalý pobyt ako cudzinec, ak nie je povinne nemocensky poistená a

- a) nemá priznaný starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %,
- b) nie je poberateľom invalidného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku a
- c) je súčasne dobrovoľne dôchodkovo poistená.

66. Z nemocenského poistenia sa za podmienok zákona o sociálnom poistení poskytujú nemocenské dávky, a to :

- nemocenské
- ošetrovné
- vyrovnávacía dávka
- materské.

67. Základnou podmienkou nároku na dávku nemocenského poistenia je, že v dôsledku zákonom definovaných sociálnych udalostí dochádza k strate na zárobku. Nárok na nemocenské dávky je podmienený splnením zákonom ustanovených podmienok.

Dôchodkové poistenie

68. Dôchodkové poistenie zahŕňa starobné poistenie ako poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia a invalidné poistenie ako poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobou nepriaznivého zdravotného stavu poistenca a pre prípad úmrtia.

69. Zákon o sociálnom poistení upravuje 1. pilier dôchodkového poistenia. Tento predstavuje priebežný spôsob financovania dôchodkov. Účasť v prvom pilieri je povinná pre všetkých zarábajúcich obyvateľov a ich zamestnávateľov. Konkrétne podoba a relatívna veľkosť priebežného piliera bola zmenená. Bola zavedená možnosť predčasného alebo

neskorého odchodu do dôchodku. Poistenec sa môže rozhodnúť, kedy prestane pracovať a do dôchodku odíde. Podľa súčasnej právnej úpravy prvého piliera je zároveň možné, aby dôchodcovia bez obmedzenia pracovali a naďalej popri mzde poberali aj dôchodok (okrem predčasného starobného dôchodku). Prácou popri poberaní dôchodku si dôchodcovia môžu svoj dôchodok zároveň postupne zvyšovať.

70. Dôchodkový systém teda vychádza z trojpilierového modelu:

1. pilier – povinný, priebežne financovaný – v tomto pilieri sú zapojení všetci občania v aktívnom veku a ich zamestnávateľa, ktorí povinne platia do Sociálnej poisťovne odvody z každej mzdy. Pilier je priebežne financovaný z poistného), je vykonávaný Sociálnou poisťovňou a je štátom finančne zaručený.
2. pilier – dôchodkové sporenie, povinný kapitalizačný pilier, zavedený od 1. januára 2005, je príspevkovo definovaný a financovaný prostredníctvom prispievania na osobné dôchodkové účty účastníkov systému t. j. sporiteľov. Dve tretiny odvodov sporiteľov na starobné poistenie zostávajú naďalej v Sociálnej poisťovni, tretina sa odvádza na ich osobný dôchodkový účet jednotlivcej správcovskej spoločnosti.
3. pilier – povinný pre zamestnancov na rizikových pracoviskách zaradených do III. a IV. pracovnej kategórie a dobrovoľný pre ostatných zamestnancov je financovaný z prostriedkov zamestnávateľa a zamestnanca na konkrétne osobné účty účastníkov, je štátom kontrolovaný a vykonávaný doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami. Doplnkové dôchodkové sporenie umožňuje účasť nielen zamestnancom ale každej fyzickej osobe staršej ako 18 rokov.

71. Zákon o sociálnom poistení delí dôchodkové poistenie na dve časti. V prvom prípade je to *starobné poistenie* ako poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a prípad úmrtia, a v druhom *invalidné poistenie* pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu poistenca a pre prípad úmrtia. Sústavu dávok dôchodkového poistenia tvorí poistenie dlhodobých následkov sociálnych udalostí peňažnými dávkami v čase dlhodobej straty príjmu.

72. Dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba môže byť fyzická osoba po dovŕšení 16 rokov veku, ktorá má na území SR trvalý pobyt ako občan SR, alebo prechodný pobyt alebo trvalý pobyt ako cudzinec a nemá priznaný predčasný starobný dôchodok. Pre dobrovoľné dôchodkové poistenie nie je podmienkou existencia dobrovoľného nemocenského poistenia alebo dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti.

73. Zo systému starobného poistenia sa poskytuje:

- starobný dôchodok
- predčasný starobný dôchodok
- vdovský dôchodok
- vdovecký dôchodok
- sirotsky dôchodok
- vyrovnávací príplatok

Zo systému invalidného poistenia sa poskytuje:

- invalidný dôchodok
- vdovský dôchodok
- vdovecký dôchodok
- sirotsky dôchodok.

74. V systéme starobného dôchodkového sporenia bolo v roku 2012 zavedené tzv. automatické zaradenie prvopoistencov do II. piliera, s možnosťou z II. piliera vystúpiť počas

prvých 730 dní, to však bolo v platnosti len do konca roku. Od roku 2013 sa zaviedol princíp dobrovoľného vstupu do II. piliera pre tie osoby, ktorým aspoň raz vznikla prvá účasť na dôchodkovom poistení (I. pilier). Tieto osoby sa môžu rozhodnúť vstúpiť do II. piliera až do dovŕšenia veku 35 rokov.

75. Od 1. septembra 2012 sa znížila sadzba povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie z pôvodných 9 % na 4 % z vymeriavacieho základu, od roku 2017 sa táto sadzba každoročne zvyšuje o 0,25 % tak, aby v roku 2024 dosiahla cieľovú úroveň 6 %. S účinnosťou od roku 2013 sa tiež zaviedla možnosť platenia dobrovoľných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, ktorých výška nie je obmedzená. Tieto príspevky boli daňovo zvýhodnené do výšky 2 % zo základu dane (čiastkového základu dane), pričom toto daňové zvýhodnenie platilo do konca roka 2016.

76. V roku 2012 sa v systéme starobného dôchodkového sporenia zaviedla možnosť pre dôchodkové správcovské spoločnosti vytvárať tzv. indexové dôchodkové fondy. V roku 2013 došlo k zrušeniu dovtedajšieho pevne stanoveného počtu štyroch dôchodkových fondov. Dôchodkové správcovské spoločnosti podľa novej úpravy povinne spravujú jeden dlhopisový garantovaný dôchodkový fond a jeden akciový negarantovaný dôchodkový fond. Predĺžilo sa aj sledované obdobie výkonnosti dlhopisových garantovaných fondov a to na 10 rokov. Od roku 2012 došlo aj k viacerým úpravám v odplatách.

77. Významnou zmenou bola komplexná úprava výplatnej fázy zo systému starobného dôchodkového sporenia, ktorá je v platnosti od 1. januára 2015. Zrušila sa podmienka minimálneho obdobia starobného dôchodkového sporenia v trvaní 10 rokov, zaviedla sa nová forma vyplácania dôchodku – dočasný dôchodok. Návrh zákona priniesol aj riešenie situácie sporiteľov, ktorých výška dôchodkových úspor nie je dostatočná na zakúpenie doživotného dôchodku (zaviedli sa dôchodky v režime tzv. malej nasporenej sumy). Upravil sa zmluvný vzťah medzi poskytovateľom dôchodku a sporiteľom. Na účely sprostredkovania ponúk a výberu dôchodku zo systému starobného dôchodkového sporenia Sociálna poisťovňa zriadila a spravuje centrálny informačný ponukový systém, prostredníctvom ktorého sporitelia dostanú všetky svoje ponuky na jednom mieste a v rovnakom čase, čím sa znížila administratívna záťaž sporiteľa a zabezpečila transparentnosť sprostredkovania ponúk dôchodkov.

78. II. pilier bol od roku 2012 dvakrát dočasne otvorený pre vstup a rovnako aj výstup a to od 1. septembra 2012 do 31. januára 2013 a následne od 15. marca 2015 do 15. júna 2015. K 31. decembru 2016 počet sporiteľov predstavoval 1 375 770.

79. V systéme doplnkového dôchodkového sporenia bolo v roku 2011 zrušené daňové zvýhodnenie na doplnkové dôchodkové sporenie na strane účastníka. Od roku 2014 bolo do tohto systému daňové zvýhodnenie na strane účastníka opätovne zavedené, pričom účastník si môže znížiť základ dane o zaplatené príspevky do výšky 180 eur ročne. Príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie, ktoré platia zamestnávateľia za svojich zamestnancov – účastníkov sú daňovo zvýhodnené až do 6 % mzdy týchto zamestnancov.

80. Od roku 2014 sa v systéme doplnkového dôchodkového sporenia vykonalo viacero zmien s cieľom naplniť pôvodný účel tohto systému a zatriktívniť ho pre jeho účastníkov. V rámci prijatých opatrení sa zvýšil vek, od ktorého sa vypláca doplnkový starobný dôchodok, v zásade je to 62 rokov pričom sa zrušila podmienka minimálneho obdobia sporenia v dĺžke 10 rokov.

81. Zmenili sa podmienky vyplácania doplnkového výsluhového dôchodku (zvýšenie obdobia výkonu rizikových prác z päť na desať rokov, zvýšenie veku, od ktorého sa tento dôchodok vypláca zo 40 na 55 rokov) a mení sa účel doplnkového výsluhového dôchodku

(skorší ako zákonný odchod do dôchodku). Vypustila sa dávka odstupné a zaviedla sa možnosť predčasného výberu pre účastníka. Zrušili sa dávkové plány, pričom dávky doplnkového dôchodkového sporenia sú už upravené iba zákonom.

82. Zaviedla sa možnosť sporiť vo viacerých príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch súčasne, právo výberu doplnkovej dôchodkovej spoločnosti prešlo zo zamestnávateľa na účastníka. Každý účastník a poberateľ dávky získal pasívny elektronický prístup k jeho osobnému účtu a zaviedol sa tiež inštitút kľúčových informácií, ktorým sa nahradil už nevyhovujúci informačný prospekt.

83. Taktiež sa znížila nákladovosť systému, prostredníctvom celkového zníženia odplát pre doplnkové dôchodkové spoločnosti. V oblasti investovania a riadenia rizík došlo napríklad k uvoľneniu prostredia pre zvýšenie aktivity správcov, umožnilo sa investovanie do nových tried aktív a zaviedol sa silný systém vnútornej kontroly (systém riadenia rizík).

Úrazové poistenie

84. Úrazovým poistením je poistenie zamestnávateľa pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu a choroby z povolania. Úrazové poistenie z hľadiska vzťahu k ostatným poistným subsystémom sociálnej sféry vystupuje v pozícii poistného systému sui generis, t.j. ako poistenie osobitného druhu. Pre osobitne vymedzený okruh osôb a pre osobitne definovaný okruh sociálnych rizík tvorí vo väčšine krajín EÚ súčasť sociálneho poistenia. Rozdiel od nemocenského a dôchodkového poistenia je v povinnom úrazovom poistení v tom, že je viazané na zamestnávateľa, ktorý je v pozícii poistenca a platí poistné na úrazové poistenie. Povinne úrazovo poistený je zamestnávateľ, ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť v pracovnoprávnom vzťahu, v štátnozamestnaneckom pomere, v členskom pomere, ktorého súčasťou je aj pracovný vzťah k družstvu, v služobnom pomere okrem fyzickej osoby, ktorá je sudca alebo prokurátor, alebo ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť, ktorou je výkon verejnej funkcie podľa osobitných predpisov. Úrazové poistenie vzniká zamestnávateľovi odo dňa, v ktorom začal zamestnávať aspoň jedného zamestnanca, a zaniká dňom, v ktorom už nezamestnáva ani jedného zamestnanca. Úrazové poistenie sa nevzťahuje na SZČO a nie je možné sa dobrovoľne úrazovo poistiť.

85. Z úrazového poistenia sú poškodeným zamestnancom a pozostalým po poškodených poskytované úrazové dávky

- úrazový príplatok
- úrazová renta
- jednorazové vyrovnanie
- pozostalostná úrazová renta
- jednorazové odškodnenie
- pracovná rehabilitácia (vecná dávka) a rehabilitačné
- rekvalifikácia (vecná dávka) a rekvalifikačné
- náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia
- náhrada nákladov spojených s liečením
- náhrada nákladov spojených s pohrebom.

Garančné poistenie

86. Garančným poistením je poistenie pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca, na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu konkurznej podstaty a na úhradu povinných príspevkov na starobné

dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie. Povinne garančne poistený je zamestnávateľ zamestnanca v pracovnoprávnom vzťahu a člena družstva, ktorý je v pracovnom vzťahu k družstvu. Povinne garančne poistený nie je zamestnávateľ, ktorý je zastupiteľský úrad cudzieho štátu, a zamestnávateľ, na ktorého nemôže byť vyhlásený konkurz.

87. Nárok na dávku garančného poistenia z garančného poistenia zamestnávateľa má jeho zamestnanec, okrem zamestnanca štatutára alebo člena štatutárneho orgánu, ktorý má najmenej 50 % účasť na majetku zamestnávateľa, po splnení podmienok ustanovených zákonom o sociálnom poistení.

Poistenie v nezamestnanosti

88. Poistenie v nezamestnanosti je poistením pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti. Poistenec (povinne poistená osoba v nezamestnanosti – zamestnanec alebo dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti) má nárok na dávku v nezamestnanosti, ktorá vzniká po splnení všetkých podmienok na priznanie. Povinne poistený v nezamestnanosti je zamestnanec, ktorý je povinne nemocensky poistený.

ČLÁNOK 10

Ochrana rodiny

89. Základným cieľom sociálnej politiky SR je prijímanie a realizácia opatrení, ktoré zabezpečia udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv v záujme dôstojnej životnej úrovne každého človeka. Jedným z nosných pilierov sociálnej ochrany je dodržiavanie ľudských práv a princípu rovnakého zaobchádzania. Na podporu rodín je zameraných viacero opatrení, či už v oblasti nástrojov na podporu zamestnanosti, cez oblasť zníženia odvodového zaťaženia vybraných skupín, pomoc v hmotnej núdzi, nástroje podporujúce sociálne začlenenie (komunitné centrá, terénna sociálna práca), nástroje na podporu zosúladovania rodinného a pracovného života (zvýšenie materského, zvýšenie príspevku na starostlivosť o dieťa).

90. Podpora štátu rodinám sa uskutočňuje predovšetkým prostredníctvom systému štátnych sociálnych dávok, predstavujúcich súbor peňažných plnení, ktorými sa štát podieľa na zvládnutí viacerých životných situácií, najmä u rodín s nezaopatrenými deťmi. Pri poskytovaní štátnej podpory rodinám s deťmi sa nesleduje príjem rodiny, až na výnimku pri poskytovaní náhradného výživného. Dávky poskytované rodinám s deťmi v rámci systému štátnej sociálnej podpory sú financované výlučne zo štátneho rozpočtu. Poskytovanie jednotlivých dávok je legislatívne upravené samostatnými zákonmi, ktoré stanovujú podmienky nároku na jednotlivé dávky, ich výšku, spôsob a postup pri ich vyplácaní, vrátane ustanovení zameraných na minimalizovanie možností neúčelného využívania finančných prostriedkov zo strany oprávnených osôb. Každý zákon upravuje podmienky na konkrétnu rodinnú dávku, pričom určuje podmienky rovnako pre každého žiadateľa bez možnosti uplatnenia akejkol'vek výnimky.

91. Rodinám sú určené nasledovné príspevky: príspevok pri narodení dieťaťa, príspevok na viac sa súčasne narodených detí, rodičovský príspevok, prídavok na dieťa, príplatok k prídavku na dieťa, príspevok na starostlivosť o dieťa, príspevky na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa, náhradné výživné a príspevok na pohreb.

92. V oblasti podpory rodín s malými deťmi je dôležité aj zvýšenie sumy príspevku na starostlivosť o dieťa. S účinnosťou od 1. januára 2016 sa zvýšila maximálna suma príspevku na starostlivosť o dieťa z 230 eur na 280 eur. Taktiež sa znížila administratívna zaťaženosť rodičov pri poskytovaní príspevku na starostlivosť odstránením povinnosti mesačného preukazovania skutočných výdavkov rodiča za starostlivosť poskytovanú jeho dieťaťu platiteľovi. Ďalšie informácie sú uvedené v bode 12 prílohy.

93. V rámci rozvoja služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku na komunitnej úrovni, MPSVR SR v roku 2016 pripravovalo zmenu zákona o sociálnych službách zameraného aj na sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, pričom novela zákona nadobudla účinnosť 1. marca 2017 zákonom č. 40/2017 Z. z. V rámci práva sociálneho zabezpečenia sa vytvorili právne podmienky na vstup, uplatnenie a udržanie na trhu práce pre rodiča dieťaťa do troch rokov veku dieťaťa resp. do šiestich rokov veku dieťaťa, ak je dieťaťom s nepriaznivým zdravotným stavom. V systéme sociálnych služieb sa vytvoril jednotný rámec pre činnosť zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku a činnosť opatrovateľov detí poskytujúcich službu na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života so súvisiacim zabezpečením kvality a dohľadu nad poskytovaním starostlivosti o deti zo strany príslušných orgánov.

94. Podrobnejšie informácie o ochrane práv detí sú rozpracované v tretej až piatej periodickej správe SR o implementácii Dohovoru OSN o právach dieťaťa.⁸

Ochrana matiek

95. Osobitná ochrana matkám počas obdobia pred narodením a po narodení dieťaťa je zabezpečená osobitnou úpravou pracovných podmienok tehotných žien, matiek do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacich žien. ZP garantuje žene materskú dovolenku a rodičovskú dovolenku, ako aj ochranu počas tehotenstva (zákaz prepustenia, právo na ospravedlnenie pre predpôrodné prehliadky, právo na preloženie na inú prácu, apod.) a mužovi od narodenie dieťaťa rodičovskú dovolenku. Právna úprava sa oproti druhej správe SR nezmenila (body 210-217).

Zamestnávanie detí a mladistvých

96. Právna úprava sa oproti druhej správe SR nezmenila (body 218-229). ZP ako aj osobitné predpisy (nariadenie vlády SR) upravujú okruh prác, ktoré sú mladistvým zakázané (napríklad nočná práca, práca pod zemou pri ťažbe, práca, kde je zvýšené riziko úrazu, apod.) Ochrana sa poskytuje aj v prípade pracovného času (skrátene), prestávok v práci (pri kratšom úseku vykonávania práce), odpočinku (zákaz výnimiek).

ČLÁNOK 11

Právo na primeranú životnú úroveň

97. Štát poskytuje sociálnu ochranu občanom (jednotlivci, rodiny a jej členovia), ktorí sa ocitli v núdzi, s nedostatočným alebo absentujúcim príjmom z rôznych príčin. Systém sociálnej ochrany je zabezpečený predovšetkým prostredníctvom nástrojov pomoci v hmotnej núdzi.

⁸ CRC/C/SVK/3-5

98. S účinnosťou od 1. januára 2014 sa pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákonom č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov, ktorý vychádza z ústavnej garancie zabezpečenia základných životných podmienok. Tie sú predmetným zákonom vymedzené ako jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie. Poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi je založené výlučne na posúdení sociálnej situácie žiadateľa a členov jeho domácnosti, ktorí sa s ním spoločne posudzujú, a splnení zákonných podmienok. Dôraz pri poskytovaní pomoci v hmotnej núdzi sa kladie na zabezpečenie adresnosti, zásluhovosť, ako aj ochranu tých, ktorí si vlastným pričinením nemôžu alebo nevedia zabezpečiť alebo zvýšiť príjem vlastnou prácou. V záujme zmiernenia rizika vzniku chudoby sa v rámci pomoci v hmotnej núdzi realizuje aj poskytovanie osobitného príspevku. Jedno z opatrení sa týka aktivácie občanov v hmotnej núdzi, a to v dôsledku podmienenia nároku na dávku v hmotnej núdzi, alebo jej časti, vykonávaním menších obecných služieb, dobrovoľníckej činnosti, alebo práce pri predchádzaní alebo odstraňovaní následkov živelných pohrôm, havárii, katastrof a podobne v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie. Prínosom je predovšetkým aktivácia týchto občanov tak, aby získali, okrem iného, aj príležitosti k nadväzovaniu nových sociálnych väzieb a pracovné návyky.

99. S účinnosťou od 1. januára 2015 sa zavedením možnosti súbehu pomoci v hmotnej núdzi, príjmu zo zamestnania a osobitného príspevku upravili podmienky nároku na osobitný príspevok. Predmetné opatrenie sa zameriava na motiváciu dlhodobo nezamestnaných a dlhodobo neaktívnych osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi uplatniť sa na trhu práce, resp. vrátiť sa na trh práce.

100. Podľa zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení neskorších predpisov sa poskytujú aj dotácie na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením a dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením. Ide o podporné opatrenie zamerané na zvýšenie motivácie detí z nízkoпрíjmových rodín k plneniu povinnej školskej dochádzky. Podľa súčasnej platnej legislatívy sa tieto dve dotácie poskytujú deťom navštevujúcim materské školy a základné školy, pochádzajúcim z rodín, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo rodín, ktorých príjem je najviac vo výške životného minima. Ak v materskej škole alebo v základnej škole je najmenej 50 % detí z takýchto rodín, uvedené dotácie sa poskytujú všetkým deťom.

101. Podľa uvedeného zákona možno poskytnúť aj dotácie na podporu humanitárnej pomoci ako možnosť pomoci občanovi v krízovej životnej situácii alebo v mimoriadne nepriaznivej sociálnej situácii.

102. Ďalším podporným nástrojom zameraným na odstránenie sociálneho vylúčenia je Fond európskej pomoci pre najodkázanejších pre programové obdobie 2014 – 2020. V záujme vykonávania predmetného fondu. SR vypracovala Operačný program potravinovej a základnej materiálnej pomoci, ktorý bol v decembri 2014 schválený Európskou komisiou. Celková alokácia pre SR pre dané obdobie je 64 838 286 eur vrátane spolufinancovania. Ročne ide o čiastku približne vo výške 8 mil. eur. V praxi sa program bude realizovať prostredníctvom štyroch opatrení, a to poskytovaním potravinových a hygienických balíčkov vybraným skupinám príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, poskytovaním teplého jedla osobám bez prístrešia a aj formou podpory distribúcie darovaných potravín.

103. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov upravuje právne vzťahy a podmienky poskytovania sociálnych služieb, ich financovanie a dohľad nad poskytovaním služieb. Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby

sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy

- z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok alebo návykových škodlivých činností,
- pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do siedmich rokov veku,
- pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb, alebo
- pre zotrúvanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

104. Nástrojom štátnej politiky na smerovanie a prezentovanie východiskových systémových záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v oblasti sociálnych služieb sú Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020, vypracované v súlade so Stratégiou deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti. Dokumenty reagujú na aktuálne výzvy sociálnej pomoci občanom, najmä rozvoj rôznorodých služieb starostlivosti na komunitnej úrovni, vrátane potreby modernizácie sociálnych služieb. Sociálne služby sa stali neoddeliteľnou súčasťou plnenia cieľov Stratégie Európa 2020. Národné priority reflektujú aktuálnu situáciu poskytovania sociálnych služieb v SR, predovšetkým nedostatok ich kapacít poskytovaných v prirodzenom (domácom a komunitnom) prostredí občanov a potrebu zabezpečenia udržateľnosti financovania sociálnych služieb. V záujme vytvorenia systémových predpokladov na realizáciu plnoprávneho občianstva ľudí odkázaných na sociálne služby v ich každodennom živote (t.j. ľudsko-právne aspekty) 30. novembra 2011 Vláda Slovenskej republiky schválila uznesením č. 761/2011 Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike.

105. Vypracovaný bol aj Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015. Nový Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 – 2020 bol predmetom pripomienkového konania členmi Výboru expertov pre deinštitucionalizáciu a v októbri 2016 bol schválený. Následne bol 24. novembra 2016 Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 – 2020 schválený poradou vedenia MPSVR.

106. Zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia nadobudol účinnosť 1. januára 2009. Cieľom právnej úpravy je zachovanie, obnova alebo rozvoj schopností fyzických osôb a ich rodín viesť samostatný život, vytvorenie podmienok a podpora integrácie fyzických osôb a ich rodín do spoločnosti, a to za ich aktívnej účasti v tomto procese a prekonanie alebo zmiernenie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia. Peňažné príspevky na kompenzáciu majú charakter fakultatívnych dávok – nárok na peňažný príspevok vzniká až na základe právoplatného rozhodnutia príslušného orgánu. Poskytovanie peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia je podľa zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu financované zo štátneho rozpočtu. Zároveň sa

v konaní o peňažných príspevkoch na kompenzáciu zisťuje aj príjem a majetok fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ako aj spoločne posudzovaných osôb.

107. Vláda SR v januári 2014 schválila „Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020“, vypracovaný v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Vláda SR 14. decembra 2016 schválila prvú súhrnnú správu o plnení úloh vyplývajúcich z Národného programu, ktorá dokumentuje plnenie úloh za obdobie rokov 2014 – 2015.

108. V oblasti zabezpečenia ochrany práv a právom chránených záujmov maloletých detí sa do znenia zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov aj v období rokov 2012 – 2016 zapracovali niektoré zmeny za účelom ďalšieho skvalitňovania výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

109. Medzi najvýraznejšie zmeny patrí rozšírenie škály opatrení na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú psychický, fyzický alebo sociálny vývin dieťaťa. Zákon obsahuje výchovné opatrenia, vrátane úpravy postupu ich ukladania, ak neplnia svoj účel; úpravu výkonu opatrovníctva a poručníctva, vrátane zisťovania názoru dieťaťa na vec, ktorá sa ho týka. Upravuje tiež systémy náhradnej rodinnej starostlivosti, vykonávanie opatrení v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (detské domovy, krízové strediská, resocializačné strediská pre drogové a iné závislosti). Taktiež sa precizovali nové oprávnenia zamestnancov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v oblasti preverovania starostlivosti o maloleté deti a preverovania, či nie je ohrozený ich psychický, fyzický alebo sociálny vývin. V rámci systému sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sa pri riešení situácie maloletého dieťaťa uplatňuje zásada prednosti rodinného prostredia dieťaťa.

110. Zákon č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny upravuje výkon sociálnej práce a niektoré odborné činnosti v oblasti sociálnych vecí a rodiny.

111. Dňa 1. septembra 2015 nadobudol účinnosť zákon č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím, ktorý zriadil dva nezávislé inštitúty – Komisára pre deti a Komisára pre osoby so zdravotným postihnutím s personálnym aj materiálno-technickým zázemím prostredníctvom úradov komisárov. Podstatou činnosti je špecializovaná verejná ochrana práv uznaných v dohovoroch OSN. Zákon rieši aj otázku akceptácie komisára zo strany reprezentatívnych organizácií prostredníctvom ich vyjadrení k osobe komisára ešte pred jeho voľbou. Dňa 2. decembra 2015 Národná rada SR zvolila oboch komisárov: za komisárku pre deti pani Vieru Tomanovú a za komisárku pre osoby so zdravotným postihnutím pani Zuzanu Stavrovskú.

ČLÁNOK 12

Právo na fyzické a duševné zdravie

112. Nad rámec druhej správy SR (body 257-291) možno uviesť nižšie uvedené skutočnosti.

Zlepšenie vonkajších životných podmienok

113. Prioritou pri zásobovaní obyvateľstva zdravotne bezpečnou pitnou vodou je zvyšovať podiel obyvateľov zásobovaných vyhovujúcou a kvalitnou pitnou vodou z verejných vodovodov. V roku 2016 bolo zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov 88,7 % obyvateľov Slovenska (rast o 2,2 % oproti roku 2007). Regionálne odlišnosti však stále pretrvávajú. Kým v Bratislavskom kraji je zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov 97,8 % obyvateľov (rast o 1,3 % oproti roku 2007), v Prešovskom kraji iba 80,6 % obyvateľov (rast o 2,8 % oproti roku 2007).

Prevenia chorôb

114. SR patrí medzi krajiny Európskej únie s najvyššou zaočkovanosťou. Celoslovenské výsledky zaočkovanosti v rámci pravidelného povinného očkovania detí prekročili hranicu 95 %. Za sledované obdobie nebolo evidované žiadne ochorenie na osýpky, rubeolu, záškrt, detskú obrnu a tetanus. Pandemická komisia vlády SR v roku 2012 schválila aktualizovaný Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR.

K zneužívaniu alkoholu

115. Hlavným zámerom Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 je zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovedného, kultúrneho a kontrolovaného užívania alkoholu, vzhľadom na jeho škodlivé účinky na zdravie. Druhým významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave.

116. Bola realizovaná zdravotno-výchovná kampaň „Deň zodpovednosti“. Jej cieľom je prevencia nadmerného užívania alkoholických nápojov, zvýšenie celoslovenského povedomia o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zvýšenie celoslovenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu.

117. Pri príležitosti „Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“, ktorý je stanovený na 9. september, realizujú pracovníci úradov verejného zdravotníctva edukačnú kampaň pre ženy vo veku od 15 do 35 rokov.

118. Národné centrum zdravotníckych informácií v rámci svojich štatistických zisťovaní od roku 2014 sleduje požívanie alkoholu v súvislosti s rôznymi ochoreniami. Výsledky zisťovaní následne publikuje v rámci edícií Zdravotnícka ročenka a Zdravotnícka štatistika.

Transplantačný program

119. Zákon č. 317/2016 Z. z. o požiadavkách a postupoch pri odbere a transplantácii ľudského orgánu, ľudského tkaniva a ľudských buniek (transplantačný zákon) používa jednotný európsky kód ako jedinečný identifikátor, ktorý sa používa na označenie ľudského tkaniva alebo ľudských buniek na území SR a na označenie ľudského tkaniva alebo ľudských buniek v členských štátoch Európskej únie.

120. Štátna zdravotná starostlivosť sa zlepšuje aj vyhlasovaním Národných programov zdravia. V roku 2015 bol prijatý Národný transplantačný program na roky 2014 – 2018, s výhľadom do roku 2022, ktorý má za cieľ zvýšenie odberovej a transplantačnej aktivity v SR na úroveň priemeru vyspelých európskych krajín. V roku 2016 bol vypracovaný Akčný plán na roky 2017 – 2018 Národného transplantačného programu na roky 2014 – 2018, s výhľadom do roku 2022.

121. Vyhláška č. 232/2014 Z. z. Ministerstva zdravotníctva SR (ďalej len „MZ SR“) upravuje postup poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, zdravotnej poisťovne a Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou pri poskytovaní cezhraničnej zdravotnej starostlivosti.

ČLÁNOK 13

Rozvoj školského systému

122. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVŠ SR“) sa dlhodobo a zodpovedne zaoberá zabezpečením rovnakého prístupu príslušníkov všetkých národností, etnických skupín, ako aj znevýhodnených skupín obyvateľstva žijúcich na území SR ku vzdelaniu, čím sa zvyšuje miera ich sociálnej inklúzie.

123. Realizácia inkluzívneho vzdelávania v školách regionálneho školstva je legislatívne zabezpečená zákonom č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.9.2008, ktorý zakazuje všetky formy diskriminácie a obzvlášť segregácie a zaručuje:

- a) všetkým deťom/žiakom vo veku povinnej školskej dochádzky v SR právo na:
 - rovnoprávnosť prístupu k výchove a vzdelávaniu so zohľadnením výchovno-vzdelávacích potrieb jednotlivca a jeho spoluzodpovednosti za svoje vzdelávanie,
 - slobodnú voľbu vzdelávania s prihliadnutím na očakávania a predpoklady detí a žiakov v súlade s možnosťami výchovno-vzdelávacej sústavy,
 - individuálny prístup rešpektujúci jeho schopnosti a možnosti, nadanie a zdravotný stav,
 - poskytovanie poradenstva a služieb spojených s výchovou a vzdelávaním,
 - organizáciu výchovy a vzdelávania primeranú jeho veku, schopnostiam, záujmom, zdravotnému stavu a v súlade so zásadami psychohygieny.
- b) deťom/žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami právo na
 - výchovu a vzdelávanie s využitím špecifických foriem a metód, ktoré zodpovedajú ich potrebám a na vytvorenie nevyhnutných podmienok, ktoré túto výchovu a vzdelávanie umožňujú (súčasť štátnych vzdelávacích programov pre jednotlivé stupne vzdelávania tvoria vzdelávacie programy vytvorené pre kategórie zastrešujúce rôzne druhy zdravotných znevýhodnení, ktoré určujú rámec špecifik pre vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením);
- c) školskú integráciu vo výchove a vzdelávaní detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v triedach škôl a školských zariadeniach určených pre deti alebo žiakov bez špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb
 - používanie špeciálnej učebnice a špeciálnych didaktických a kompenzačných pomôcok,
 - vzdelávanie s použitím posunkovej reči nepočujúcich,
 - výchovu a vzdelávanie s použitím Braillovoho písma,
 - výchovu a vzdelávanie prostredníctvom náhradných spôsobov komunikácie
- d) deťom a žiakom patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám
 - sa zabezpečuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo na výchovu a vzdelanie v ich jazyku

- e) deťom cudzincov
- sa poskytuje výchova a vzdelávanie, ubytovanie a stravovanie v školách za tých istých podmienok ako občanom SR (s povoleným pobytom na území SR a deťom žiadateľov o udelenie azylu).

124. V súvislosti s inkluzívnym vzdelávaním hlavne so zameraním na marginalizované rómske komunity (ďalej len „MRK“) sa zrealizovali tri národné projekty z Operačného programu Vzdelávanie v rámci programového obdobia 2007-2013. Podrobnosti o týchto projektoch sú uvedené v bodoch 22 – 24 prílohy.

ČLÁNOK 15

Právo na kultúrny život a vedecký pokrok

125. Ministerstvo kultúry SR (ďalej len „MK SR“) vytvára od roku 2012 priestor pre zvyšovanie dostupnosti kultúry prostredníctvom zavedenia bezplatného vstupu do kultúrnych inštitúcií každú prvú nedeľu v mesiaci. Slovenská národná galéria, Slovenské národné múzeum, Múzeum Slovenského národného povstania a Slovenské technické múzeum týmto spôsobom sprístupňujú 37 kultúrnych objektov. V rokoch 2014 až 2016 bola po celý rok bezplatne pre všetky cieľové skupiny prístupná Slovenská národná galéria.

126. V siedmej kapitole 11. a 12. správy SR k Dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie sú bližšie rozpracované opatrenia realizované v oblasti kultúry na prevenciu a ochranu pred rasovou diskrimináciou v oblasti kultúry národnostných menšín.

127. V rámci Slovenského národného múzea existujú špecializované dokumentačné pracoviská zamerané na históriu a kultúru národnostných menšín žijúcich na Slovensku. Bližšie informácie sú uvedené v bode 50 prílohy.

128. Na základe zákona č. 284/2014 Z. z. vznikol Fond na podporu umenia ako verejnoprávna inštitúcia zabezpečujúca podporu umeleckých aktivít, kultúry a kreatívneho priemyslu. Jeho hlavným poslaním je podpora „živého“ umenia a kultúry neštátnych subjektov. Fond poskytuje finančné prostriedky na tvorbu, šírenie a prezentáciu umeleckých diel, podporu medzinárodnej spolupráce, na vzdelávacie programy v oblasti umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu, na štipendiá pre fyzické osoby, ktoré sa tvorivo, či výskumne podieľajú na rozvoji umenia a kultúry.

Oblasť kultúry znevýhodnených skupín

129. Efektívnym a dlhodobým fungujúcim finančným nástrojom smerujúcim k realizácii predmetnej úlohy v MK SR je dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín, ktorý umožňuje naplňať a rozvíjať kultúrne potreby osôb so zdravotným postihnutím a inak znevýhodnených skupín obyvateľstva. V roku 2016 bolo v rámci dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín prerozdelených spolu 377 775 eur. V roku 2017 je na podporu kultúrny znevýhodnených skupín v rámci tohto dotačného programu vyčlenených 980 000 eur.

130. Prostredníctvom tohto dotačného programu sú podporované kultúrne aktivity osôb so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva, a to aj kultúrna aktivita týchto osôb a skupín zahŕňajúca podporu rovnosti príležitostí, integrácie do spoločnosti, prevencie a eliminácie všetkých foriem násillia, diskriminácie, rasizmu, xenofóbie a extrémizmu, podporu výchovy k tolerancii, posilnenia sociálnej a rodinnej súdržnosti

a rozvoja medzikultúrneho dialógu. Dotačný program slúži okrem podpory živej kultúry aj na podporu vydávania periodickej tlače, ktorá prispieva k vytváraniu rovnosti príležitostí v oblasti kultúrnej aktivity a prináša informácie o živote a kultúre osôb so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva, a vydávanie neperiodickej tlače v oblasti pôvodnej, krásnej, odbornej a prekladovej literatúry, vydávanie elektronických nosičov a publikovanie webových stránok rozvíjajúcich kultúrnu aktivitu osôb so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva. Dotačný program je zameraný na podporu projektov, ktorých cieľovou skupinou sú znevýhodnené skupiny obyvateľstva, napríklad:

- ľudia so zdravotným postihnutím (telesné, mentálne, zrakové, sluchové postihnutie vrátane ochrany duševného zdravia – v zmysle Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím),
- deti a mládež – najmä deti z detských domovov, deti žijúce v MRK, deti utečencov, detské obete násilia,
- ženy (podpora projektov v oblasti kultúry prispievajúcich k implementácii rovnosti mužov a žien), napr. nediskriminácia žien po 45 roku života, osamelé matky, obete násilia, ženy žijúce v MRK, ženy ohrozené chudobou,
- seniori, najmä seniori ohrození chudobou a podpora projektov v oblasti kultúry zameraných na podporu aktívneho starnutia,
- migranti (podpora projektov zameraných na podporu kultúrnej integrácie), ľudia ohrození chudobou a sociálnym vylúčením (napr. ľudia bez práce, ľudia bez domova, ľudia zo sociálne vylúčených spoločností, LGBTI ľudia, obete obchodovania s ľuďmi).

Oblasť cirkví a náboženských spoločností

131. Pri poslednom sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 deklarovalo svoju príslušnosť k cirkvám a náboženským spoločnostiam registrovaným v SR celkovo 75,5 % obyvateľov. Cirkvi a náboženské spoločnosti zohrávajú dôležitú úlohu v slovenskom spoločenskom a kultúrnom živote. V prieskumoch dôveryhodnosti patria k inštitúciám so stabilnou a pretrvávajúcou vysokou dôveryhodnosťou.

132. SR má vo svojom legislatívnom rámci implementovaný široký koncept právnych predpisov, ktoré regulujú všeobecnú úpravu vzťahov štátu a cirkví, nachádzajú sa v bodoch 25-27 prílohy.

Oblasť médií

133. Prijatím zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2011, došlo k zlúčeniu Slovenskej televízie a Slovenského rozhlasu do jednej verejnoprávnej inštitúcie – Rozhlasu a televízie Slovenska (ďalej len „RTVS“). RTVS je v zmysle tohto zákona verejnoprávna, národná, nezávislá, informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia, ktorej poslaním je poskytovanie služby verejnosti v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania. Medzi hlavné činnosti RTVS patrí okrem iného aj zohľadňovanie potrieb nepočujúcich a iných sociálnych menšín vo vysielaní.

134. Povinnosti súvisiace so zabezpečením multimodálneho prístupu sú pre vysielateľov, poskytovateľov audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie a ďalších subjektov upravené vo viacerých právnych predpisoch. Tie, ako aj ďalšie právne predpisy upravujúce oslobodenie od platenia úhrady za služby verejnosti, práva a povinnosti osôb pôsobiacich v audiovizíi, činnosť Slovenského filmového ústavu zameranú na uplatňovanie práv osôb so sluchovým alebo zrakovým postihnutím a poskytovanie finančných prostriedkov

na podporu audiovizuálnej kultúry a priemyslu v súvislosti so zabezpečením multimodálneho prístupu sú vymenované a charakterizované v bodoch 28-44 prílohy. Charakteristika právnej úpravy autorského práva je uvedená v bodoch 45-49 prílohy.

K záverečným odporúčaniam výboru pre SR z 8. júna 2012

K odporúčaniam C 6:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby vykonala potrebné kroky na lepšie oboznámenie sa sudcov, právnych zástupcov a prokurátorov s paktom s cieľom zaistiť, aby sa jeho ustanovenia zohľadnili pri rozhodovaní štátnych súdov. Výbor takisto odporúča zmluvnej strane, aby prijala vhodné opatrenia na zvýšenie povedomia o pakte a žalovateľnosti hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv medzi členmi justície a širokej verejnosti. Takisto upriamuje pozornosť zmluvnej strany na svoj všeobecný komentár č. 9 (1998) o uplatňovaní paktu na štátnej úrovni.

135. Zvyšovanie povedomia o pakte medzi sudcami a prokurátormi sa realizuje priebežne na podujatiach organizovaných na pôde Justičnej akadémie v zmysle príslušného schváleného akademického plánu vzdelávania na daný kalendárny rok.

136. Ministerstvo spravodlivosti SR (ďalej len „MS SR“) zistilo, že Krajský súd v Trenčíne a Krajský súd v Košiciach evidujú aj rozhodnutia, v ktorých došlo k priamej aplikácii paktu. Predsedovia väčšiny krajských súdov (KS v Žiline, KS v Nitre a KS v Trnave), ako aj Najvyššieho súdu SR potvrdili, že sudcovia boli oboznámení s predmetným paktom a majú vedomosť o jeho obsahu, avšak v sledovanom období neboli vydané krajskými súdmi v Žiline, Nitre a Trnave a Najvyšším súdom SR žiadne rozhodnutia, v ktorých by boli priamo aplikované alebo citované ustanovenia paktu.

K odporúčaniam C 7:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby upravila svoju legislatívu tak, aby rozšírila pôsobnosť a nezávislosť Slovenského národného strediska pre ľudské práva a dotovala ho finančnými a ľudskými zdrojmi, ktoré potrebuje na to, aby fungovalo v plnom súlade s Parížskymi princípmi.

137. Novelou zákona č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „kompetenčný zákon“) došlo od 1. septembra 2015 k presunu kompetencií v oblasti tvorby a uskutočňovania štátnej politiky a koordinácie a plnenia úloh v oblasti ľudských práv z MZVEZ SR na MS SR.

138. V zmysle Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR (prijatej vládou 18. februára 2015) plní Slovenské národné stredisko ľudských práv (ďalej len „stredisko“) nielen úlohy Equality Body podľa príslušných smerníc EÚ, ale aj úlohy národnej ľudskoprávnej inštitúcie (NHRI) v zmysle požiadaviek OSN a tzv. Parížskych princípov. MS SR má v zmysle uznesenia vlády SR č. 71/2015 pripraviť participatívnym a odborným spôsobom komplexnú právnu úpravu strediska a predložiť ju na rokovanie vlády SR. MS SR za účelom splnenia tejto úlohy zriadilo v roku 2016 pracovnú skupinu, ktorá participovala na vypracovaní návrhu novely zákona o zriadení strediska. Na prácach pracovnej skupiny MS SR sa aktívne zúčastňovali zástupcovia štátnej správy, ako aj mimovládneho sektora. Z diskusie k danej problematike vyplynula požiadavka, aby zmeny v právnej úprave ľudskoprávných inštitúcií boli súčasťou širšej koncepcie inštitucionálneho zabezpečenia ochrany a podpory ľudských práv v SR. Nová koncepcia by mala reflektovať na vývoj spoločnosti, legislatívu a tvorbu rôznych orgánov a inštitúcií vzniknutých od zriadenia strediska (t.j. od roku 1993). MS SR preto prijalo závery pracovnej skupiny, a to vypracovať prehľad úloh

a postavenia inštitúcií ochrany a podpory ľudských práv a až na jeho základe zväžiť legislatívne zmeny. V nadväznosti na tieto závery bol termín plnenia úlohy presunutý na koniec roka 2017.

K odporúčaniu C 8:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby zaistila, aby postavenie, mandát, právomoci a oblasti zodpovednosti oboch splnomocnencov, ktorí majú byť vymenovaní, neboli nižšie ako postavenie, mandát, právomoci a oblasti zodpovednosti podpredsedu vlády pre ľudské práva a národnostné menšiny. Výbor takisto odporúča zmluvnej strane, aby prijala opatrenia na zabránenie presahovania kompetencií medzi rozličnými agentúrami a zlepšila koordináciu svojich politík týkajúcich sa ľudských práv, vrátane práv žien.

139. Po novelizácii kompetenčného zákona v roku 2012 sa stalo MPSVR SR ústredným orgánom štátnej správy pre rodovú rovnosť a rovnosť príležitostí a koordináciu štátnej politiky v danej oblasti. Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí je v rámci organizačnej štruktúry zaradený priamo pod ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Medzi prioritami v oblasti rovnosti mužov a žien sú úlohy: umožniť inšpektorátom práce lepšie kontrolovať dodržiavanie zásady rovnosti v odmeňovaní a vytvoriť na to príslušnú metodiku (v rámci Národného programu (ďalej len "NP") Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie); podporovať zavádzanie objektívnych kritérií pre evaluáciu práce a z nej vyplývajúcich transparentne stanovovaných osobných ohodnotení a iných pohyblivých zložiek mzdy (v rámci NP Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie); podporovať rodové audity na pracoviskách minimálne vo verejnej sfére; podporovať právne uvedomenie žien a uplatňovanie práva – ZP – v praxi, vyvinúť systémové nástroje na motivovanie zamestnávateľov pri uplatňovaní flexibilných foriem práce pre lepšie umožnenie zosúladenia rodinného a pracovného života (napr. výzva pre NP Rodina a práca – bližšie uvedené v bode 11 prílohy); podporiť výskum v oblasti vyčíslenia neplatenej práce, ako aj projekty a riešenia v oblasti ohodnotenia výchovnej a opatrovateľskej starostlivosti o členov rodiny vrátane možnosti adekvátneho ohodnotenia rodinných opatrovateľov/iek (v rámci NP Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie. Každoročne sa tiež vyhodnocuje a mediálne propaguje tzv. deň rovnosti v odmeňovaní.

140. S cieľom zabezpečiť plnenie úloh v oblasti postavenia a práv príslušníkov národnostných menšín vláda SR 13. júna 2012 zriadila funkciu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny (ďalej len „splnomocnenec“). Splnomocnenec má postavenie poradného orgánu vlády SR s pomerne rozsiahlymi kompetenciami. K jeho hlavným úlohám patrí monitorovanie, analyzovanie a vyhodnocovanie dodržiavania práv príslušníkov národnostných menšín orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy a inými príslušnými subjektmi, v rámci ktorej každoročne predkladá vláde SR Správu o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín. Splnomocnenec v rámci svojej pôsobnosti plní aj funkciu gestora v rámci dotačného systému Úradu vlády SR v oblasti prerozdeľovania finančných prostriedkov na ochranu a podporu zachovania a rozvoja identity a kultúry národnostných menšín.

141. Splnomocnenec predsedá Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny (ďalej len „Výbor pre národnostné menšiny“) ako stálemu odbornému orgánu Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a etnické skupiny pre otázky týkajúce sa národnostných menšín a etnických skupín a ich príslušníkov a pre oblasť implementácie Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov a Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín. Tento participatívny mechanizmus zabezpečuje účasť príslušníkov národnostných menšín na riešení vecí, ktoré sa ich týkajú. Tento výbor sa zaoberá legislatívnymi a nelegislatívnymi opatreniami vlády SR alebo štátnych orgánov, orgánov územnej

samosprávy a iných subjektov, ktoré sa týkajú práv príslušníkov národnostných menšín. Výbor každoročne predkladá Rade vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť tri hodnotiace správy: Hodnotiacu správu o používaní jazykov národnostných menšín, Hodnotiacu správu o podpore kultúr národnostných menšín a Hodnotiacu správu o stave národnostného školstva.

K odporúčaniu C 9:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby posilnila preventívne a ochranné opatrenia na boj so sociálnou a spoločenskou diskrimináciou voči Rómom vo všetkých oblastiach, najmä zaistením plného uplatňovania Antidiskriminačného zákona. Výbor takisto odporúča zmluvnej strane, aby podnikla kroky na podporu práv Rómov týkajúce sa prístupu k zamestnaniu, vzdelávaniu, bývaniu a zdravotnej starostlivosti. Zmluvná strana by mala prijať zákon o marginalizovaných spoločnostiach, uplatňovať ho po jeho schválení, implementovať svoju stratégiu pre integráciu Rómov do roku 2020, ktorú prijala 11. januára 2012 a informovať výbor o výsledkoch týchto krokov.

142. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity (ďalej len „USVRK“) má v kompetencii riešenie agendy týkajúcej sa rómskej komunity. Pripravuje aj strategické dokumenty a legislatívu týkajúce sa problematiky integrácie Rómov. Splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity podlieha priamo vláde SR. Na základe jeho aktivít v rámci predsedníctva SR v Rade EÚ, členské štáty 8. decembra 2016 prijali závery Rady EÚ o urýchlení procesu integrácie Rómov, ktoré komplexne zakladajú výzvy pre všetky členské štáty a komisiu pre urýchlenie integrácie Rómov.

143. Základným dokumentom, ktorý má ambíciu celkovo zlepšiť podmienky života obyvateľov MRK, je Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020. Stratégia v otázke trvalého zlepšenia situácie rómskej komunity zdôrazňuje potrebu realizácie opatrení štátu v oblasti vzdelávania, zamestnania, zdravotnej starostlivosti a bývania súčasne, nakoľko zlepšenie len v jednej oblasti nemusí znamenať zlepšenie v iných oblastiach života tejto skupiny.

144. Pre účely sociálnej inklúzie rómskych občanov sú využívané aj prostriedky Európskeho sociálneho fondu (ďalej len „ESF“) prostredníctvom Operačného programu Ľudské zdroje (ďalej len „OP ĽZ“). Tri prioritné osi OP ĽZ sú, či už explicitne (PO 5 Integrácia marginalizovaných rómskych komunít a PO 6 Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít), tak aj implicitne (PO 4 Sociálne začlenenie), zamerané na inklúziu Rómov. Jednotlivé národné projekty a ich ciele sú vymenované a charakterizované v bodoch 51-54 prílohy.

145. Princíp nediskriminácie na trhu práce v SR sa dôsledne uplatňuje pri tvorbe legislatívnych noriem. Inklúzia MRK, ktorí sú najviac ohrození sociálnym vylúčením v dôsledku dlhodobej nezamestnanosti, je uskutočňovaný prostredníctvom Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020, v rokoch 2011 až 2015 v integračnej kontinuite s akčnými plánmi (revidovanými) Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015. Aktualizovaná Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020 v časti zamestnanosť, formuluje nový globálny cieľ a čiastkové ciele, ktoré reagujú na súčasný vývoj v oblasti zamestnanosti MRK.

146. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej len „MDVRR SR“) z hľadiska svojich kompetencií vstupuje do oblasti podpory integrácie MRK aj prostredníctvom opatrení bytovej politiky. Smerovanie a ciele bytovej politiky sú od roku

1994 pravidelne v približne 5 ročných cykloch stanovované v rámcovom dokumente štátu „Konceptia štátnej bytovej politiky“.

147. Aktuálne platným dokumentom v danej oblasti je „Konceptia štátnej bytovej politiky do roku 2020“, ktorú schválila vláda SR 7. januára 2015. Konceptia sa zaoberá aj otázkou bývania znevýhodnených skupín. Primárnym cieľom štátu je zabezpečenie vhodných podmienok pre všetkých občanov tak, aby si mohli zaobstarat' primerané bývanie v závislosti na svojich možnostiach.

148. Konceptia štátnej bytovej politiky do roku 2020 formuluje opatrenia na obdobie nasledujúcich piatich rokov, ktorých realizáciou by sa mala pozitívne ovplyvniť dostupnosť primeraného bývania pre občanov SR. Týmito opatreniami sú napríklad potreba legislatívnej úpravy príspevku na bývanie, či zavedenie systému viacstupňového prestupného bývania, ktorý by zohľadňoval sociálnu situáciu domácnosti a vytvoril by predpoklady pre postupné zvyšovanie štandardu bývania.

149. Do oblasti zlepšovania prístupu k bývaniu zasahuje svojimi opatreniami aj MPSVR SR, či USVRK.

150. Orgány verejného zdravotníctva sa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov zameriavajú na ochranu, podporu a rozvoj zdravia všetkých občanov SR. Opatrenia a iniciatívy v oblasti verejného zdravotníctva sú cieleňé na každého občana SR bez rozdielu, vylučuje sa tu akákoľvek forma diskriminácie.

151. V sledovaní stavu zdravia sa nerobia rozdiely medzi rómskym obyvateľstvom a ostatným obyvateľstvom. Nesleduje sa etnicita ako štatistický ukazovateľ, neumožňuje to zákon o ochrane osobných údajov, ktorý spracúvanie osobných údajov, ktoré odhaľujú etnický pôvod, zakazuje. Zároveň ani v žiadnom hlásení pre Národné centrum zdravotníckych informácií, ani pre orgány verejného zdravotníctva (hlásenie o prenosnom ochorení) ani v zdravotnej dokumentácii nie je možné vyznačiť etnickú príslušnosť a je teda nemožné podľa tohto znaku hodnotiť stav zdravia obyvateľstva. Stav verejného zdravia sa sleduje v prípade výskytu vybraných infekčných chorôb a zabezpečenia protiepidemických opatrení. Pri výskyte infekčných ochorení sa sleduje aj údaj o nízkom hygienickom štandarde osoby s týmto ochorením – pacienti z rómskych osád sú zaradení do tejto skupiny. Stav zdravia rómskej populácie sa hodnotil len v rámci riešenia cieleňých projektov alebo programov.

152. Hlavným cieľom projektu Zdravé komunity v roku 2016 bolo podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu, vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti a zdravotníckej osvedy a znížiť rozdiel v zdravotnom stave medzi Rómami a väčšinovou populáciou.

153. V roku 2016 nezisková organizácia Zdravé komunity zamestnávala 234 asistentov osvedy zdravia, 23 koordinátorov asistentov osvedy zdravia. Zamestnanci na uvedených pracovných pozíciách pôsobili v 239 lokalitách. V teréne je spolupracujúca sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorá zhŕňa 750 lekárov. Počet klientov za prvý polrok 2016 bol 48 068.

Okrem hlavného cieľa sa projektu darí plniť aj čiastkové ciele:

- Zlepšiť a skvalitniť komunálnu hygienu v MRK.
- Monitorovať stav znečistenia a riziko bývania v lokalitách nachádzajúcich sa na starých environmentálnych záťažiacch.

- Zabezpečiť dostupnosť a kvalitu pitnej vody.
- Zlepšiť reálnu dostupnosť k zdravotným službám prostredníctvom odstraňovania prekážok a štrukturálnych bariér.
- Zlepšiť komunikáciu medzi príslušníkmi MRK a zdravotníckymi pracovníkmi.
- Znížiť výskyt infekčných ochorení prostredníctvom zvýšenia zdravotnej gramotnosti a zvýšenia podielu počtu osôb, ktoré sa zúčastnia na povinnom očkovaní a preventívnych prehliadkach.
- Zlepšovať informovanosť o reprodukčnom zdraví.
- Podporiť prevenciu drogových závislostí a sociálno-patologických javov, vrátane násilia páchaného na ženách a domáceho násilia, sexuálneho zneužívania a obchodovania s ľuďmi.

154. Orgány verejného zdravotníctva vykonávali asistenčné služby v rámci projektu „Zdravé komunity“, s cieľom intervencií vo viacerých oblastiach (napríklad aj v oblasti zdravotníckej osvetu, zlepšení štandardov hygieny a pod.). Intervenovali žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (ďalej len „SZP“) a detí z MRK v oblasti zdravého spôsobu života a hygieny životného prostredia (prvá pomoc, stomatohygienu, prevencia úrazov, zdravá výživa, starostlivosť o ľudské telo, škodlivosť návykových látok, fajčenia, alkoholu, prevencia parazitárnych ochorení). Zabezpečili kontrolu vybraných infekčných ochorení u osôb žijúcich v prostredí s nízkym hygienickým štandardom.

155. Regionálne úrady verejného zdravotníctva dlhoročne spolupracujú so školami s vyššou koncentráciou žiakov zo SZP. Žiaci sú opakovane intervenovaní v oblastiach ako zdravý spôsob života a hygiena životného prostredia, stomatohygienu, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchova k zodpovednému manželstvu a rodičovstvu, zdravá výživa, starostlivosť o ľudské telo, škodlivosť látkových aj nelátkových závislostí, fajčenia, alkoholu, prevencia parazitárnych nákaz a infekčných chorôb, dospievanie a zmeny v telesnej a duševnej oblasti.

K odporúčaniam C 9 a C 26:

Odporúčanie č. 26: Výbor odporúča zmluvnej strane, aby zaviedla národnú stratégiu a akčný plán s cieľom zvýšiť dochádzku rómskych žiakov a znížiť percento rómskych detí, ktoré nedokončia školu. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby viedla kampane na zvýšenie povedomia u rómskych rodín a naďalej poskytovala stimuly v tomto ohľade, ktoré už boli zavedené. Výbor takisto odporúča zmluvnej strane, aby bojovala proti segregácii rómskych detí v školách zaistením účinného uplatňovania Antidiskriminačného zákona a Školského zákona a zvýšením povedomia učiteľov a širokej verejnosti o týchto zákonoch. Ďalej zmluvnej strane odporúča, aby prijala a uplatňovala inkluzívny prístup k vzdelávaniu zdravotne postihnutých detí. Výbor upriamuje pozornosť zmluvnej strany na svoj všeobecný komentár č. 13 (1999) o práve na vzdelanie.

156. MŠVVŠ SR už dlhšie pracovalo na legislatívnej úprave v oblasti segregácie a diskriminácie s cieľom dosiahnuť takú aplikáciu školského zákona, ktorý nedovoľuje zamieňať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby na základe zdravotného znevýhodnenia so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vyplývajúcimi výlučne zo SZP. Dôvodom je, že vývin dieťaťa v SZP neznamená automaticky aj zdravotné znevýhodnenie, ktoré je určujúce pri zaradení dieťaťa alebo žiaka do špeciálnej školy alebo špeciálnej triedy. To znamená, zlepšenie situácie vo vzdelávaní žiakov zo SZP, ktorých výraznú časť tvoria deti z MRK.

157. Národná rada SR 30. júna 2015 schválila novelu školského zákona za účelom zlepšenia situácie vo vzdelávaní žiakov zo SZP, ktorých výraznú časť tvoria deti z MRK.

158. Školský zákon v § 107 ustanovil, že dieťa alebo žiak, ktorého špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú výlučne z jeho vývinu v SZP, nemôže byť prijatý do špeciálnej školy alebo do špeciálnej triedy materskej školy, špeciálnej triedy základnej školy alebo do špeciálnej triedy strednej školy. V praxi to znamená, že dôvodom na zaradenie do špeciálnej školy nemôže byť iba pôvod zo SZP. Explicitne sa ustanovuje zaraďovanie detí a žiakov zo SZP do tried s ostatnými deťmi a žiakmi. Toto opatrenie jednoznačne zabraňuje segregácii. Úprava sa týka aj činnosti špecializovanej triedy – tá slúži na to, aby sa v nej žiaci, ktorí by nezvládli vzdelávanie v príslušnom ročníku, „doučili“ a „dobešli“ chýbajúce vedomosti. Do tejto triedy sa zaraďujú žiaci na návrh triedneho učiteľa, po vyjadrení výchovného poradcu a so súhlasom rodiča (zákonného zástupcu) na maximálne jeden rok.

159. Zmeny sa týkajú aj poskytovania príspevku na žiakov zo SZP. V roku 2016 bola výška príspevku na 1 žiaka zo SZP 109 eur. Od 1. 9. 2016 príspevok dostávajú žiaci zo SZP, ktorí sú zaradení v „bežnej triede“. Podrobnejšie údaje za rok 2016 sú dostupné na stránke MŠVVŠ SR.⁹ V roku 2017 je príspevok na žiaka zo SZP 260 eur. V 794 základných školách, 21 718 žiakov zo SZP v celkovej výške 5 646 680 eur. Všetky podrobné údaje za jednotlivé roky sú dostupné na stránke MŠVVŠ SR.¹⁰

160. Poskytovanie príspevku bolo upravené tak, aby plnilo účel podpory základnej školy pri zohľadňovaní špeciálnej výchovno-vzdelávacej potreby žiaka, t. j. požiadavky na zabezpečenie podmienok, obsahu, foriem, metód a prístupov vo výchove a vzdelávaní, uplatnenie ktorých je nevyhnutné na rozvoj schopností alebo osobností žiaka a dosiahnutie primeraného vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti (§ 2 písm. i) školského zákona).

161. Príspevok má byť využitý na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu a pedagogicko-psychologického pôsobenia na žiaka z hľadiska jeho edukačných potrieb na vyrovnanie znevýhodnenia odrážajúcom sa na jeho vývine a nie z hľadiska chudoby.

162. Od 1. septembra 2016 príspevok dostávajú iba žiaci zo SZP, ktorí majú vyjadrenie centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a sú zaradení v „bežnej triede“ základnej školy.

Príspevok nedostanú žiaci:

- špeciálnych základných škôl,
- špeciálnych tried v ZŠ a
- individuálne začlenení žiaci z dôvodu zdravotného znevýhodnenia a všeobecného intelektového nadania v ZŠ.

163. Novela školského zákona sprísnila kontrolný mechanizmus štátu nad činnosťou školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie, ako aj umožnila relevantným subjektom prehodnotiť diagnostické postupy a návrhy na zaradenie dieťaťa alebo žiaka do konkrétnej formy vzdelávania a výchovy. Umožnila ŠŠI považovať za závažný nedostatok v činnosti špeciálneho výchovného zariadenia alebo školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie aj napríklad vykonávanie nesprávnej diagnostiky.

164. Od školského roka 2014/2015 sa Štátna školská inšpekcia (ďalej len „ŠŠI“) na podnet MŠVVŠ SR začala ešte podrobnejšie zaoberať podmienkami inkluzívneho vzdelávania na školách. ŠŠI v spolupráci aj s mimovládnyimi organizáciami si stanovila kritériá vo vzťahu k segregácii na školách. V Správe ŠŠI o stave a úrovni výchovy a vzdelávania v školách

⁹ <http://www.minedu.sk/data/att/10774.zip>

¹⁰ <http://www.minedu.sk/socialne-znevychodnene-prostredie-prispevok/>

a školských zariadeniach v SR v školskom roku 2014/2015 je uvádzaná priestorová segregácia, a to v 3 prípadoch. Riaditeľom škôl ŠŠI uložila opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a informácie o zisteniach zaslala stredisku a Poradni pre občianske a ľudské práva.

165. Na zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania pre žiakov zo SZP sa vykonala inšpekcia v 57 základných školách, z nich 53 štátnych a 4 cirkevných. V kontrolovaných subjektoch evidovali 12 794 žiakov, z toho 1 808 žiakov zo SZP. Kritériami, na základe ktorých sa posudzoval stav vytvárania podmienok inkluzívneho vzdelávania, bolo vypracovanie školských vzdelávacích programov, definovanie výchovno-vzdelávacích cieľov a stratégií a vypracovanie učebných plánov škôl zohľadňujúcich špecifické potreby vzdelávania žiakov zo SZP. Nebolo zistené neoprávnené zaradenie žiakov do špeciálnych tried základných škôl pre zdravotne postihnutých.

166. Alarmujúce boli zistenia, že žiaci zo SZP z kontrolovaných subjektov v 2. polroku školského roka 2013/2014 vymeškali 21 800 neospravedlnených hodín a 8 762 hodín v 1. polroku školského roka 2014/2015. Príčiny ich záškoláctva spočívali v zlej finančnej situácii rodín, v nízkej motivácii žiakov k učeniu sa, v ľahostajnom prístupe rodičov k plneniu povinností súvisiacich s pravidelnou dochádzkou detí do školy alebo s ich domácou prípravou na vyučovanie. Záškoláctvo riešili učitelia aj v spolupráci s príslušnými orgánmi štátnej správy a s obcou. K efektívnym opatreniam na zlepšenie dochádzky žiakov patrilo jej pravidelné monitorovanie, domáce návštevy asistentov učiteľa v rodinách, realizovanie individuálnych rozhovorov so žiakmi a so zákonnými zástupcami. Uvedené informácie sú dostupné na internetovej stránke ŠŠI.¹¹

167. V kontrolovaných subjektoch ŠŠI zistila, že v 31 základných školách nebolo možné z dôvodu vysokého zastúpenia žiakov z marginalizovaných rómskych komunit (70 % až 100 %) posudzovať vytváranie podmienok inkluzívneho vzdelávania. Ďalej v troch základných školách prebiehalo vzdelávanie žiakov v dvoch zmenách v dôsledku nedostatočných priestorov pre zriadenie klasických učební, v 10 subjektoch nebola zriadená telocvičňa a 3 školy nemali vybudovanú školskú jedáleň.

168. V Správe o stave vytvárania predpokladov na zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania pre žiakov zo SZP v základných školách v školskom roku 2015/2016 v SR. ŠŠI uvádza, že v súvislosti s kontrolou vytvárania predpokladov na zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania žiakov zo SZP a z MRK zistila aj závažné porušenia všeobecne záväzných právnych a interných predpisov, ktoré mali negatívny dosah na kvalitu vzdelávania žiakov (priestorové vyčlenenie žiakov z MRK zriadením tried, ktoré navštevovali iba žiaci z MRK, vyčlenenie oddelených stravovacích priestorov pre žiakov z MRK; do prvého ročníka špeciálnej triedy pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia boli prijímaní žiaci bez diagnostikovaného postihu; pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia neboli vypracované školské vzdelávacie programy; nezabezpečenie odbornosti vyučovania v špeciálnej triede; prekročenie maximálneho počtu žiakov v špeciálnej triede; nevypracovanie Inštitútom vzdelávacej politiky).

169. Riaditeľom kontrolovaných subjektov uložila ŠŠI povinnosť prijať k zisteným nedostatkom opatrenia na ich odstránenie. Ďalej uplatnila 20 odporúčaní, ktoré rovnako smerovali k zabezpečeniu podmienok inkluzívneho vzdelávania žiakov zo SZP a z MRK v školách.

¹¹ http://www.ssiba.sk/admin/fckeditor/editor/userfiles/file/Dokumenty/velka_sprava/sprava_14_15.pdf

170. Vytváranie predpokladov na zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania bolo v školskom roku 2015/2016 sledované v 21 základných školách. Navštevovalo ich celkovo 186 žiakov zo SZP a 685 žiakov pochádzajúcich z MRK, ktorých výchova a vzdelávanie si vyžadovali uplatňovanie špecifických metód vzdelávania. V špeciálnych triedach pre žiakov s mentálnym postihnutím sa vzdelávalo 143 žiakov z MRK a 82 žiakov zo SZP. Príspevok na skvalitnenie podmienok výchovy a vzdelávania poberali školy na 433 žiakov z MRK. Základné pedagogické dokumenty mali v školách vypracované v zmysle princípov a cieľov výchovy a vzdelávania stanovených školským zákonom, ale ich samotná realizácia nie vždy smerovala k vytváraniu predpokladov pre inkluzívne vzdelávanie, akceptovanie potrieb všetkých žiakov, vrátane žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, zo SZP a z MRK.

171. Vzdelávacie programy pre žiakov s mentálnym postihnutím neboli v niektorých školách dôsledne vypracované. Žiaci s ľahkou mentálnou retardáciou boli prevažne vzdelávaní v špeciálnych triedach a neboli začlenený do bežných tried hlavného vzdelávacieho prúdu. V dvoch školách bolo zriaďovanie tried len s rómskymi žiakmi a v ďalšej škole bola organizácia osobitného stravovania rómskych žiakov realizovaná v rozpore s princípmi výchovy a vzdelávania stanovenými v školskom zákone. Vzdelávanie v bežných triedach 1. a 2. stupňa zabezpečovali učitelia spĺňajúci kvalifikačné predpoklady i osobitné kvalifikačné požiadavky na výkon pedagogickej činnosti, v špeciálnych triedach nebola odbornosť vyučovania vždy dôsledne zabezpečená. Pri výchove a vzdelávaní najmä na 1. stupni boli učiteľom nápomocní asistenti učiteľa, ktorí neovládali materinský jazyk žiakov z MRK.

172. Projekt celodennej výchovno-vzdelávacej starostlivosti sa realizoval len v troch z kontrolovaných škôl. Rómski žiaci nemali záujem o popoludňajšiu činnosť v ŠKD, ich vyššiu pozornosť priťahovali atraktívne mimoškolské aktivity v záujmových útvaroch.

173. Spolupráca so zákonnými zástupcami sa z pohľadu pedagogických zamestnancov škôl javila málo efektívna. Rodičia sa nezaujímal o výchovno-vzdelávacie výsledky svojich detí, nezabezpečovali dôsledne ich dochádzku do školy. Školami ponúkané možnosti spolupráce ostávali zväčša bez výraznejšej odozvy zákonných zástupcov žiakov. Pomerne efektívnejšou bola spolupráca učiteľov s poradenskými zariadeniami, s obcami a s komunitnými centrami. Výchovno-vzdelávacie proces bol realizovaný v otvorenej pracovnej atmosfére, bez náznakov diskriminačných prejavov, vo vyhovujúcich priestorových podmienkach tried s dobrým materiálno-technickým vybavením. Výber foriem a metód vyučovania prevažne rešpektoval vekové osobitosti žiakov, ich schopnosti a možnosti, ale aj obmedzenia vyplývajúce z prostredia, v ktorom žili alebo z ich zdravotného znevýhodnenia. Absentovalo výraznejšie uplatňovanie špecifických metód a foriem práce v špeciálnych triedach a v triedach, kde sa vzdelávali len rómski žiaci.

K odporúčaniu C 10:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby zväžila prijatie zákona, ktorý by zaručil právne uznanie homosexuálnym párom a reguloval finančné dopady takýchto vzťahov.

174. Právny poriadok SR, ktorého súčasťou sú aj medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré SR ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, v súčasnosti zakazuje diskrimináciu z akéhokoľvek dôvodu vrátane diskriminácie na základe sexuálnej orientácie.

175. Uznesením vlády SR č. 516 z 3. októbra 2012 bol zriadený Výbor pre práva lesbič, gayov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb.

176. Dňa 4. júna 2014 parlament schválil zmenu Ústavy SR, na základe ktorej s účinnosťou od 1. septembra 2014 „manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou“ (čl. 41 ods. 1).

177. MZVEZ SR v mesiacoch júl a august 2014 usporiadalo sériu stretnutí odborníkov na Celoštátnu stratégiu na podporu a ochranu ľudských práv.

178. V septembri 2014 podpísalo vyše 400 000 ľudí petíciu za vyhlásenie národného referenda proti manželstvám osôb rovnakého pohlavia a proti registrovaným partnerstvám osôb rovnakého pohlavia, ako aj proti sexuálnej výchove na školách. Referendum sa konalo vo februári 2015 s účasťou iba 20 % oprávnených osôb zúčastniť sa hlasovania v referende. Vzhľadom na to, že nebola splnená ústavne požadovaná 50 % účasť, referendum bol neplatné, resp. nebolo úspešné.

179. MS SR v súčasnosti nemá v pláne legislatívnych úloh úpravu právneho postavenia homosexuálnych párov.

180. Novela Trestného zákona v roku 2015 upravila osobitný motív, ktorý sa vzťahuje na všetky trestné činy motivované nenávisťou k akejkolvek sociálnej skupine. Osobitným motívom sa podľa § 140 písm. d) a f) Trestného zákona rozumie spáchanie trestného činu v úmysle verejne podnecovať k násiliu alebo nenávisti voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine, pôvodu rodu alebo pre ich náboženské vyznanie, ak je zámienkou pre vyhrážanie sa z predchádzajúcich dôvodov, a zároveň spáchanie trestného činu z národnostnej, etnickej alebo rasovej nenávisti, nenávisti z dôvodu farby pleti alebo z nenávisti pre sexuálnu orientáciu.

K odporúčaniu C 11:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby rýchlo vyriešila implementáciu opatrení prijatých na zaistenie rovnoprávnosti mužov a žien, na zhodnotenie ich implementácie a na zabezpečenie toho, aby boli zavedené efektívne mechanizmy dohľadu. Výbor takisto odporúča zmluvnej strane, aby prijala špeciálne opatrenia na zvýhodnenie žien s ohľadom na ich nedostatočné zastúpenie vo viacerých sektoroch verejného života, v orgánoch s rozhodovacími právomocami a v politických stranách. Výbor ďalej odporúča zmluvnej strane, aby prijala aktualizovanú verziu Národnej stratégie pre rodovú rovnosť. V tejto súvislosti výbor upriamuje pozornosť zmluvnej strany na svoj všeobecný komentár č. 16 (2005).

181. Problematika rovnosti mužov a žien bola v roku 2014 inštitucionálne posilnená prostredníctvom schválenia zásadných strategických dokumentov: Celoštátnej stratégie rodovej rovnosti a Akčného plánu rodovej rovnosti na roky 2014 – 2019 (bližšie informácie sú uvedené v čl. 3 správy).

K odporúčaniu C 12:

Výbor odporúča, aby zmluvná strana zvýšila snahu na zníženie nezamestnanosti, najmä dlhodobej, ako aj veľkých regionálnych rozdielov, ktoré existujú v zmluvnej strane. Výbor takisto odporúča zmluvnej strane, aby prijala vhodné opatrenia na zlepšenie zamestnanosti žien a uľahčenie vstupu mladých ľudí na trh práce. Výbor upriamuje pozornosť zmluvnej strany na svoj všeobecný komentár č. 18 (2005) o práve na prácu.

Opatrenia na zníženie veľkých regionálnych rozdielov

182. SR sa intenzívne zaoberala vytváraním nových pracovných miest v okresoch s najvyššou mierou nezamestnanosti s cieľom zmenšovania sociálnych a regionálnych rozdielov. V tejto súvislosti bol prijatý Zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov. Zoznam najmenej rozvinutých okresov vedie a zverejňuje na svojom sídle Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Do zoznamu sa zapíše okres, v ktorom miera evidovanej nezamestnanosti bola v období za aspoň deväť kalendárnych štvrtrokov počas predchádzajúcich dvanástich po sebe nasledujúcich kalendárnych štvrtrokov vyššia ako 1,6-násobok priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v SR za rovnaké obdobie. Prijímateľom podpory v najmenej rozvinutom okrese sú obce nachádzajúce sa v najmenej rozvinutom okrese a ďalšie subjekty územnej spolupráce v súlade s Akčným plánom rozvoja najmenej rozvinutého okresu.

183. V decembri 2015 bol podľa uvedeného zákona vytvorený zoznam 12-tich najmenej rozvinutých okresov, ktoré patria do Prešovského, Banskobystrického a Košického kraja. Ide o okresy – Lučenec, Poltár, Revúca, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Kežmarok, Sabinov, Svidník, Vranov nad Topľou, Rožňava, Sobrance a Trebišov. Následne boli pre ne vypracované akčné plány tímom expertov viacerých rezortov v spolupráci s regionálnymi partnermi, zástupcami miest a obcí vybraných okresov, samosprávnych krajov a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

184. Súčasťou regionálnych akčných plánov je aj pripravovaný národný projekt „Cesta na trh práce“, ktorým sa budú realizovať aktivity: podpora vytvárania pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie, podpora vytvárania pracovných miest pre znevýhodnených uchádzačov v sociálnych podnikoch pracovnej integrácie vytvorených v zmysle zákona o službách zamestnanosti, podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov, podpora samozamestnávania aj v poľnohospodárskej prvovýrobe, poskytovanie finančného príspevku na podporu mobility a poskytovanie individualizovaných služieb uchádzačov.

K odporúčaniu C 13:

Výbor odporúča, aby zmluvná strana zintenzívnila svoje snahy o uľahčenie prístupu Rómov na pracovný trh najmä zaistením efektívnej implementácie svojej stratégie pre integráciu Rómov a súvisiacich akčných plánov. Takisto odporúča zmluvnej strane, aby vykonala vhodné kroky na zmenu svojej legislatívy tak, aby mohli žiadatelia o azyl získať pracovné povolenia do roka. V tejto súvislosti výbor zmluvnej strane odporúča, aby zosúladila uznanie akademických hodností a pracovných skúseností žiadateľov o azyl bez diskriminácie. Výbor ďalej odporúča, aby zmluvná strana zaistila efektívne uplatňovanie zákonov upravujúcich kvóty, podľa ktorých majú firmy zamestnávať zdravotne postihnutých.

185. Slovenska republika 27.2.2017 prijala nový akčný plán pre oblasť zamestnanosti Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020, a na rast zamestnanosti budú mať vplyv aj národné projekty realizované v pôsobnosti USVRK najmä NP terénna sociálna práca a NP komunitné centrá.

186. Právna úprava vstupu žiadateľov o udelenie azylu do pracovnoprávneho vzťahu, obdobného vzťahu, alebo začatia podnikania je vymedzená v ustanovení § 23 ods. 6 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“). Aj v novom sledovanom období tretej implementačnej správy boli vykonané iba také legislatívne kroky, ktoré majú za následok, že znenie ustanovenia § 23 ods. 6 zákona o azyle je aj naďalej v súlade s príslušnou európskou legislatívou a odporúčaním výboru. Novely zákona o azyle skrátili dobu odkedy môže žiadateľ o udelenie azylu získať pracovné povolenie (z jedného

roka na deväť mesiacov od začatia konania) a čiastočne sa upravili výnimky kedy takéto povolenie nemôže byť žiadateľovi o udelenie azylu vydané.

187. V zmysle § 23 ods. 6 zákona o azyle žiadateľ nesmie vstupovať do pracovnoprávneho vzťahu alebo obdobného pracovného vzťahu ani podnikat'; žiadateľ je však oprávnený vstupovať do pracovnoprávneho vzťahu po deviatich mesiacoch od začatia konania okrem prípadu, ak podanie správnej žaloby proti rozhodnutiu ministerstva vydanému v konaní o udelenie azylu nemá odkladný účinok a správny súd nerozhodol o priznaní odkladného účinku, alebo kasačný súd nerozhodol o priznaní odkladného účinku kasačnej sťažnosti proti rozhodnutiu správneho súdu, ktoré sa týkalo správnej žaloby proti rozhodnutiu ministerstva vydanému v konaní o udelenie azylu“.

188. Znepokojenie výboru vzťahujúce sa na žiadateľov o azyl na získanie pracovného povolenia považuje Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky za neopodstatnené, nakoľko aktuálne platná legislatíva je plne v súlade s európskou legislatívou, a to so Smernicou Rady 2003/9/ES z 27. januára 2003, ktorou sa ustanovujú minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl. V zmysle súčasnej platnej legislatívy podľa ustanovenia § 23 ods. 6 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nesmie žiadateľ o azyl vstupovať do pracovnoprávneho vzťahu alebo obdobného pracovného vzťahu ani podnikat' žiadateľ je však oprávnený vstupovať do pracovnoprávneho vzťahu po deviatich mesiacoch od začatia konania okrem prípadu, ak:

- a) podanie správnej žaloby proti rozhodnutiu ministerstva vydanému v konaní o udelenie azylu nemá odkladný účinok a správny súd nerozhodol o priznaní odkladného účinku, alebo
- b) kasačný súd nerozhodol o priznaní odkladného účinku kasačnej sťažnosti proti rozhodnutiu správneho súdu, ktoré sa týkalo správnej žaloby proti rozhodnutiu ministerstva vydanému v konaní o udelenie azylu.

189. Celkový proces uznávania odborných kvalifikácií je zadaný v právnych predpisoch Európskej únie (Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií v znení neskorších predpisov). Hlavným cieľom zákona č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií boli transpozície smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/55/EÚ z 20. novembra 2013. Lehoty určené na proces uznávania dosiahnutého vzdelania, na vzájomné uznávanie odborných kvalifikácií sú určené na európskej úrovni a riadia sa nimi členské štáty EÚ, štáty EHS a Švajčiarsko. Lehota na vydanie rozhodnutia o uznaní odborných kvalifikácií je Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií v znení neskorších predpisov stanovená do troch mesiacov s možnosťou predĺžiť maximálne o jeden mesiac. Podľa zákona č. 422/2015 Z. z. je v SR lehota na vydanie rozhodnutia o uznaní dokladu o vzdelaní dva mesiace a na vydanie rozhodnutia o uznaní odbornej kvalifikácie je jeden mesiac od doručenia kompletnej žiadosti. Zoznam aktuálnych regulovaných povolání v SR je zverejnený na webovom sídle MŠVVŠ SR v časti uznávanie dokladov o vzdelaní a odborných kvalifikácií.¹² V prípade neregulovaných povolání pri žiadostiach o modrú kartu sú akceptovateľné aj rozhodnutia z vysokej školy v SR, ktorá uskutočňuje študijný program v rovnakom alebo príbuznom študijnom odbore, ako uvádza doklad o vzdelaní predložený žiadateľom o udelenie modrej karty. Vybavovacia lehota je ustanovená podľa zákona č. 422/2015 Z. z. na dva mesiace od podania kompletnej žiadosti. Zákon č. 422/2015 Z. z. taktiež zaviedol mechanizmus posúdenia a overenia vzdelania alebo odbornej kvalifikácie

uchádzača s medzinárodnou ochranou, ktorý nemôže predložiť doklad o vzdelaní, a to formou skúšky.¹²

190. Viacerí zamestnávateľa, ako napr. firmy (US Steel) alebo samosprávy (Spišský Hrhov) venovali zamestnávaniu rómskeho etnika oproti predošlému obdobiu zvýšenú pozornosť. Určitá etnická rôznorodosť na pracoviskách sa vytvorila aj realizáciou vyššie spomenutých národných projektov, prostredníctvom ktorých boli zamestnávaní aj príslušníci rómskeho etnika. Pri výberových konaniach na jendotlivé pracovné pozície v národných projektoch Terénna sociálna práca v obciach a Podpora vybraných sociálnych služieb sa pri obsadzovaní uplatňuje zvýhodňujúce kritérium: znalosť jazyka cieľovej skupiny (rómsky, maďarsky a podobne).

191. Viacero opatrení bolo realizovaných aj v oblasti zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím. Zamestnávateľ, zamestnávaj aspoň 20 zamestnancov, je podľa zákona o službách zamestnanosti povinný zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím v počte, ktorý predstavuje 3,2 % z celkového počtu jeho zamestnancov, tzv. kvóta („povinný podiel“). Zamestnávateľ si môže povinný podiel plniť priamo zamestnávaním občanov so zdravotným postihnutím, ktorí sú v pracovnom služobnom, štátnozamestnaneckom pomere k zamestnávateľovi alebo náhradným plnením, a to formou zadania zákazky vhodnej na zamestnávanie občanov so zdravotným postihnutím alebo zadaním zákazky občanovi so zdravotným postihnutím, ktorý prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť alebo formou odvodu za neplnenie povinného podielu alebo vzájomnou kombináciou uvedených plnení. Plnenie povinného podielu dôsledne kontrolujú úrady práce, sociálnych vecí a rodiny v zmysle zákona o službách zamestnanosti (§ 13 ods. 2).

192. Cielené opatrenia zamerané na zlepšenie postavenia na trhu práce občanov so zdravotným postihnutím sa odrazili na pozitívnom vývoji miery ekonomickej aktivity, miery zamestnanosti a miery nezamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím.

193. Vývoj miery ekonomickej aktivity, zamestnanosti a nezamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím v SR – tabuľka 1:

Ukazovateľ	2013	2014	2015
Miera ekonomickej aktivity	17,6	21,4	20,1
Miera zamestnanosti	14,0	17,2	16,6
Miera nezamestnanosti	20,1	19,6	17,4

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS (priemer za rok v %)

K odporúčaniam C 14:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby zdvojnásobila svoje snahy o elimináciu veľkých mzdových rozdielov, ktoré pretrvávajú medzi mužmi a ženami, ktorí vykonávajú rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty, najmä zaistením efektívneho uplatňovania existujúcich zákonov, vrátane Zákonníka práce a Antidiskriminačného zákona, vykonávaním väčšieho počtu kontrol a uplatňovaním sankcií ustanovených na tento účel.

194. V roku 2007 bol v rámci novelizácie ZP doplnený dôležitý paragraf § 119a, ktorý zakotvuje rovnakú mzdu za rovnakú prácu a za prácu rovnakej hodnoty pre ženy a mužov. Napriek vyhovujúcej legislatíve je však nutné konštatovať, že na Slovensku pretrvávajú značné rozdiely v odmeňovaní žien a mužov. V posledných rokoch sa rodový mzdový rozdiel pomaly znižuje, v súčasnosti predstavuje stále okolo 18 %. Priemerný hodinový zárobok žien

¹² <http://www.minedu.sk/profesijne-uznavanie-dokladov-o-vzdelani-a-odbornych-kvalifikacii/>.

tvorí iba 82 % z mužskej priemernej mzdy. V členských krajinách EÚ sa priemer už dlhodobo pohybuje na úrovni medzi 16 a 17 %. Pozitívnu správou je, že sa rodový mzdový rozdiel na Slovensku postupne znižuje, ako ilustruje nadchádzajúca tabuľka.

Tabuľka 2 - Vývoj RMZ v hodinovej a mesačnej mzde za roky 2005 – 2015, v % a príslušný graf

Rok	RMR mesiac	RMR hodina
2005	27,66	26,66
2006	26,10	23,74
2007	25,03	22,85
2008	23,13	21,09
2009	24,41	21,70
2010	23,42	20,65
2011	22,74	20,17
2012	23,00	20,37
2013	20,82	17,90
2014	23,02	18,73
2015	22,33	17,80
2016	21,93	18,03

Zdroj: Trexima

195. Rodový mzdový rozdiel na základe hrubej mesačnej mzdy v roku 2016 dosiahol úroveň 22 % v neprospech žien; rozdiel v mediáne bol v rovnakom období 18 %. Už tradične je rozdiel vyšší v podnikateľskej sfére, kde prestavoval v roku 2016 hodnotu 22,4 % (medián 18,9 %), kým v nepodnikateľskej sfére bol tento rozdiel nižší (10,8 %) a pri mediáne prvýkrát dosiahol zápornú hodnotu, teda ženy zarábali podľa mediánu viac (-0,38 %). Nerovnosti sa výrazne prejavujú v zodpovednosti za chod domácnosti a rodiny – ženy trávia nepomerne viac času v neplatenj (ale i platenej) práci zameranej na starostlivosť o deti, členov rodiny a domácnosť. Štúdie dokazujú, že vydaj sa pre ženy prejavuje negatívne na

zárobkoch. Kým ženatí muži zarábajú v priemere o 4,5 % viac ako ich slobodní kolegovia, u vydatých žien je to naopak – zarábajú o 3,7 % menej ako slobodné.

196. V SR sa prejavuje výrazný rodový rozmer vplyvu rodičovstva na zamestnanosť žien a mužov, prítomnosť detí mladších ako 6 rokov v rodine, keď sa významne znižuje miera zamestnanosti žien, ale zamestnanosť mužov zvyšuje. Miera zamestnanosti žien 25–49 ročných s dieťaťom mladším ako 6 rokov je nižšia ako 40 %, u mužov tej istej vekovej kategórie a v tej istej fáze rodičovstva však viac ako 83 %. U žien s dieťaťom vo veku 20 – 49 rokov oproti ženám bez detí miera zamestnanosti klesá o viac ako 30 p.b., u mužov je to naopak – otcovia sa oproti bezdetným mužom zamestnanosť zvyšuje približne o 12 p. b. Nožnice medzi odmenou za prácu sa medzi mužmi a ženami roztvárajú viac a viac po narodení každého dieťaťa. Vplyvy rodičovstva sú na ženy a mužov v SR výrazne rozdielne. Takýto „efekt rodičovstva“ sa prejavuje takmer vo všetkých krajinách EÚ, v SR je ale extrémne silný a potlačanie tohto efektu je dlhodobý proces.

197. Miera zamestnanosti žien stúpa za ostatných 5 rokov obdobne ako aj miera zamestnanosti mužov, ktorá je stále vyššia o 14 p. b.

TABUĽKA 3 MIERA ZAMESTNANOSTI ŽIEN A MUŽOV 2010 – 2016 V PRODUKTÍVNM VEKU (15-64 ROKOV) V %

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ženy	52,3	52,5	52,7	53,3	54,3	55,9	58,3
Muži	65,2	66,1	66,7	66,4	67,7	69,5	71,4

Zdroj: ŠÚ SR VZPS

198. Z hľadiska vzdelania prevláda v SR lepšia vzdelanostná úroveň žien. Táto sa však neodráža v úrovni ich zárodkov, naopak. Najvyšší rodový mzdový rozdiel sa prejavuje pri vysokoškolsky vzdelaných mužoch a ženách, a to hlavne v podnikateľskej sfére, kde tento

rozdiel predstavuje o štvrtinu nižší priemerný zárobok pre ženy. Investícia do vzdelania – ľudského kapitálu sa teda lepšie vypláca a zhodnocuje u mužov ako u žien. Práca vykonávaná ženami sa spravidla považuje za prácu nižšej hodnoty, čo sa odráža na výške zárobkov v dominantne feminizovaných odvetviach. Napriek teda veľmi dobrej vzdelanostnej úrovne žien nevedie táto k vyrovnávaniu zárobkov, resp. len k veľmi pomalému poklesu tohto rozdielu.

199. Právo kontroly dodržiavania pracovnoprávných predpisov vrátane mzdových predpisov a záväzkov vyplývajúcich z kolektívnej zmluvy zo strany zástupcov zamestnancov je zakotvené v § 239 ZP.

200. Zamestnanec, ktorý je poškodený porušením povinností zo strany zamestnávateľa, vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov, môže v zmysle § 150 ZP podať sťažnosť na príslušnom orgáne inšpekcie práce. Inšpektorát práce, územne príslušný podľa sídla zamestnávateľa, kontroluje aj dodržiavanie ustanovení ZP o rovnakých pracovných podmienkach pre mužov a ženy vrátane rovnosti odmeňovania mužov a žien.

201. V zmysle § 14 ZP spory medzi zamestnancom a zamestnávateľom o nároky z pracovnoprávných vzťahov prerokujú a rozhodujú o nich nezávislé súdy.

K odporúčaniu C 15:

Výbor opakuje svoje predchádzajúce odporúčanie, aby zmluvná strana stanovila minimálnu mzdu dostatočne vysokú na to, aby zaistila slušnú životnú úroveň jej príjemcom a ich rodinám.

202. Bližšie informácie sú uvedené pri článku 7 písm. a) - Minimálna mzda.

K odporúčaniu C 16:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby zaistila efektívne uplatňovanie zákonov proti sexuálnemu obťažovaniu a aby prijala ďalšie preventívne a ochranné opatrenia na boj proti sexuálnemu obťažovaniu žien na pracovisku.

203. Antidiskriminačný zákon je účinný od 1. júla 2004. Podľa dát zbieraných MS SR boli za rok 2014 rozhodnuté 3 spory a v roku 2015 9 sporov týkajúcich sa práva na rovnaké zaobchádzanie a ochrany pred diskrimináciou; z toho bolo v 2 prípadoch priznané odškodnenie obetí diskriminácie, a to formou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Tieto informácie vyplývajú zo súdnej štatistiky MS SR a závisia od správnej identifikácie konania v štatistickom liste príslušným súdom.

204. Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019 definuje nasledovné úlohy:

- zrealizovať verejnú informačnú kampaň o problematike sexuálneho obťažovania žien na pracoviskách a iných formách násilia na verejnosti, a to spôsobom, ktorý by eliminoval pretrvávajúce rodovo necitlivé mýty v tejto oblasti;
- podporovať zvyšovanie právneho povedomia prostredníctvom seminárov a iných vzdelávacích aktivít v problematike násilia v pracovno-právnych vzťahoch;
- pripraviť informačno-metodické materiály pre zamestnávateľov a zamestnankyne/cov o téme rovnosti mužov a žien, a sexuálneho obťažovania na pracovisku a možnostiach pomoci pre jeho obeť;

- vykonávať monitoring prípadov sexuálneho obťažovania a šikanovania žien a zabezpečovať pravidelný dozor nad rovnakým zaobchádzaním so zamestnancami/kyňami;
- zabezpečiť vzdelávanie inšpektorov práce v oblasti dodržiavania antidiskriminačného zákona, vrátane sexuálneho obťažovania.

205. Cieľom zostáva prijať všetky potrebné legislatívne a iné opatrenia na náležité predchádzanie, vyšetrowanie, trestanie a poskytnutie odškodnenia za skutky násilia voči ženám na pracovisku. Antidiskriminačný zákon definuje pojmy obťažovanie a sexuálne obťažovanie, ktoré zostávajú porušením princípu rovnakého zaobchádzania.

K odporúčaniu C 18:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby upravila svoju legislatívu tak, aby bolo domáce násilie prečinom, a aby zintenzívnila svoje snahy zabrániť a bojovať proti domácejmu násiliu, najmä násiliu páchanému na ženách.

206. V ostatných rokoch SR zintenzívnila boj proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu. Boli prijaté zmeny viacerých zákonov. Vláda SR prijala viaceré strategické dokumenty.

207. Podľa platnej legislatívy SR je domáce násilie protiprávne konanie, ktoré z hľadiska závažnosti naplňa skutkovú podstatu trestného činu (prečinu alebo zločinu), v menej závažných prípadoch skutkovú podstatu priestupku. Z hľadiska pojmológie trestného práva je pojem „prečin“ chápaný ako druh trestného činu. Prečin je definovaný v § 10 ods. 1 Trestného zákona ako trestný čin spáchaný z nebanlivosti alebo úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou päť rokov.

208. Trestný zákon v roku 2011 inkorporoval skutkovú podstatu „Nebezpečné prenasledovanie“ v § 360a Trestného zákona, ktoré penalizuje „stalking“, t. j. dlhodobé prenasledovanie takým spôsobom, ktoré môže u prenasledovanej osoby vzbudiť dôvodnú obavu o život alebo zdravie, prípadne život a zdravie jemu/jej blízkej osoby alebo podstatným spôsobom zhoršuje kvalitu života.

209. Sexuálne násilie je definované ako špecifický trestný čin podľa § 200 Trestného zákona. Trestný čin znásilnenia je definovaný ako špecifický trestný čin podľa § 199 Trestného zákona, pričom tento paragraf zahŕňa aj znásilnenie v manželstve.

210. Za významnú považujeme aj novelu zákona o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi účinnú od 1. júla 2013, v zmysle ktorej majú osoby poškodené trestným činom znásilnenia, sexuálneho násilia a sexuálneho zneužívania nárok na odškodnenie aj za spôsobenú morálnu ujmu.

211. Ochrana obetí násilia je zakotvená aj v § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o PZ v znení neskorších predpisov možnosťou vykázania násilníka z obydlija. Inštitút vykázania zo spoločného obydlija je opatrením preventívneho charakteru, ktorého účelom je poskytnúť ohrozenej osobe bezprostrednú ochranu jej života a zdravia už v počiatočných štádiách násilia, s čím súvisí aj zníženie nebezpečenstva dokonania skutku, prípadne zabránenie v pokračovaní násilného správania páchatel'a. Policajt je oprávnený vykázať z bytu alebo domu alebo iného priestoru spoločne obývaného s ohrozenou osobou a aj z jeho bezprostredného okolia osobu, u ktorej možno na základe zistených skutočností očakávať útok na život, zdravie, slobodu alebo zvlášť závažný útok na ľudskú dôstojnosť ohrozenej

osoby, najmä vzhľadom na predchádzajúce takéto útoky; súčasťou vykázania zo spoločného obydľia je aj zákaz vstupu vykázanej osobe do spoločného obydľia.

212. Od 1. januára 2016 bolo predĺžené trvanie zákazu vstupu vykázanej osobe do spoločného obydľia zo 48 hodín až na 10 dní. Tiež sa ustanovuje povinnosť vykázanej osoby nepribližovať sa k ohrozenej osobe na vzdialenosť menšiu ako 10 metrov. Od 1. januára 2016 platí, že ak je skutok domáceho násillia spáchaný tou istou osobou klasifikovaný ako priestupok (za ktorý je uložená pokuta) a ten istý páchatel' spácha rovnaký alebo podobný skutok domáceho násillia v období nasledovných 12 mesiacov, tento skutok sa bude vyšetrovať ako trestný čin podľa § 208 Trestného zákona.

213. Z hľadiska poskytnutia účinnej ochrany ohrozenej osobe zohráva dôležitý význam časový faktor, t. j. vytvorenie dostatočného časového priestoru na vyhľadanie odbornej pomoci. Obetiam domáceho násillia je poskytovaný špecifický prístup a pomoc odborníkov, pričom nezastupiteľnú úlohu tu zohrávajú organizácie, ktoré poskytujú pre osoby ohrozené domácim násillím a ich deti špecializované sociálne, právne a psychologické poradenstvo a ďalšie služby.

214. Novelou Trestného zákona účinnou od 1. januára 2016 sa zmenila definícia trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona, a to vypustením znaku „týrania“, ktorého preukazovanie v trestnom konaní vytváralo aplikačné nejasnosti a nejednotnosť v postupe orgánov činných v trestnom konaní. Pre naplnenie znakov daného trestného činu je dostačujúce preukázanie spôsobenia fyzického utrpenia alebo psychického utrpenia niektorým z konaní uvedených v § 208 ods. 1 písm. a) až písm. e) Trestného zákona. Súčasne sa zaviedla trestnosť konania týrania blízkej osoby a zverenej osoby pri priestupkovej recidíve, t. j. v prípade, ak bol páchatel' za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý (§ 208 ods. 2 Trestného zákona).

215. Novelou zákona o priestupkoch, účinnou od 1. januára 2016 došlo k odlíšieniu páchania priestupku proti blízkej osobe a zverenej osobe od iných skutkových podstát v rámci priestupku proti občianskemu spolunažívaniu. Predmetná legislatívna zmena súvisí so zavedením trestnosti priestupkovej recidívy pri domácom násillí (§ 208 ods. 2 Trestného zákona).

216. V SR zatiaľ absentuje legálna definícia pojmu domáce násillie. Možno vychádzať z pojmu domáceho násillia podľa Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácomu násilliu a boji proti nemu, podľa ktorého sa domácim násillím rozumejú všetky činy telesného, sexuálneho, duševného a ekonomického násillia, ktoré sa vyskytujú v rámci rodiny alebo domácej jednotky alebo medzi bývalými alebo súčasnými manželmi alebo partnermi, či už páchatel' má, alebo v minulosti mal s obeťou spoločný pobyt.

217. SR podpísala Dohovor Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácomu násilliu (ďalej len "Istanbulský dohovor") 11. mája 2011. V súčasnosti sa analyzujú možnosti jeho ratifikácie.

218. Vláda SR prijala Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia na ženách na roky 2014 – 2019, ktorý zakotvuje systémové riešenie inštitucionálnej podpory obetiam násillia na ženách a domáceho násillia. Monitorovanie a priebežné vyhodnocovanie plánu sa uskutočňuje každoročne, a to Výborom pre rodovú rovnosť Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Na implementácii a monitorovaní akčného plánu spolupracuje aj Expertná skupina na prevenciu a elimináciu násillia na ženách a v rodinách pri Rade vlády SR pre prevenciu kriminality v spolupráci s odborom rodovej rovnosti a rovnosti

príležitostí MPSVR SR. Realizačné oblasti akčného plánu zahŕňajú: posilnenie právneho a strategického rámca, poskytovanie pomoci a dostupné podporné služby, metodiky a štandardy, vzdelávanie pomáhajúcich profesií, primárna prevencia, monitoring a výskum a násilie voči ženám na pracovisku. Akčný plán taktiež ustanovuje 63 konkrétnych úloh, spolu so zodpovedným orgánom, zdrojom financovania, indikátormi a termínmi plnenia.

219. Projekt založenia Koordinačno-metodického centra pre rodovo podmienené a domáce násilie (ďalej len „KMC“) v súlade s článkom 10 Istanbulskeho dohovoru zostáva jedným z kľúčových projektov v danej oblasti. Projekt je financovaný z Nórskeho finančného mechanizmu a spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu. KMC bolo oficiálne založené v apríli 2015. Hlavným cieľom KMC je vytvoriť, implementovať a koordinovať komplexnú celoštátnu politiku v danej oblasti. V rámci KMC bol vytvorený expertný tím zodpovedný za odbornú koordináciu a supervíziu implementácie systémovej prevencie a intervencie na podporu obetí a poskytovania služieb v oblasti násilia páchaného na ženách a domáceho násilia. KMC zabezpečuje odbornú koordináciu aktivít prostredníctvom metodických usmernení pre poskytovanie služieb v oblasti primárnej prevencie ako i eliminácie násilia páchaného na ženách a deťoch, taktiež vytvára podmienky pre multi-inštitucionálnu spoluprácu. Tréningy pre orgány činné v trestnom konaní, vrátane policajtov, vyšetrovateľov a prokurátorov, ako aj pre sudcov a zdravotnícke profesie v súvislosti s domácim násilím predstavuje jednu z kľúčových aktivít KMC v spolupráci s Radou Európy. V rámci projektu bola spustená mediálna kampaň zameraná na zvýšenie citlivosti a zníženie tolerance verejnosti voči sexuálnemu násiliu v intímnych vzťahoch mladých ľudí v apríli 2017. Bezplatná 24 hodinová linka bola spustená na účely poskytnutia efektívnej podpory ženám, ktoré zažívajú násilie a hľadajú pomoc. Dáta na detailnú štatistiku, ktorá zostáva anonymná, sú zbierané s cieľom monitorovať efektívnosť linky. Priemerne dostane linka 600 hovorov mesačne a udržiava 350 dlhodobých klientov. Okrem toho, Generálna prokuratúra SR založila bezplatnú linku pre týrané osoby a e-mailovú adresu, na ktorú možno zaslať trestné oznámenie. Prokuratúra odovzdáva oznámenia príslušnému policajnému útvaru.

220. Celková finančná alokácia na aktivity súvisiace s bojom proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu za roky 2013 – 2015 bola vo výške 12 mil. eur. Značný príspevok bol v tejto oblasti poskytnutý prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu, pričom ten dosiahol výšku 7 mil. eur. Väčšina finančných prostriedkov z Nórskeho finančného mechanizmu bola alokovaná na podporu služieb – poradenské centrá, domovy pre obeť násilia na ženách a domáceho násilia.

221. Dva národné projekty podporené z OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia v programovom období 2007-2013 – Prevencia a eliminácia násilia na ženách (PPEN1) a Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách (PPEN2) boli spustené v 2014 a ukončené v 2015. Tieto projekty sa sústredili hlavne na inštitucionálnu podporu pre obeť, najmä s cieľom podporiť existujúce domovy, založiť nové a zabezpečiť ich dostupnosť vo všetkých samosprávnych krajoch v SR. Podpora z Nórskeho finančného mechanizmu prispela k vytvoreniu 26 nových rodinných miest v bezpečných domoch koncom roka 2015. Celkový počet rodinných miest sa v SR koncom roka 2016 bol 179, pričom ich dostupnosť vo všetkých samosprávnych krajoch je zabezpečená. Ďalšie informácie sú uvedené v bodoch 55-60 prílohy.

K odporúčaniu C 19:

Výbor nabáda zmluvnú stranu, aby posilnila svoje preventívne a ochranné opatrenia na boj proti obchodovaniu so ženami a dievčatami, napríklad na účely sexuálneho zneužívania, najmä zaistením účinného uplatňovania zákonov, školením migračných úradníkov a orgánov činných v trestnom konaní. Odporúča zmluvnej strane, aby pokračovala

s kampaňami na zvyšovanie povedomia verejnosti, zvyšovaním zavedených opatrení na pomoc a rehabilitáciu obetí, uľahčovaním podávania sťažností a stíhaním a trestaním obchodníkov s ľuďmi. Výbor ďalej odporúča, aby zmluvná strana pokračovala v snahách o spoluprácu s okolitými štátmi pri prevencii a boji proti obchodovaniu s ľuďmi.

222. Z dôvodu posilnenia identifikácie prípadov obchodovania s ľuďmi a zvýšenia kvalifikovanosti príslušníkov PZ zaoberajúcimi sa odhaľovaním a vyšetrovaním tejto trestnej činnosti, bola problematika obchodovania s ľuďmi od 1. júla 2013 zaradená do štruktúry Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia PZ (ďalej len „ÚHCP“). V rámci ÚHCP bolo vytvorené oddelenie boja proti obchodovaniu s ľuďmi, pričom samotným vyšetrovaním trestného činu obchodovania s ľuďmi sa zaoberajú špecializované oddelenia s vyšetrovateľmi kvalifikovanými na tento druh trestnej činnosti. Všetky podozrenia zo spáchania tohto trestného činu sú dôsledne preverované príslušníkmi PZ a v prípade naplnenia skutkovej podstaty trestného činu obchodovania s ľuďmi sú vyšetrované. Nakoľko mnohé prípady, v ktorých obeťami obchodovania s ľuďmi sú občania SR sú odhalené a vyšetrované v zahraničí, pretože k samotnému vykorisťovaniu týchto obetí dochádza v zahraničí, je účelnejšie viesť trestné konanie v krajine vykorisťovania. Polícia sa na vyšetrovaní týchto prípadov aktívne podieľa.

223. Z dôvodu zabezpečenia multidisciplinárneho prístupu k identifikácii obetí obchodovania s ľuďmi z radov migrantov vykonáva od roku 2012 PZ v spolupráci s Národným inšpektorátom práce súčinnosťné kontroly podnikateľských subjektov na základe Dohody o vykonávaní súčinnosťných kontrol podnikateľských subjektov. Kontroly sú zamerané na odhaľovanie prípadov nelegálneho zamestnávania, nelegálneho pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín a na odhaľovanie obetí obchodovania s ľuďmi.

224. Policajti ÚHCP sa v rámci profilácie pri kontrole hraníc snažia o identifikáciu možných obetí obchodovania s ľuďmi, o identifikáciu páchatel'ov trestných činov obchodovania s ľuďmi a identifikáciu zraniteľných osôb, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu spomedzi možných obetí obchodovania s ľuďmi.

225. Migračný úrad MV SR, v rámci konania o udelenie azylu, starostlivo skúma, či žiadateľ o udelenie azylu nie je zraniteľnou osobou. Novela zákona o azyle v roku 2015 zadefinovala zraniteľné osoby, ktoré sú najmä maloleté osoby, zdravotne postihnuté osoby, staršie osoby, tehotné ženy, osamelí rodičia s maloletými deťmi, obeť obchodovania s ľuďmi, osoby so závažným ochorením, osoby s duševnou poruchou a osoby, ktoré boli podrobené mučeniu, znásilneniu alebo iným závažným formám psychického násillia, fyzického násillia alebo sexuálneho násillia. Ak MV SR na základe individuálneho posúdenia stavu zraniteľných osôb zistí osobitné potreby týchto osôb, zohľadňuje ich pri vytváraní vhodných podmienok na ubytovanie a pri poskytovaní starostlivosti o tieto osoby. Vhodnými podmienkami sa rozumie aj prijímanie opatrení na zabránenie útokom a násilliu, ako aj poskytnutie ochrany obetiam obchodovania s ľuďmi.

226. Od začiatku roku 2016 je v spolupráci s MZVEZ SR prostredníctvom informácií poskytovaných zo zastupiteľských úradov SR v zahraničí zabezpečené zefektívnenie zberu dát o potenciálnych a identifikovaných obetiach obchodovania s ľuďmi – občanoch SR v zahraničí. Ide najmä o informácie o občanoch SR, ktorí boli zaradení do národného referenčného mechanizmu cieľovej krajiny, o občanoch SR, kde je podozrenie z trestného činu obchodovania s ľuďmi, ako aj o ročné štatistické údaje o občanoch SR, kde bolo pracovníkmi vyhodnotené, že sa stali alebo mohli byť obeťami obchodovania s ľuďmi. Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR

(ďalej len „IC MV SR“) je ako gestor Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi informované o potenciálnych ako aj identifikovaných obetiach obchodovania s ľuďmi zaradených v jednotlivých národných referenčných mechanizmoch v zahraničí a v spolupráci s poskytovateľmi služieb programu je týmto obetiam sprostredkovaný asistovaný dobrovoľný návrat do SR. V roku 2016 sa uskutočnili školenia pre 38 zamestnancov rezortu. Cieľom školenia bolo oboznámiť účastníkov s problematikou obchodovania s ľuďmi, najmä s konkrétnymi postupmi riešenia pomoci obetiam obchodovania v súčinnosti s IC MV SR a IOM.

227. Plnenie odporúčania v rámci vzdelávania, spolupráce a preventívneho opatrenia bolo v rokoch 2012 – 2016 zabezpečené a výsledky z plnenia sú obsiahnuté v bodoch 61-95 prílohy.

K odporúčaniam C 20:

Výbor intenzívne nabáda zmluvnú stranu, aby zintenzívnila svoje snahy v boji proti chudobe, najmä medzi najviac znevýhodnenými a marginalizovanými skupinami obyvateľstva vrátane Rómov a znižovala rozdiely medzi regiónmi. V tomto ohľade by rád upriamil pozornosť zmluvnej strany na svoje vyjadrenie o chudobe v Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (E/C. 12/2001/10).

228. MPSVR SR nesúhlasí s vyjadrením, že „značná časť obyvateľstva stále žije pod hranicou chudoby“, nakoľko nie je podložené oficiálnymi údajmi. Hranica chudoby sa vypočítava z dát štatistického zisťovania o príjmoch a životných podmienkach EÚ SILC (EU statistics on income and living conditions) na základe príjmového začlenenia všetkých domácností. Nesleduje sa špecificky chudoba, resp. miera rizika chudoby, t. j. podiel populácie pod hranicou chudoby u špecifických skupín, teda marginalizovaných skupín obyvateľstva, ale u celej populácie. Opatrenia, ktoré sú nastavené a štát realizuje s cieľom zníženia rizika chudoby, t. j. príjmovej úrovne obyvateľstva, sú založené na občianskom princípe pre všetky skupiny obyvateľstva. Prístupy k zníženiu rizika chudoby majú multidimenzionálny charakter a sú realizované širokým spektrom opatrení, a to od poskytovania priamych finančných transferov pre zvýšenie príjmu, zníženie výdavkov až po priame opatrenia aktívneho začleňovania, ktoré podporujú prístup k zamestnaniu, vzdelávaniu a aktívnej participácii na spoločenskom živote.

229. Dôležitým rámcovým dokumentom, ktorý zastrešuje jednotlivé opatrenia, národné stratégie, koncepcie a akčné plány zamerané na podporu sociálnej inklúzie a boj proti chudobe je Národná rámcová stratégia podpory sociálneho zabezpečenia a boja proti chudobe, ktorá bola prijatá v roku 2015. Vytvorenie národnej rámcovej stratégie umožňuje lepší prehľad národných politík zameraných na sociálnu inklúziu, s väčším dôrazom na aktívnu inklúziu, monitorovanie a vyhodnocovanie týchto politík v nadväznosti na cieľ v rámci Stratégie Európa 2020, a to znížiť riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia.

230. V máji 2012 predložila SR Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím prvú komplexnú správu o opatreniach prijatých na účel plnenia záväzkov vyplývajúcich z tohto dohovoru. Uznesením vlády SR z 20. februára 2013 bolo určené MPSVR SR za hlavné kontaktné miesto pre problematiku vykonávania tohto dohovoru. V apríli 2016 Výbor OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím posúdil východiskovú správu SR k dohovoru OSN. Prijaté záverečné odporúčania boli následne zapracované do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020, ktorý má prostredníctvom definovaných úloh a opatrení zabezpečiť dosahovanie pokroku v oblasti ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím uznaných dohovorum.

K odporúčaniu C 21:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby vykonala nevyhnutné kroky na zabezpečenie pitnej, nezávadnej vody a sanitárnych služieb celému obyvateľstvu vrátane tých, ktorí žijú vo vidieckych oblastiach. Výbor ďalej nabáda zmluvnú stranu, aby pokračovala s pilotnými projektmi, ktoré už zrealizovala na tento účel v súlade s jeho všeobecným komentárom č. 15 (2002) o práve na vodu, a aby vo svojej ďalšej správe poskytla informácie o dosiahnutom pokroku.

231. Orgány verejného zdravotníctva v rámci svojich špecializovaných úloh rutinne monitorujú kvalitu pitnej vody z verejných vodovodov u spotrebiteľa. Okrem toho cielene vykonávajú štátny zdravotný dozor nad hromadným zásobovaním pitnou vodou a monitorujú aj kvalitu vody v hygienicky významných individuálnych vodovodoch a verejných studniach, akými sú aj studne v rómskych osadách – najmä na východnom Slovensku. V rómskych osadách stále pretrvávajú veľké nedostatky v ochrane a kvalite vodných zdrojov (zlý stavebno-technický stav, nedostatočná ochrana), ktoré sú vo veľkej miere spôsobené ich obyvateľmi. Výzvu pre SR predstavujú opatrenia na ochranu technickej udržateľnosti zariadení pri ich používaní príslušníkmi MRK. Orgány verejného zdravotníctva vykonávajú osvetu v rómskych osadách, v rámci ktorej sa obyvateľom snažia vysvetliť zdravotné účinky kontaminovanej vody na ľudský organizmus a význam základných hygienických návykov, aby sa zamedzilo šíreniu prenosných ochorení. Ďalšou aktivitou orgánov na ochranu zdravia je, že pri príležitosti Svetového dňa vody každoročne bezplatne vyšetrujú vzorky pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov vo vybraných zdravotne významných ukazovateľoch, poskytujú poradenstvo k problematike pitnej vody, individuálnych zdrojov vody, hygienického zabezpečenia studní a starostlivosti o zdroje vody, a to pre všetkých obyvateľov SR vrátane marginalizovaného a vidieckeho obyvateľstva.

232. SR na podporu prístupu k vode, zabezpečenie dostatočného množstva kvalitnej pitnej vody, sanitácie a veľa iných problematík súvisiacich s vodou v roku 2001 ratifikovala Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992, ktorého gestorom je MZ SR. V roku 2014 boli nastavené nové národné ciele Protokolu o vode a zdraví, kde USVRK prejavil záujem spolupracovať na dosiahnutí národných cieľov Protokolu zameraných na zásobovanie pitnou vodou a sanitáciu pre vybrané rómske komunity v segregovaných a separovaných rómskych obydliach. Riešenie tejto problematiky je však závislé od úspešného nasmerovania príslušných rozvojových intervencií a finančných zdrojov.

K odporúčaniu C 22:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby implementovala zákon z roku 2010 o podpore výstavby nízkonákladových bytov a aby pokračovala so svojim programom výstavby sociálnych bytov, pričom pri pridelení takýchto príbytkov by mala uprednostniť znevýhodnené a marginalizované skupiny, najmä Rómov. Výbor upriamuje pozornosť zmluvnej strany na svoj všeobecný komentár č. 4 o práve na primerané bývanie. Takisto odporúča zmluvnej strane, aby sa snažila zabrániť núteným vyst'ahovaniam Rómov predtým, ako toto skonzultovala s nimi a ponúkla im alternatívne bývanie. Takisto upriamuje pozornosť zmluvnej strany na svoj všeobecný komentár č. 7 (1997) o nútenom vyst'ahovaní.

233. V súlade s cieľom zvyšovania dostupnosti bývania je v podmienkach SR vytvorený systém podporných ekonomických nástrojov rozvoja bývania, ktoré sú diferencované podľa sociálnej situácie záujemcov o bývanie.

234. Z hľadiska zlepšovania podmienok bývania MRK je to konkrétne podpora obstarávania nájomných bytov určených na sociálne bývanie, ktorá je financovaná prostredníctvom kombinácie dotácií MDVRR SR a zvýhodneného úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania.

235. MDVRR SR poskytuje dotácie na obstaranie nájomných bytov a súvisiacej technickej vybavenosti v zmysle zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení neskorších predpisov. Dotácie na obstaranie nájomných bytov sa poskytujú najmä obciam a mestám. Nájomné byty môžu mať dva štandardy, a to bežný a základný, ktorý sa taktiež nazýva nižší štandard. Je nutné podotknúť, že nižší štandard neznamená nižšiu kvalitu bývania, ide skôr o vymedzenie niektorých prvkov v základnom režime tak, aby toto bývanie bolo pre určené skupiny obyvateľstva výrazne dostupnejšie v porovnaní s bytmi bežného štandardu. Na tento typ výstavby sa preto poskytuje dotácia až do výšky 85 % obstarávacích nákladov.

236. Zo štátneho rozpočtu sú každoročne vyčleňované finančné prostriedky na poskytovanie dotácií z MDVRR SR. V období rokov 2012 – 2016 poskytlo MDVRR SR nasledujúce finančné prostriedky na výstavbu nájomných bytov určených na sociálne bývanie (tabuľka č. 4):

Rok	Počet podporených stavieb	Počet nájomných bytov bežného štandardu	Poskytnutá dotácia v eur	Spolu v eur
		Počet nájomných bytov nižšieho štandardu		
2012	84	1037	12 172 180	16 055 310
	23	251	3 883 130	
2013	69	1197	13 906 940	16 743 680
	12	202	2 836 740	
2014	119	1904	31 462 940	33 480 430
	11	103	2 017 490	
2015	103	1844	30 110 570	31 182 190
	6	56	1 071 620	
2016	82	1160	20 318 980	24 503 140
	7	190	4 184 160	

K odporúčaniu C 23:

Výbor dôrazne odporúča zmluvnej strane, aby zvýšila svoje snahy v boji proti fajčeniu a venovala sa jeho následkom najmä na mladých ľuďoch. Výbor nabáda zmluvnú stranu, aby zaistila efektívne uplatnenie svojej protifajčiarskej legislatívy a zintenzívnila kampane na zvyšovanie povedomia v tejto oblasti. Výbor takisto odporúča zmluvnej strane, aby prijala komplexný národný plán alebo stratégiu na boj proti fajčeniu, ktoré by obsahovali ustanovenia o zdravotnej starostlivosti.

237. Orgány verejného zdravotníctva zabezpečujú aj preventívne aktivity v prevencii fajčenia v zmysle Národného programu kontroly tabaku. Zabezpečujú prednáškovú činnosť na základných, stredných aj špeciálnych školách k téme: Prevencia fajčenia. Zároveň v rámci poradní na odvykanie od fajčenia, ktoré fungujú pri regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR, zabezpečujú merania oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu a stanovujú riziko závislosti na nikotíne s následným poradenstvom pre širokú verejnosť. Od

roku 2016 funguje telefonická linka na odvykanie od fajčenia, ktorú prevádzkuje Úrad verejného zdravotníctva SR v spolupráci s regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva.

- a) Metodické a legislatívne usmernenie a odporúčania MŠVVŠ SR
- úloha sa plní každoročne prostredníctvom Pedagogicko-organizačných pokynov na príslušný školský rok, v ktorých sú uvedené okrem iného odporúčania pre oblasť prevencie fajčenia. Informácie dostupné na webovom sídle MŠVVŠ SR - vid' POP – časť 1.5.10. Zdravý životný štýl, bod 2. f);
 - školám a školským zariadeniam sa odporúča venovať zvýšenú pozornosť prevencii užívania alkoholu a tabaku.
- b) Podpora konkrétnych projektov základných, stredných a špeciálnych škôl v oblasti prevencie fajčenia v školách v rámci *rozvojového projektu Protidrogová prevencia 2016 a Zdravie a bezpečnosť v školách 2016*.

Prioritné témy výzvy *Protidrogová prevencia 2016*:

- inovatívne formy prevencie fajčenia tabaku,
 - prevencia problémov spojených s pitím alkoholu,
 - prevencia užívania nelegálnych drog,
 - rozvoj komunikačných a životných zručností,
 - aktivity na podporu zdravého životného štýlu,
 - zlepšenie psychosociálnej klímy a podpora duševného zdravia,
 - podpora uplatňovania detských práv,
 - výmena skúseností a šírenie príkladov dobrej praxe v rámci prioritných tém.
- c) Podpora konkrétnych projektov základných, stredných a špeciálnych škôl v oblasti prevencie fajčenia v školách v rámci rozvojového projektu *Zdravie a bezpečnosť v školách 2016*. Prioritné témy výzvy:

Aktivity a programy zamerané na:

- formovanie vzťahu k zdravému životnému štýlu,
 - ochranu telesného a duševného zdravia,
 - ústne a dentálne zdravie,
 - prevenciu alergií a respiračných problémov,
 - skvalitňovanie psychosociálnej klímy v školách,
 - odstraňovanie zdraviu škodlivých vplyvov a prevenciu rizikového správania (násilie, šikanovanie, záškoláctvo, agresivita, delikvencia, kriminalita, drogové závislosti, zneužívanie, prejavy extrémizmu, terorizmu, HIV/AIDS, obchodovanie s ľuďmi),
 - zapojenie sa do programu Škola priateľská deťom.
- d) Podporou medializácie medzinárodného prieskumu HBSC (Health Behaviour in School-Aged Children) – Slovensko 2013/2014 (autorský tím z LF UPJŠ v Košiciach).

238. Všetky materiály (národná správa, tlačová správa, infografika i propagačné video¹³) sú dostupné online¹⁴ a je možné ich voľne stiahnuť a využívať.

239. Výsledky HBSC ukazujú, že v súvislosti so skúsenosťou s fajčením tabaku (aspoň raz v živote) – porovnanie zistení z HBSC 2009/2010 a HBSC 2013/2014, došlo v SR k výraznému zníženiu počtov školákov udávajúcich skúsenosť s fajčením tabaku vo všetkých

¹³ https://youtu.be/TXN7Tmm02_g.

¹⁴ <http://www.coherent.sk/>

analyzovaných podskupinách (11, 13 a 15 roční žiaci). Bližšie informácie sú v Národnej správe o zdraví a so zdravím súvisiacom správaní 11-, 13- a 15-ročných školákov, HBSC – Slovensko 2013/2014.¹⁵

K odporúčaniam C 24:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby rozšírila schému verejného poistenia tak, aby pokrývala služby reprodukčného a sexuálneho zdravia a umožňovala predpisovanie antikoncepcie, vrátane najnovšej. Výbor takisto odporúča zmluvnej strane, aby zaisťil dôvernosť osobných údajov pacientiek, ktoré podstupujú umelé prerušenie tehotenstva. Nakoniec odporúča zmluvnej strane, aby znížila cenu za poskytovanie služieb umelého prerušenia tehotenstva.

240. Hormonálna antikoncepcia je len jedna z mnohých metód, ktoré môžu viesť k zabráneniu nežiaduceho počatia. MZ SR z odborného hľadiska zastáva názor, že ideálna antikoncepcia neexistuje a žiadna z dnes dostupných foriem antikoncepcie nezaručí absolútnu ochranu pred počatím. Každá z jej foriem nesie so sebou aj riziká a možné vedľajšie účinky. Hormonálna antikoncepcia môže byť vysoko účinná len za podmienky, že sa užíva správne. Antikoncepciu chápeme v širšom meradle a to ako ochranu pred nežiaducim tehotenstvom pomocou antikoncepčných metód, ktoré sú určené nielen pre ženu, ale aj muža. Lieky, ktoré obsahujú látku brániacu počatiu, otehotneniu ako kontraceptíva, nie sú zaradené do zoznamu úradne určených cien a ani do zoznamu kategorizovaných liekov, nakoľko počatie a tehotenstvo je prirodzený fyziologický stav, ktorý nie je možné označiť za chorobný.

241. Podľa § 8 písm. a) zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, sa na základe verejného zdravotného poistenia neuhrádza zdravotná starostlivosť, ktorá nie je indikovaná zo zdravotných dôvodov.

242. Podľa § 7 ods. 1 zákona č. 363/2011 Z. z. o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe verejného zdravotného poistenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 363/2011 Z. z.“) sa pri kategorizácii liekov prihliada na účinnosť liečiva potvrdenú klinickými skúškami realizovanými na princípoch medicíny založenej na dôkazoch pri:

- záchrane života,
- vyliečení choroby,
- zmiernení príznakov choroby,
- zabránení vzniku závažných zdravotných komplikácií,
- zabránení zhoršenia závažnosti choroby alebo jej prechodu do chronického štádia,
- účinnej profylaxii proti chorobe,
- účinnosť a bezpečnosť lieku potvrdenú v podmienkach bežnej terapeutickej praxe,
- prínos lieku pri znižovaní chorobnosti a úmrtnosti,
- odporúčané terapeutické postupy s prihliadnutím na nákladovú efektívnosť a predpokladaný vplyv na prostriedky verejného zdravotného poistenia.

243. Podľa § 16 ods. 4 písm. e) zákona č. 363/2011 Z. z. do zoznamu kategorizovaných liekov nemožno zaradiť liek, ak ide o liek určený výlučne na reguláciu počatia (kontraceptíva), liek na liečbu erektilnej dysfunkcie, liek na zníženie telesnej hmotnosti, na odvykanie od fajčenia, liečbu závislosti od tabaku, zmiernenie potreby fajčiť alebo na zmiernenie abstinenčných príznakov fajčenia.

¹⁵ https://www.upjs.sk/public/media/11746/2015-06_08%20narodna%20sprava%20HBSC.pdf

244. Podľa údajov z databázy registrovaných liekov na Štátnom ústave pre kontrolu liečiv je aktuálne v SR registrovaných a teda dostupných 387 druhov prípravkov hormonálnej antikoncepcie a 13 druhov kontraceptív na lokálne použitie, ktoré môže žene poskytovateľ zdravotnej starostlivosti predpísať a ona si ich môže na základe lekárskeho predpisu na plnú úhradu pacientom v lekárni vybrať. Lekárnik žene poskytne potrebné informácie o produkte a spôsobe jeho použitia. Kontraceptíva ako aj iné metódy antikoncepcie sú v SR dostupné a v prípade, že je použitie kontraceptív medicínsky odôvodnené, môžu byť z verejného zdravotného poistenia uhradené zdravotnou poisťovňou pacienta. Individuálne posudzovaná žiadosť o osobitný spôsob úhrady umožňuje lepšie zvážiť zdravotné riziká liečby a efektívne využívať verejné zdroje určené na zdravotnú starostlivosť.

245. Podľa § 90 ods. 1 zákona č. 363/2011 Z. z. sa kategorizácia liekov v SR vykonáva tak, aby verejné prostriedky, s ktorými hospodária zdravotné poisťovne, postačovali na úhradu liekov uhrádzaných na základe verejného zdravotného poistenia.

246. MZ SR vydáva podľa školského zákona štátne vzdelávacie programy pre zdravotnícke študijné odbory pripravujúce žiakov na výkon zdravotníckeho povolania na stredných zdravotníckych školách. Štátne vzdelávacie programy v rámci všeobecného a odborného teoretického vzdelávania obsahujú tematické celky zamerané na sexuálnu výchovu a reprodukčné zdravie. Aj počas praktického vyučovania a odbornej klinickej praxe pri ošetrovaní a asistencii sa študenti oboznamujú okrem iného aj s problematikou tehotenstva v mladom veku a sexuálne prenosných ochorení. V rámci ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov MZ SR ustanovuje minimálne štandardy pre špecializačné študijné programy, minimálne štandardy pre certifikačné študijné programy a minimálne štandardy pre študijné programy sústavného vzdelávania. Rozsah teoretických vedomostí v minimálnych štandardoch pre príslušné študijné odbory zahŕňa špecifické poznatky týkajúce sa sexuálneho zdravia.

K odporúčaniam C 25:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby podnikla všetky náležité kroky a zaistila, aby mali študenti v škole sexuálnu výchovu a vzdelávanie o reprodukčnom zdraví s cieľom odvrátiť riziká spojené s otehotnením v mladom veku a sexuálne prenosnými chorobami.

Metodické a legislatívne usmernenie a odporúčania MŠVVŠ SR

247. V súlade s právom dieťaťa na ochranu pred fyzickým, psychickým a sexuálnym násilím je veku primeraným spôsobom zabezpečená dostatočná informovanosť o riziku, že sa dieťa môže stať obeťou sexuálneho zneužívania, vykorisťovania a detskej pornografie. V priamej výchovno-vzdelávacej činnosti sa kladie dôraz na znižovanie tohto rizika, s osobitným zameraním na riziko vyplývajúce z využívania internetu a sociálnych sietí.¹⁶

Štátny vzdelávací program

248. Obsah výchovy k manželstvu a rodičovstvu (ďalej len „VMR“) je stanovený v učebných osnovách, ktoré schválilo MŠVVŠ SR v roku 2010. VMR má výrazne interdisciplinárny charakter, pretože sa dotýka všetkých oblastí a etáp ľudského života. Integruje v sebe pedagogické, biologické, psychologické i sociologické poznatky o dospievaní, o sexualite, o manželstve, o rodinnom živote a intímnych vzťahoch. Z uvedeného dôvodu sa realizuje cez jednotlivé edukačné predmety podľa špecifik a možností daného školského vzdelávacieho stupňa, napr. v predmetoch slovenský jazyk a literatúra,

¹⁶ Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2016/2017, časť 1.5.11. Bezpečnosť a prevencia, bod 4

prvouka, prírodoveda, vlastiveda, biológia, občianska náuka, etická výchova a náboženská výchova. Od 1. septembra 2015 je v platnosti inovovaný štátny vzdelávací program pre základné školy a inovovaný štátny vzdelávací program pre gymnáziá, v ktorých je VMR zahrnutá medzi prierezové témy.

249. Obsah VMR vychádza z Konceptie výchovy k manželstvu a rodičovstvu vypracovanej na základe uznesenia vlády SR č. 389/1996, ktorým schválila Konceptiu štátnej rodinnej politiky, ďalej Komplexného programu prevencie nákazy HIV/AIDS v SR prijatom uznesením vlády SR č. 390/1996 a Národného programu podpory zdravia schváleného uznesením vlády SR č. 659/1991.

250. Táto koncepcia implicitne zahŕňa aj problematiku sexuálnej výchovy spracovanú v učebných osnovách pre základné školy a stredné školy a predstavuje návrh akceptovateľný rôznymi názorovými skupinami. Podstatnou časťou prípravy je také zvládnutie sexuality, aby v zmysle definície sexuálneho zdravia „obohacovala osobnosť, zlepšovala jej vzťahy k ľuďom a rozvíjala schopnosť lásky“ (WHO Kodaň, 1974).

251. Proces realizácie VMR je viazaný na vekovú kategóriu žiakov a stupeň ich telesnej, duševnej a sociálnej vyspelosti, ako aj na špecifické podmienky školy. Na každej škole je odporúčaný koordinátor VMR, ktorý zodpovedá za jej implementáciu do školského vzdelávania. Výchovno-vzdelávací program každej školy musí byť vypracovaný v súlade s princípmi a s cieľmi školského zákona. Rezort školstva nepodporuje výučbu takých vzdelávacích programov, ktoré by diskriminujúcim spôsobom zvyhodňovali výchovu zameranú výlučne na individuálny prospech jednotlivca, či na popieraní základných práv rodiny. A už vôbec nie také, ktoré by mohli ohrozovať mravnú výchovu detí a mladistvých.

K odporúčaniam C 27:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby vykonala kroky, vrátane uvalenia sankcií, s cieľom zabezpečiť, aby sa zákon o používaní jazykov národnostných menšín účinne uplatňoval na príslušných miestnych samosprávach. V tejto súvislosti upriamuje výbor pozornosť zmluvnej strany na svoj všeobecný komentár č. 21 (2009) o práve každej osoby zúčastňovať sa na kultúrnom živote.

252. Práva obyvateľov patriacich k menšinovým skupinám vrátane jazykových práv sú zakotvené v právnom poriadku a v plnom rozsahu sa uplatňujú. Zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku SR v znení neskorších predpisov nekladie žiadne prekážky na používanie jazykov národnostných menšín v úradnom styku.

253. Zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 184/1999 Z. z.“) upravuje používanie jazykov príslušníkov národnostných menšín - občanov SR, ktorí patria k národnostným menšinám. Zákon ustanovuje pravidlá používania jazyka menšiny v úradnom styku a v ďalších oblastiach v obciach, v ktorých podiel občanov patriacich k národnostnej menšine dosahuje zákonom požadovanú percentuálnu hranicu. Jazykom národnostnej menšiny je podľa tohto zákona deväť jazykov: bulharský, český, chorvátsky, maďarský, nemecký, poľský, rómsky, rusínsky a ukrajinský jazyk. Zákon č. 184/1999 Z. z. upravuje používanie jazykov národnostných menšín v úradnom styku, označenia v jazyku národnostných menšín, miestne referendum o zmene označenia obce v jazykoch menšín, informovanie v jazykoch národnostných menšín, právomoci Úradu vlády SR na úseku používania jazykov národnostných menšín a správne delikty na úseku používania jazykov národnostných menšín.

254. Na základe podnetov, ktoré boli predložené Výboru pre národnostné menšiny, úrad splnomocnenca inicioval proces uznania ruského jazyka a srbského jazyka za menšinové jazyky v SR v zmysle jazykovej charty. Návrh na uznanie ruského jazyka a srbského jazyka za menšinové jazyky v SR v zmysle časti II jazykovej charty schválila rada vlády SR 15. októbra 2015. Následne bol predmetný materiál schválený vládou SR 18. novembra 2015. Generálnemu tajomníkovi Rady Európy bolo 25. novembra 2015 notifikované uznanie ruského jazyka a srbského jazyka za menšinové jazyky v SR v zmysle časti II jazykovej charty.

255. Zákon o štátnom jazyku a zákon o používaní jazykov národnostných menšín boli novelizované v roku 2011. Bližšie informácie sú uvedené v bodoch 96-103 prílohy.

K odporúčaniu C 28:

Výbor žiada zmluvnú stranu, aby šírila tieto záverečné odporúčania na všetkých úrovniach spoločnosti a najmä medzi verejnými činiteľmi, súdnymi orgánmi a organizáciami občianskej spoločnosti a aby vo svojej ďalšej periodickej správe informovala výbor o krokoch, ktoré podnikla na ich implementáciu. Takisto nabáda zmluvnú stranu, aby naďalej zapájala organizácie občianskej spoločnosti do diskusií, ktoré sa majú konať na národnej úrovni, pred podaním svojej ďalšej periodickej správy.

256. MZVEZ SR na svojej webovej stránke, www.mzv.sk zverejnilo druhú i tretiu správu SR predloženú výboru, v slovenskom a v anglickom jazyku. Uverejnilo tiež záverečné odporúčania výboru z roku 2012 v anglickom jazyku. Zverejnilo vládou schválenú Správu o posudzovaní Druhej periodickej správy SR podľa paktu pred výborom s návrhom subjektov zodpovedných za realizáciu odporúčaní obsiahnutých v Záverečnom stanovisku Výboru, ktorá obsahuje údaje o implementácii odporúčaní výboru príslušnými štátnymi orgánmi SR, v slovenskom jazyku.

PRÍLOHA

K TRETEJ PERIODICKEJ SPRÁVE SLOVENSKEJ REPUBLIKY K MEDZINÁRODNÉMU PAKTU O HOSPODÁRSKYCH, SOCIÁLNYCH A KULTÚRNYCH PRÁVACH

ČLÁNOK 6

1. Plánovaným prínosom Operačného programu (ďalej len „OP“) Výskum a inovácie v programovom období 2014-2020 je zvýšenie efektívnosti a výkonnosti systému výskumu, vývoja a inovácií na účely zvyšovania konkurencieschopnosti, udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti. Na rozdiel od programového obdobia 2007 – 2013, kedy Bratislavský kraj nebol v rámci OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast oprávnený na poskytnutie príspevku, tak dôjde k podpore a tvorbe nových pracovných miest na celom území Slovenskej republiky (ďalej len „SR“). Poskytovanie podpory prostredníctvom OP Výskum a inovácie má prispieť k zníženiu miery nezamestnanosti prostredníctvom tvorby nových pracovných miest. Podpora v rámci OP Výskum a Inovácie bude zameraná aj na zvýšenie miery participácie znevýhodnených sociálnych skupín (ženy, mladí do 30 rokov, seniori nad 50 rokov, dlhodobo nezamestnaní, štátni príslušníci z tretích krajín, sociálne znevýhodnení a osoby so zdravotným postihnutím) na podnikaní. V nadväznosti na Stratégiu SR pre integráciu Rómov do roku 2020, schválenú vládou SR v roku 2012, bude osobitná pozornosť zameraná aj na podporu podnikania Rómov.

2. Zmeny legislatívneho rámca v oblasti služieb zamestnanosti: vykonanie zásadných reforiem v oblasti služieb zamestnanosti boli zabezpečené novelou zákona o službách zamestnanosti, s účinnosťou od 1. mája 2013. Novelou sa zjednodušil a obmedzil počet príspevkov na aktívnu politiku trh práce, spresnila sa ich účelovosť a adresnosť, nahradila sa obligatornosť poskytovania príspevkov fakultatívnosťou; zvýšila sa účelovosť príspevku na samostatnú zárobkovú činnosť, zaviedli sa inovatívne aktívne opatrenia trhu práce, zamerané aj na podporu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím a mobility za prácou.

3. Upravený bol tiež právny rámec pre pôsobenie agentúr dočasného zamestnávania (ďalej len „ADZ“): spresnil sa účel a pojem „dočasné pridelenie“ vrátane podmienok pre opätovné dočasné pridelenie, sprísnil sa podmienky na kvalifikačné predpoklady osôb, ktoré vykonávajú činnosť ADZ, zvýšili sa poplatky súvisiace s vydaním a zmenou povolenia, jeho zrušenia a okruhu subjektov, ktoré môžu podať návrh na pozastavenie, činnosť alebo zrušenie povolenia.

4. Realizované boli aj zmeny v oblasti verejných služieb zamestnanosti, upravili sa definície vybraných skupín účastníkov, znížil počet skupín znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie; upravené bolo postavenie a pôsobnosť Výboru pre otázky zamestnanosti a realizovali sa zmeny v lekárskej posudkovej činnosti. V oblasti poskytovania medzinárodných služieb zamestnanosti EURES sa rozšírila definícia sprostredkovania zamestnania a vypustila povinnosť úradu sledovať proces adaptácie zamestnanca prijatého do zamestnania.

5. Bol zjednodušený administratívny proces zaraďovania uchádzačov do evidencie bez správneho konania. V nadväznosti na zrušenie mesačnej periodicity návštev uchádzačov sa posilnil dôraz na individuálnu prácu s klientom a predĺžila lehota pre opätovné zaradenie občana do evidencie v prípade jeho vyradenia pre nespoluprácu z 3 na 6 mesiacov. Realizované boli aj zmeny v oblasti informačných a odborných poradenských služieb, pričom

tieto sa môžu poskytovať aj v školách alebo v školských zariadeniach výchovného poradenstva.

6. Novela zákona o službách zamestnanosti, s účinnosťou od 15. novembra 2013, zaviedla finančnú pomoc na podporu udržania zamestnanosti v malých podnikoch alebo stredných podnikoch. Finančná pomoc sa bude poskytovať prostredníctvom vybranej banky alebo pobočky zahraničnej banky. Ustanovil sa celkový kumulatívny limit na finančnú pomoc. Kontrolu dodržiavania podmienok finančnej pomoci bude vykonávať Ministerstvo financií SR.

7. Novelou zákona o službách zamestnanosti sa, s účinnosťou od 1. januára 2014, transponovala smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/98/EÚ z 13. decembra 2011. Tá stanovila jednotný postup vybavovania žiadostí vedúci k jednotnému povoleniu zahŕňajúcemu povolenie na prechodný pobyt aj povolenie na zamestnanie a jednotný postup vybavovania žiadostí pre vydanie modrej karty EÚ v rámci jedného správneho aktu. Do praxe sa zaviedol efektívnejší proces vybavovania žiadostí štátnych príslušníkov tretích krajín na jednom mieste, čím sa podstatne zjednodušilo správne konanie. Upravili sa podmienky udeľovania povolenia na zamestnanie pre štátnych príslušníkov tretích krajín v SR. Povolenia na zamestnanie udeľujú úrady, ktoré taktiež vydávajú potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta. Rozšírila sa pôsobnosť ústredia, týkajúca sa možnosti zrušenia potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu (na účel udelenia modrej karty EÚ), rozšírila pôsobnosť úradu vydávať a zrušiť potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta (na účel udelenia prechodného pobytu na účel zamestnania, tzv. jednotné povolenie na pobyt).

8. Zamestnávateľ môže zamestnať len štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý:

- má vydané potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta a udelený prechodný pobyt na účel zamestnania,
- ktorý je držiteľom modrej karty EÚ,
- ktorý má udelené povolenie na zamestnanie a udelený prechodný pobyt na účel zamestnania,
- ktorý má udelené povolenie na zamestnanie a udelený prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny,
- ktorý má udelené povolenie na zamestnanie a má udelený prechodný pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má priznané postavenie osoby s dlhodobým pobytom v členskom štáte EÚ, ak osobitný predpis neustanovuje inak, alebo
- u ktorého sa nevyžaduje potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta alebo povolenie na zamestnanie.

9. Bola stanovená povinnosť zamestnávateľa oznámiť úradu voľné pracovné miesta, ich počet a charakteristiku pred podaním žiadosti o vydanie povolenia na zamestnanie pre vybrané skupiny štátnych príslušníkov tretích krajín, alebo udelením prechodného pobytu na účel zamestnania pre štátneho príslušníka tretej krajiny alebo vydanie modrej karty EÚ pre štátneho príslušníka tretej krajiny.

Oblasť zamestnanosti žien

10. Ministerstvo hospodárstva SR je členom európskej platformy WES (The European network to promote women's entrepreneurship) – Európska sieť na podporu podnikania žien je politická sieť, združujúca členov z 31 európskych krajín (EÚ-28, Island, Nórsko a Turecko). Delegáti z jednotlivých krajín zastupujú národné vlády a inštitúcie. Jednotliví

zástupcovia sú zodpovední za presadzovanie a podporu podnikania žien na národnej úrovni. Členovia WES poskytujú poradenstvo, podporu, informácie a kontakty týkajúce sa existujúcich opatrení na podporu podnikateliek. Európska komisia (DG GROWTH + WES) pripravila e-platformu WeGate ako novú e-platformu a one-stop-shop pre ženy – podnikateľky. WeGate, ako e-platforma, si kladie za cieľ poskytnúť základné informácie v rámci podnikania pre ženy – podnikateľky a je dostupná pre širokú verejnosť (<http://www.wegate.eu>). Poskytuje informácie nie len pre začínajúce podnikateľky, ale aj pre podnikateľky s dlhoročnými skúsenosťami, ako sú informácie o možnostiach začiatku podnikania na celom území EÚ, informácie o podpore a financovaní či možnosti vzájomnej spolupráci. Zároveň vytvára priestor pre on-line diskusiu, kde si všetky strany môžu vymieňať osvedčené postupy a diskutovať o problémoch a výzvach v oblasti podnikania. V rámci projektu Hlas žien bolo vytvorených nasledovných 9 odporúčaní, zameriavajúcich sa na celkové zlepšenie postavenia žien v spoločnosti:

- Zníženie administratívneho zaťaženia pri zakladaní firiem využívaním jedného registra a na jednom mieste do 24 hodín.
- Vytvorenie co-workingových a motivačno-vzdelávacích centier na báze lokálnych partnerstiev.
- Malá úverová schéma pre ženy – podnikateľky so symbolickou paušálnou úrokovou sadzbou spojená s poradenstvom pri podnikaní.
- Aktívne zapojenie verejnej správy do využívania flexibilných foriem zamestnávania, práce z domu a skrátených úväzkov s ohľadom na individuálne potreby vo vzťahu k starostlivosti o člena rodiny.
- Zmena zákona o sociálnom poistení, konkrétne nastavenia materskej a rodičovskej dovolenky podľa vzoru Českej republiky.
- Zavedenie bonusu rodovej rovnosti podľa vzoru Švédska zameraného na odstránenie rodovej nerovnosti medzi mužmi a ženami.
- Zmena fungovania a ohodnotenia opatrovateľských služieb pre deti a odkázaných členov rodiny.
- Systematické umiestňovanie detí vo veku 0 až 6 rokov do predškolských zariadení (štátnych a súkromných).
- Prijatie opatrení na zamedzenie marginalizácie žien v spoločnosti – zvýšenie zastúpenia žien na rozhodovacích pozíciách.

11. V roku 2015 sa realizoval pilotný národný projekt „Rodina a práca“, prostredníctvom ktorého boli podporené pracovné miesta formou flexibilných foriem práce (v súlade s § 49, § 49a a § 52 ZP). Projekt sa zameriaval aj na oblasť vytvárania vhodných prorodinných podmienok a starostlivosti o detí v rodinách zamestnaných rodičov. Cieľom projektu bolo zlepšenie podmienok pre zosúladienie rodinného a pracovného života podporou tzv. kútikov dočasnej starostlivosti. Kútiky dočasnej starostlivosti mohli vytvárať buď priamo zamestnávateľia alebo spolupracujúce organizácie poskytujúce služby starostlivosti o deti. Preplatené boli náklady celkovej ceny práce odborného pedagogického personálu (vychovávateľky či vychovávateľa), najviac však vo výške celkovej ceny práce vypočítanej z mediánu mesačnej hrubej mzdy na tejto pracovnej pozícii (ide o cca 700 eur hrubej mzdy). Do projektu sa zapojilo 765 zamestnávateľov, pričom bolo podporených 1 406 pracovných miest pre osoby s rodičovskými povinnosťami, a to na flexibilné formy práce – kratší pracovný čas, delené pracovné miesto a domácku prácu. Z týchto miest boli 4 obsadené mužmi, ktorí sa vrátili na trh práce po čerpaní rodičovskej dovolenky. Ostatné miesta boli obsadené ženami. Podpora bola poskytovaná formou refundácie celkovej ceny práce zamestnankyň až do výšky 90 % celkovej ceny práce, priemerne išlo 880 eur mesačne. V rámci projektu bolo vytvorených 33 kútikov dočasnej starostlivosti o deti, v ktorých bolo zamestnaných 58 vychovávateľiek. Celkovo využilo takéto služby 90 zamestnávateľov, ktorí v 10 prípadoch buď priamo zriadili tzv. detský kútik, v ostatných prípadoch zazmluvnili

externú organizáciu. Na základe skúsenosti z pilotného projektu pripravuje RO OP EZ výzvu na dopytovo orientované projekty s podobným zameraním.

12. V septembri 2016 sa v Bratislave v rámci aktivít predsedníctva SR v Rade EÚ konala konferencia “Zosúladenie pracovného a súkromného života v meniacej sa spoločnosti”. Hlavným cieľom bolo reagovať na naliehavú potrebu zosúladenia pracovného, rodinného a osobného života, a to s ohľadom na meniace sa modely organizácie práce a nové trendy na trhu práce ako aj iné relevantné výzvy. Konferencia reagovala na prijatie novej iniciatívy Európskej komisie s názvom “Nový začiatok v riešení výziev zosúladovania pracovného a súkromného života, ktorým čelia pracujúce rodiny”. Medzi konkrétnymi diskutovanými oblasťami tém konferencie boli aj existujúce a dostupné možnosti a súčasné trendy flexibilných foriem práce a flexibilných foriem starostlivosti o deti a rodinu, starostlivosť o seniorov a iné závislé osoby, a to aj z hľadiska zodpovednosti a prerozdelenia starostlivosti medzi ženami, mužmi a spoločnosťou. Diskusia bola zameraná na analýzu súčasnej situácie v EÚ a predstavenie príkladov dobrej praxe v rámci iných členských štátov.

13. V súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania a Dohovorom ILO č. 100 o rovnakom odmeňovaní pracujúcich mužov a žien za prácu rovnakej hodnoty, majú v zmysle § 119a ZP ženy aj muži právo na rovnakú mzdu za rovnakú prácu alebo za prácu rovnakej hodnoty:

- vo fáze dojednávania mzdových podmienok – podľa ods. 1 mzdové podmienky musia byť dohodnuté bez akejkoľvek diskriminácie podľa pohlavia; pri poskytovaní mzdy za vykonanú prácu – podľa ods. 2 ženy a muži majú právo na rovnakú mzdu za rovnakú prácu alebo za prácu rovnakej hodnoty;
- v priebehu hodnotenia náročnosti prác na účely ich zaradenia do hierarchie stupňov náročnosti – podľa ods. 3 v prípade, ak zamestnávateľ uplatňuje systém hodnotenia pracovných miest, pri hodnotení musí vychádzať z rovnakých kritérií zložitosti, zodpovednosti a namáhavosti práce pre mužov a pre ženy.

Zapájanie otcov do starostlivosti o deti

14. Počet otcov čerpajúcich rodičovskú dovolenku je v SR stále neúmerne nízky, na úrovni jedného percenta. Oveľa úspešnejší sa ukazuje model čerpania materského, ako dávky sociálneho poistenia, otcom, kde je trend zvyšovania počtu mužov poberajúcich materské stále výraznejší. Kým v septembri 2014 poberalo materské 292 mužov, v septembri 2015 ich počet stúpol na 733 a v rovnakom mesiaci 2016 poberalo dávku materské už 1 341 mužov. Nárok na materské môže vzniknúť aj otcovi, ak matka dieťaťa nepoberá dávku materské ani rodičovský príspevok a splnia všetky zákonom stanovené podmienky. Kým u ženy – matky je dôvodom na vznik nároku na materské tehotenstvo a starostlivosť o narodené dieťa, u muža je to tzv. prevzatie dieťaťa do starostlivosti. Muž o dávku materské môže v Sociálnej poisťovni požiadať odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti, najskôr po šiestich týždňoch od pôrodu.

ČLÁNOK 7

Odpočinok, zotavenie

15. ZP upravuje v § 91 prestávku v práci na odpočinok a jedenie. Ak pracovná zmena zamestnanca je dlhšia ako šesť hodín (u mladistvého štyri hodiny), prestávka v práci je 30 minút. Ak ide o práce, ktoré sa nemôžu prerušiť, musí sa zamestnancovi aj bez prerušenia prevádzky alebo práce zabezpečiť primeraný čas na odpočinok a jedenie.

16. ZP upravuje v § 92 nepretržitý denný odpočinok. Zamestnanec má mať medzi koncom jednej a začiatkom druhej zmeny minimálny odpočinok v trvaní 12 po sebe nasledujúcich hodín v priebehu 24 hodín (mladistvý zamestnanec aspoň 14 hodín). ZP v rámci výnimiek v osobitných prípadoch (napr. opravárenské práce) umožňuje skrátiť odpočinok zamestnancovi staršiemu ako 18 rokov až na 8 hodín s povinnosťou poskytnúť zamestnancovi do 30 dní rovnocenný nepretržitý náhradný odpočinok.

17. ZP upravuje v § 93 nepretržitý odpočinok v týždni. Zamestnanec má mať raz za týždeň dva po sebe nasledujúce dni nepretržitého odpočinku, ktoré musia pripadať na sobotu a nedeľu alebo na nedeľu a pondelok. ZP upravuje výnimky v prípade ak povaha práce alebo podmienky prevádzky takýto postup neumožňujú, a to u zamestnanca, ktorý je starší ako 18 rokov (v praxi napr. poľnohospodárstvo, nepretržitá prevádzka apod.).

ČLÁNOK 8

Odborové organizácie

18. Odborové organizácie vznikajú nezávisle od štátu. Obmedzovať počet odborových organizácií, ako aj zvýhodňovať niektoré z nich v podniku alebo v odvetví je neprípustné. Vojakom v činnnej službe sa zakazuje vytvárať odborové organizácie a združovať sa v nich. Pre príslušníkov Policajného zboru SR (ďalej len „PZ“) je právo organizovať sa v odborových organizáciách v súlade s čl. 37 Ústavy SR.

ČLÁNOK 9

Sociálne poistenie

19. Sociálne poistenie možno charakterizovať ako súhrn poistných vzťahov a dávkových vzťahov zabezpečujúcich oprávnený subjekt. Na Slovensku je to povinné verejnoprávne poistenie, založené na platení odvodov a poberaní dávok. Jeho hlavnou úlohou je ochrániť veľkú časť obyvateľstva pred rizikami, ktoré im môžu priniesť zákonom definované životné situácie a tiež zabezpečiť prerozdelenie dôchodkov v národnom hospodárstve.

Osobný rozsah sociálneho poistenia

20. Subjekty povinne poistené na jednotlivé druhy sociálneho poistenia sú rozdielne a povinné poistenie je zákonom o sociálnom poistení uložené osobe vtedy, ak je predpoklad, že v budúcnosti nastane skutočnosť zakladajúca nárok na niektorú z dávok z príslušného poistenia. Na ten-ktorý druh sociálneho poistenia nie je osoba poistená, ak nemôže nastať skutočnosť zakladajúca nárok na dávku z príslušného poistenia, napr. zamestnanec – poberateľ starobného dôchodku - nie je poistený v nezamestnanosti. Vznik a zánik jednotlivých druhov sociálneho poistenia je v zásade viazaný na výkon zárobkovej činnosti, resp. prihlásenie sa fyzickej osoby na poistenie. Osobný rozsah, vznik a zánik účasti na starobnom dôchodkovom sporení upravuje zákon o starobnom dôchodkovom sporení. Podmienkou vzniku účasti na starobnom dôchodkovom sporení je uzatvorenie zmluvy o starobnom dôchodkovom sporení s niektorou, avšak len s jednou dôchodkovou správcovskou spoločnosťou, pričom vznik účasti sa posúva na prvý kalendárny deň kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bola zmluva o starobnom dôchodkovom sporení uzatvorená.

21. Z osobného rozsahu sociálneho poistenia upraveného zákonom o sociálnom poistení sú vylúčení príslušníci PZ, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Hasičského a záchranného zboru,

Horskej záchranej služby, colníci, profesionálni vojaci ozbrojených síl a vojaci mimoriadnej služby, ktorých sociálne zabezpečenie je upravené osobitným zákonom.

ČLÁNOK 13

22. Národný projekt „Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit“ (MRK1) sa realizoval od 1. októbra 2011 do novembra 2015. Projekt implementovalo Metodicko-pedagogické centrum (ďalej len „MPC“). Do projektu bolo zapojených 200 základných škôl, v ktorých sa vytvorilo 400 pracovných miest pre pedagogických asistentov. Súčasťou projektu bol pedagogický inkluzívny model školy s celodenným výchovným systémom, ktorý zahŕňal v sebe vytvorenie školského vzdelávacieho programu zameraného na prácu so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia. Pedagogickí zamestnanci všetkých zapojených škôl boli vzdelávaní v oblasti špecifik pre prácu so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia.¹⁷

23. Národný projekt implementovaný Metodicko-pedagogickým centrom – „Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy“ (MRK2). Projekt sa realizoval od februára 2013 do novembra 2015. Do projektu bolo zapojených 110 materských škôl, v ktorých sa vytvorilo 110 pracovných miest pre pedagogických asistentov. Celková podpora v rámci projektu bola zacielená do materských škôl, ktoré navštevujú deti z marginalizovaných rómskych komunit. Jednotlivé projektové aktivity boli určené pre pedagogických zamestnancov týchto materských škôl, odborných zamestnancov v školských zariadeniach výchovného poradenstva, detí z marginalizovaných rómskych komunit a rodičov detí, ktoré v priebehu projektu navštevovali MŠ zapojené do projektu.¹⁸

24. Národný projekt „PRINED – Projekt Inkluzívnej Edukácie“ sa implementoval v 50 materských a 100 základných školách. Obsahom národného projektu bola podpora celodenného výchovného systému zameraného na znižovanie počtu zaradených detí do špeciálnych škôl/špeciálnych tried, skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu, skvalitnenie práce učiteľov vytvorením pracovných miest pre odborníkov ako sú školský špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg, školský psychológ, liečebný pedagóg a pedagogický asistent. Cieľom projektu bola výrazná podpora inkluzívneho prostredia v materských a základných školách na predchádzanie zaradovania žiakov do systému špeciálneho školstva. Projekt prostredníctvom akceleračných programov skvalitňoval diagnostický proces v materských školách. Podstatným prínosom projektu bolo vytváranie inkluzívnych tímov pozostávajúcich z pedagogických zamestnancov a odborníkov (asistent učiteľa, psychológ, špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, resp. sociálny pedagóg), ktorí pri práci s deťmi nepôsobili len v školách, ale aj v teréne.¹⁹

ČLÁNOK 15

Všeobecná úprava vzťahov štátu a cirkví

25. SR má pomerne široký koncept právnych predpisov definujúcich postavenie a pôsobenie registrovaných cirkví a náboženských spoločností v spoločnosti. Tieto predpisy sú v súlade s medzinárodnými záväzkami SR a garantujú rovnaké práva všetkým cirkvám a náboženským spoločnostiam bez ohľadu na ich veľkosť. Konfesné právo zároveň rešpektuje

¹⁷ <http://web.eduk.sk/>

¹⁸ <http://www.mpc-edu.sk/projekty/inkluzivny-model-vzdelavania-na-predprimarnom-stupni-skolskej-su>

¹⁹ <http://www.prined.sk/>

a zaručuje ústavný záväzok slobody myslenia, svedomia a náboženského vyznania či viery. Štát vo vzťahu k registrovaným cirkvám vychádza z uznania ich spoločenského a právneho postavenia ako právnych subjektov „sui generis”, pričom má k nim špecifický prístup a spolupracuje s nimi na zásadách partnerskej spolupráce.

26. SR garantuje náboženskú slobodu ústavným zákonom č. 460/1992 Zb. Ústavou SR, ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd a zákonom č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov. Tieto právne predpisy upravujú slobodu svedomia a náboženskej viery a poskytujú garancie pre dodržiavanie týchto základných ľudských práv a slobôd.

27. Zásadné otázky vzťahu štátu a cirkví upravuje zákon č. 308/1991 Zb. v znení neskorších predpisov. Okrem poskytovania záruk pre dodržiavanie slobody svedomia a náboženskej viery, definovania postavenia cirkví a deklarovania ich rovnosti upravuje tiež niektoré podmienky registrácie cirkví. Uvedené zákonodarstvo SR zaručuje rovnaké postavenie všetkých cirkví a náboženských spoločností pred zákonom. Prítom cirkvou alebo náboženskou spoločnosťou sa rozumie dobrovoľné združenie osôb rovnakej náboženskej viery v organizácii utvorenej podľa príslušnosti k náboženskej viere na základe vnútorných predpisov príslušníkov cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.

Oblasť médií

28. Podľa § 18 zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysielaní a retransmisii“) je vysielateľ, na základe zákona (od 1. januára 2011 – RTVS), povinný zabezpečiť multimodálny prístup k programovej službe tak, aby vo vysielaní každej televíznej programovej služby, ktorú vysiela digitálne bolo najmenej:

- a) 50 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím,
- b) 3 % všetkých vysielaných programov tlmočených do posunkovej reči nepočujúcich alebo v posunkovej reči nepočujúcich,
- c) 20 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných hlasovým komentovaním pre nevidiacich.

29. RTVS ako verejnoprávna televízia túto povinnosť priebežne plní. Podľa Výročnej správy o činnosti RTVS za rok 2015 bolo v rámci televíznej programovej služby „Jednotka“ sprevádzaných otvorenými alebo skrytými titulkami 73,44 % programov, tlmočených do posunkovej reči nepočujúcich bolo 4,98 % programov a sprevádzaných hlasovým komentárom pre nevidiacich bolo 24,81 % programov. V rámci televíznej programovej služby „Dvojka“ bolo sprevádzaných otvorenými alebo skrytými titulkami 63,91 % programov, tlmočených do posunkovej reči nepočujúcich bolo 8,37 % programov a sprevádzaných hlasovým komentárom pre nevidiacich bolo 28,11 % programov.

30. Podľa § 18a zákona o vysielaní a retransmisii je vysielateľ s licenciou povinný zabezpečiť multimodálny prístup k programovej službe, a to tak, aby vo vysielaní každej televíznej programovej služby, ktorú vysiela digitálne, bolo najmenej

- a) 10 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím, alebo tlmočených do posunkovej reči nepočujúcich alebo v posunkovej reči nepočujúcich,
- b) 3 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných hlasovým komentovaním pre nevidiacich.

31. Novelou zákona o vysielaaní a retransmisii v roku 2015 bola v záujme vytvorenia jednotného štandardu titulkov pre osoby so sluchovým postihnutím a uľahčenia prístupu osobám so sluchovým postihnutím k programom a vymedzeným audiovizuálnym dielam, ktoré sú distribuované verejnosti zaradená do zákona legálna definícia pojmu „titulky pre osoby so sluchovým postihnutím“. Pod titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím sa v zmysle § 18aa zákona o vysielaaní a retransmisii rozumie „obrazovo zachytený text v slovenskom jazyku, ktorý

- a) je synchronizovaný so zvukovou stopou audiovizuálneho diela alebo programu,
- b) zachytáva hovorený prejav v audiovizuálnom diele alebo v programe spôsobom, ktorý osobám so sluchovým postihnutím umožňuje porozumieť jeho obsahu a
- c) je v súlade s požiadavkami ustanovenými všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorý vydá Ministerstvo kultúry SR (ďalej len „MK SR“) podľa odseku 2“.

32. Vyhláška MK SR č. 12/2016 Z. z. o titulkoch pre osoby so sluchovým postihnutím ustanovuje požiadavky, ktoré musia spĺňať tieto titulky sprevádzajúce audiovizuálne diela, programy televíznej programovej služby a programy audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie.

33. Podľa § 18b ods.1 zákona o vysielaaní a retransmisii vysielaateľ a poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie má osobitnú povinnosť vo vzťahu k programom s multimodálnym prístupom, a to povinnosť „zreteľne označiť všetky programy, ktoré sú sprevádzané titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím, hlasovým komentovaním pre nevidiacich alebo ktoré sú tlmočené do posunkovej reči nepočujúcich alebo vysielaané alebo poskytované v posunkovej reči nepočujúcich a oznámiť rade spôsob označenia týchto programov“. Vysielaateľ je povinný uplatniť uvedené označenie pri vysielaaní programov, v oznámeniach o vysielaaní takých programov a v programovej ponuke vlastného vysielaania, ako aj v prehľade programov, ktorý poskytuje na zverejnenie periodickej tlače a ostatným hromadným informačným prostriedkom a poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie je povinný uplatniť toto označenie v katalógu programov.

34. Podľa § 18c zákona o vysielaaní a retransmisii „podiel programov podľa § 18 a 18a sa určí ako podiel vysielaacieho času z celkového vysielaacieho času programov za kalendárny mesiac. Do celkového vysielaacieho času podľa odseku 1 sa nezapočítava vysielaací čas venovaný

- a) hudobným programom a programom, ktorých hudobná zložka tvorí ich podstatnú časť,
- b) doplnkovému vysielaaniu, ktorým je vysielaanie programu prerušené.

Ustanovenia § 18 až 18b sa nevzťahujú na lokálne vysielaanie a na vysielaanie do zahraničia“.

35. Dohľad nad dodržiavaním povinností vo vzťahu k zabezpečeniu multimodálneho prístupu vykonáva v zmysle zákona o vysielaaní a retransmisii Rada pre vysielaanie a retransmisiiu (ďalej len „rada“), ktorej sú vysielaatelia povinní na požiadanie poskytovať nasledujúce údaje potrebné na kontrolu plnenia týchto povinností:

- a) údaje o percente, počte a časovom rozsahu odvysielaaných programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím, hlasovým komentovaním pre nevidiacich, tlmočených do posunkovej reči nepočujúcich, v posunkovej reči nepočujúcich,
- b) zoznam odvysielaaných programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím, hlasovým komentovaním pre nevidiacich, tlmočených do posunkovej reči nepočujúcich, v posunkovej reči nepočujúcich s uvedením dátumu a času ich odvysielaania
v rámci programovej služby.

36. Poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie je na účel kontroly plnenia vyššie uvedených povinností povinný poskytovať rade na požiadanie zoznam poskytovaných programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím, hlasovým komentovaním pre nevidiacich, tlmočených do posunkovej reči nepočujúcich, v posunkovej reči nepočujúcich s uvedením dátumu a času ich zaradenia v rámci poskytovanej audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie.

37. Vyššie uvedené údaje je vysielateľ a poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby povinný, na požiadanie, poskytnúť rade do 15 dní odo dňa doručenia žiadosti rady o poskytnutie týchto údajov.

38. Dňa 1. januára 2013 nadobudol účinnosť nový zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o úhrade za služby verejnosti“). Platiteľom úhrady je fyzická osoba, ktorá je evidovaná dodávateľom elektriny v evidencii odberateľov elektriny v domácnosti ako odberateľ elektriny v domácnosti v odbernom mieste, pre spotrebu v byte alebo v rodinnom dome. V zmysle § 5 ods. 1 predmetného zákona je od povinnosti platiť úhradu oslobodený platiteľ, ak žije v domácnosti s fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá má na adrese odberného miesta tohto platiteľa trvalý pobyt, alebo sám je fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím a vznik tejto skutočnosti oznámi a zároveň preukáže vyberateľovi úhrady, a to písomne do 30 dní odo dňa, kedy došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na oslobodenie od povinnosti platiť úhradu.

39. Dňa 1. júla 2015 nadobudol účinnosť zákon č. 40/2015 Z. z. o audiovizii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o audiovizii“), ktorý upravuje práva a povinnosti osôb pôsobiacich v oblasti audiovizie, evidenciu slovenských audiovizuálnych diel, evidenciu osôb pôsobiacich v audiovizii a evidenciu nezávislých producentov, jednotný systém označovania, postavenie a pôsobnosť Slovenského filmového ústavu a podmienky na odborné uchovávanie originálnych nosičov audiovizuálnych diel a zvukovo-obrazových záznamov tvoriacich audiovizuálne dedičstvo SR.

40. Od 1. januára 2016 bola novelou zákona o audiovizii, z dôvodu uľahčenia prístupu osôb so sluchovým a zrakovým postihnutím k audiovizuálnym dielam, zavedená nová povinnosť pre distributérov audiovizuálnych diel, ktorí verejne rozširujú slovenské audiovizuálne dielo alebo audiovizuálne dielo v slovenskej pôvodnej jazykovej úprave. Podľa § 15 ods. 5 tohto zákona distributér audiovizuálneho diela, ktorý verejne rozširuje slovenské audiovizuálne dielo alebo audiovizuálne dielo v slovenskej pôvodnej jazykovej úprave, zabezpečuje pre toto audiovizuálne dielo aj úpravu titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím a hlasovým komentovaním pre nevidiacich.

41. Aktivity zamerané na uplatňovanie práva osôb so sluchovým alebo zrakovým postihnutím zúčastniť sa na kultúrnom živote realizuje aj Slovenský filmový ústav (ďalej len „SFÚ“), ktorý je v zmysle zákona o audiovizii príspevkovou organizáciou, podieľajúcou sa na uchovávaní, ochrane, obnove, zveľadňovaní a sprístupňovaní audiovizuálneho dedičstva ako neoddeliteľnej súčasť kultúrneho dedičstva SR s cieľom uchovania audiovizuálnej tvorby ako formy kultúrneho vyjadrovania. SFÚ v rámci zabezpečenia svojich hlavných cieľov prispôbil svoju oficiálnu webovú stránku v súlade s uplatňovaním čl. 15 paktu tak, aby bola prevádzkovaná aj ako tzv. „blind friendly“, čo znamená, že je určená a dostupná aj pre slabo vidiace osoby, pretože ponúka možnosť prepnúť zobrazenie stránky na textovú verziu.

42. V súvislosti s uplatňovaním čl. 15 paktu zabezpečil SFÚ vo svojom kine Lumiére v Bratislave, ktoré spravuje od roku 2011, prostredníctvom rozsiahlej rekonštrukcie

a modernizácie svojich priestorov nové technické vybavenie pre osoby s telesným postihnutím, ktorým sa týmto spôsobom umožnil bezproblémový prístup ku kultúrnemu a spoločenskému životu.

43. Do roku 2010 bol významným nástrojom na podporu štátnej kultúrnej politiky grantový systém Audiovizia v pôsobnosti MK SR, ktorý od roku 2006 slúžil na podporu tvorby a vývoja audiovizuálnych diel, postprodukcie, distribúcie a prezentácie audiovizuálnych diel. Prijatím zákona č. 516/2008 Z. z. o Audiovizuálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Audiovizuálnom fonde“) prešla podpora v oblasti audiovizie do pôsobnosti Audiovizuálneho fondu, čím sa výrazne rozšírili možnosti finančnej podpory audiovizuálnej kultúry a priemyslu.

44. Audiovizuálny fond je podľa zákona o Audiovizuálnom fonde verejnoprávnou inštitúciou, ktorá poskytuje finančné prostriedky vo forme dotácií, štipendií a pôžičiek na podporu a rozvoj audiovizuálnej kultúry a priemyslu. V zmysle štruktúry podpornej činnosti Audiovizuálneho fondu na rok 2016 bolo možné žiadať o finančnú podporu aj na distribúciu slovenského audiovizuálneho diela vrátane zabezpečeniam multimodálneho prístupu k slovenským audiovizuálnym dielam v rámci Programu 2.

45. Dňa 1. januára 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon, ktorý je predovšetkým komplexnou úpravou autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom tak, ako sa vyvíjala v rámci medzinárodných autorskoprávných zmlúv a dohôd vrátane práva Európskej únie v tejto oblasti.

46. Uvedená právna úprava zodpovedá úpravám autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom v tradičných krajinách s trhovou ekonomikou. Až v súvislosti s rozvojom jednotného trhu a nových technológií, umožňujúcich šírenie diel v nehmotnej podobe cez hranice štátov sa zintenzívňujú snahy o zladenie autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom na medzinárodnej a regionálnej úrovni. Z hľadiska koncepcie autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom zodpovedá kontinentálnemu chápaniu práva, pričom sa právo k výsledkom duševnej činnosti priznáva fyzickej osobe a je zaradené do základných ľudských práv.

47. Autorské práva a práva súvisiace s autorským právom sú zo svojej povahy nescudziteľné a nemožno sa ich vzdať. Základom novej právnej úpravy je koncepcia dualizmu osobnostných autorských práv a majetkových autorských práv. Pri tomto chápaní osobnostné práva zanikajú *mortis causa* a výkon majetkových práv prechádza na dediča.

48. S cieľom transparentnejšieho fungovania kolektívnej správy práv a efektívnejšej činnosti organizácií kolektívnej správy, nový Autorský zákon transponoval aj najnovšiu smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/26/EÚ o kolektívnej správe autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom a o poskytovaní multiteritoriálnych licencií na práva na hudobné diela na online využívanie na vnútornom trhu. Nový Autorský zákon tým doplnil komplexnosť zákonného rámca úpravy autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom vrátane osobitného práva k databáze a problematiky správy práv.

49. V novom Autorskom zákone je transponovaná aj smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2004/48/ES. Nový Autorský zákon bol pripravený tak, aby úroveň poskytovanej ochrany zodpovedala súčasným vysokým štandardom, ako aj snahám o zladenie ochrany vrátane vymožitelnosti týchto práv duševného vlastníctva na medzinárodnej a regionálnej úrovni, a to najmä v súvislosti s rozvojom jednotného trhu, voľného pohybu tovaru a služieb

s predmetmi chránenými právami duševného vlastníctva, ktoré sú ovplyvňované ustavičným rozvojom nových digitálnych technológií, umožňujúcimi šírenie diel v nehmotnej podobe cez hranice štátov.

50. V rámci Slovenského národného múzea existujú špecializované dokumentačné pracoviská zamerané na históriu a kultúru národnostných menšín žijúcich na Slovensku (Múzeum kultúry Čechov na Slovensku v Martine, Múzeum kultúry Chorvátov na Slovensku v Bratislave, Múzeum kultúry karpatských Nemcov v Bratislave, Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku v Bratislave, Múzeum kultúry Rómov na Slovensku v Martine, Múzeum rusínskej kultúry v Prešove, Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku, Múzeum židovskej kultúry v Bratislave). Tieto múzeá sú špecializované dokumentačné, vedecko-výskumné a metodické pracoviská, ktoré systematicky vyhľadávajú, získavajú, uchovávajú a odborne spracúvajú hmotné a duchovné doklady o histórii, kultúre, tradíciách príslušných etník na území dnešného Slovenska a výsledky svojej činnosti prezentujú verejnosti prostredníctvom publikačnej činnosti, výchovno-vzdelávacej činnosti, výstav a kultúrnych podujatí, ktorých cieľom je predstaviť verejnosti bohaté kultúrne dedičstvo.

K záverečným odporúčaniam výboru pre SR z 8. júna 2012

K odporúčaniam C 9:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby posilnila preventívne a ochranné opatrenia na boj so sociálnou a spoločenskou diskrimináciou voči Rómom vo všetkých oblastiach, najmä zaistením plného uplatňovania Antidiskriminačného zákona. Výbor takisto odporúča zmluvnej strane, aby podnikla kroky na podporu práv Rómov týkajúce sa prístupu k zamestnaniu, vzdelávaniu, bývaniu a zdravotnej starostlivosti. Zmluvná strana by mala prijať zákon o marginalizovaných spoločnostiach, uplatňovať ho po jeho schválení, implementovať svoju stratégiu pre integráciu Rómov do roku 2020, ktorú prijala 11. januára 2012 a informovať výbor o výsledkoch týchto krokov.

51. V rámci prioritnej osi (ďalej len „PO“) 5 Integrácia MRK OP Ľudské zdroje, na ktorú sú vyčlenené finančné prostriedky vo výške 163 529 413 eur, sa prostredníctvom Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity (ďalej len „USVRK“) budú realizovať národné projekty zamerané na podporu aktivít zacielených najmä na obyvateľov MRK. Základným predpokladom riešenia problémov je uplatňovanie komplexného prístupu v oblasti zamestnanosti, vzdelávania, chudoby a sociálneho vylúčenia na vybranom území. Plánované intervencie v rámci NP (Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou MRK I, Komunitné centrá v mestách a obciach s prítomnosťou MRK – I. fáza, Podpora predprimárneho vzdelávania detí z MRK a Podpora vysporiadania pozemkov) sú prispôsobené charakteru potrieb a špecifikám jednotlivých lokalít uvedených v Atlase rómskych komunit. Celková alokácia na národné projekty predstavuje sumu 71 312 209 eur s predpokladom zamestnania cca 1 491 terénnych sociálnych pracovníkov, terénnych pracovníkov, pracovníkov komunitného centra, pedagogických asistentov učiteľa a odborných zamestnancov.

- a) Národný projekt Terénna sociálna práca a terénna práca v gescii USVRK s indikatívnou alokáciou 26 511 131 eur z PO 5, ktorý sa bude implementovať v 150 vybraných obciach je zameraný na komplexnú podporu integrácie príslušníkov MRK do spoločnosti, najmä zlepšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti.
- b) Národný projekt Komunitné centrá v mestách a obciach s prítomnosťou MRK – 1. Fáza s indikatívnou alokáciou 18 721 078 eur v gescii USVRK sa zameriava na prevádzku komunitných centier a rozvoj komunitnej práce zameranej na podporu sociálnej inklúzie a pozitívnych zmien vo vybraných 150 obciach s prítomnosťou MRK.

- c) Národný projekt Podpora predprimárneho vzdelávania detí z MRK má za cieľ zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK prostredníctvom vyššieho počtu detí z MRK, ktoré absolvujú predškolské vzdelávanie s cieľom zlepšenia ich predpokladov na úspešné zvládnutie vyšších stupňov vzdelávania. Indikatívna alokácia je 23 480 000 eur.
- d) Národný projekt Podpora vysporiadania pozemkov v MRK, ktorého cieľom je poskytnutie podpory obciam smerujúcej k vysporiadaniu právnych vzťahov k pozemkom pod rómskymi obydliami v rómskych osídleniach v zmysle platných právnych predpisov, čím sa zabezpečí zvýšená kvalita podmienok bývania príslušníkov MRK. Indikatívna alokácia je 2 600 000 eur.

52. Na zabezpečenie odborného poskytovania služieb v obciach s prítomnosťou MRK je nevyhnutnou súčasťou rozširovanie vedomostí a odborných zručností pre terénnych pracovníkov a pracovníkov komunitných centier. Jednou z dôležitých oblastí je antidiskriminačná legislatíva a dočasné vyrovnávacie opatrenia. Vzdelávacie moduly sa budú uplatňovať v rámci národných projektov Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou MRK I. s indikatívnou alokáciou 26 511 131 eur s cieľom komplexnej podpory integrácie príslušníkov MRK do spoločnosti, najmä zlepšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti a Komunitné centrá v mestách a obciach s prítomnosťou MRK – 1. Fáza s indikatívnou alokáciou 18 721 078 eur, ktorý sa zameriava na prevádzku komunitných centier a rozvoj komunitnej práce zameranej na podporu sociálnej inklúzie a pozitívnych zmien v obciach s prítomnosťou MRK okrem Bratislavského kraja.

53. Na PO 4 Sociálne začlenenie OP Ľudské zdroje pre programové obdobie 2014 - 2020 sú vyčlenené finančné prostriedky vo výške 368 671 978 eur. Realizáciou opatrení zahrnutých v NP (Terénna sociálna práca v obciach I. a Podpora vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni) sa zvýšila účasť najviac znevýhodnených osôb na živote v spoločnosti, zvýšia sa aktivity osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením a zlepši sa prístup ku kvalitným službám. Prostredníctvom NP Terénna sociálna práca v obciach I. (2016 – 2019) s celkovou alokáciou 29 340 353 eur sa predpokladá zamestnanie takmer cca 600 terénnych sociálnych pracovníkov.

- a) Terénni sociálni pracovníci aktuálne nevedú evidenciu prípadov diskriminácie jednotlivých klientov. Pri osobných rozhovoroch s terénnymi sociálnymi pracovníkmi uvádzajú klienti prípady diskriminácie zo strany potenciálnych zamestnávateľov a iných inštitúcií. Na účely väčšej citlivosti sociálnych pracovníkov na prejavy diskriminácie sa v rámci predošlého NP TSP začalo so sériou vzdelávacích aktivít v spolupráci s organizáciami Ľudia proti rasizmu a Centrom pre výskum etnicity a kultúry. V oblasti uplatňovania antidiskriminačného zákona bolo preškolených 20 regionálnych koordinátorov.
- b) Vzhľadom na vážnosť a preukázateľnú potrebu témy antidiskriminačnej legislatívy sú v novom NP Terénna sociálna práca v obciach I., ktorý sa začal realizovať v roku 2016, aktivity špecifikované pre túto oblasť. Tréning so zameraním na „trestné činy z nenávisťi v ohrozených komunitách“ s odborníkmi v danej oblasti absolvuje skoro 190 terénnych sociálnych pracovníkov a 20 krajských koordinátorov. USVRK zorganizoval, v spolupráci s Radou Európy a Europa Roma Right Center, obdobný tréning pre príslušníkov Policajného zboru SR (ďalej len „PZ“).
- c) V novom programovom období 2014 – 2020 sa realizuje NP Podpora vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni s celkovou alokáciou 20 915 000 eur. Projekt kontinuálne nadviazal na NP Komunitné centrá podporený z OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia 2007-2013 s celkovou alokáciou vo výške 17 173 522 eur a to v období od 1. januára 2014 do 31. novembra 2015. Uskutočnil sa vo všetkých samosprávnych krajoch okrem Bratislavského kraja. Pokračovanie umožnilo aplikovať

overené postupy a opatrenia z ukončeného pilotného projektu s uplatnením inovatívnych postupov, ktoré rozširujú poskytované sociálne služby na komunitnej úrovni na oprávnenom území vrátane Bratislavského kraja. Odborné poskytovanie sociálnych služieb prijímateľom sociálnych služieb sa zabezpečuje aj vzdelávaním zamestnancov poskytujúcich sociálne služby krízovej intervencie. V rámci viacerých vzdelávacích modulov je jednou z tém aj „Zásada rovnakého zaobchádzania a možnosti ochrany klientov pred rôznymi formami diskriminácie“.

54. Národný projekt Zdravé komunity/regióny bude financovaný rovnako z OP Ľudské zdroje aj v novom programovom období 2014 – 2020. Projekt je zameraný na podporu zdravia obyvateľov z MRK, šírenie prevencie a osvedy v marginalizovaných lokalitách

K odporúčaniu C 18:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby upravila svoju legislatívu tak, aby bolo domáce násilie prečinom, a aby zintenzívnila svoje snahy zabrániť a bojovať proti domácejmu násiliu, najmä násiliu páchanému na ženách.

55. Uznesením vlády SR č. 730 z 18. decembra 2013 bol prijatý Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019 (gestor MPSVR SR).

56. V gescii MV SR ako významné legislatívne opatrenie v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách a domáceho násilia v hodnotenom období, môžeme uviesť novelizáciu ustanovenia § 27a zákona o PZ v znení neskorších predpisov, účinnú od 1. januára 2016, ktorou sa predĺžila doba, na ktorú je policajt oprávnený vykázat' násilnú osobu zo spoločného obydlija zo 48 hodín na 10 dní. Súčasťou vykázania je zároveň povinnosť vykázanej osoby nepribližovať sa k ohrozenej osobe na vzdialenosť menšiu ako 10 metrov. Novelizáciu inicioval Úrad kriminálnej polície Prezídia PZ na základe vyhodnotenia aplikácie inštitútu vykázania zo spoločného obydlija v policajnej praxi, s cieľom posilniť ochranu obetí domáceho násilia vytvorením dostatočného časového priestoru na zorientovanie sa v situácii bez nátlaku násilníka a na vyhľadanie odbornej pomoci.

57. V hodnotenom období boli v pôsobnosti Prezídia PZ vydané aj interné normy, zamerané na upravenie postupu príslušníkov PZ v prípadoch domáceho násilia. Prezident PZ vydal rozkaz č. 37 z 19. apríla 2016, ktorým sa upravuje postup príslušníkov PZ pri vykázaní osoby zo spoločného obydlija. 1. februára 2016 bol vydaný príkaz prezidenta PZ na zabezpečenie jednotného postupu útvarov PZ pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní o trestných činoch spáchaných v súvislosti s domácim násilím.

58. Prezídium PZ spracovalo v predchádzajúcich rokoch viaceré metodické materiály, týkajúce sa postupu v prípadoch násilia na ženách a domáceho násilia, ktoré sú využívané v policajnej praxi.

59. V máji 2015 Prezídium PZ zaktualizovalo metodickú príručku „Domáce násilie – Metodika postupu polície v prípadoch domáceho násilia“ z roku 2006, ktorá je určená predovšetkým príslušníkom PZ pri vykonávaní služobných zákrokov v prípadoch domáceho násilia. V nadväznosti na prijaté legislatívne zmeny sa pripravuje jej ďalšia aktualizácia v spolupráci s odborom rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR.

60. V súvislosti s ratifikáciou tzv. Istanbulského dohovoru konštatujeme, že toto odporúčanie výboru nie je zatiaľ splnené. S ohľadom na Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016 – 2020, v ktorom sa uvádza potreba celospoločenskej diskusie o medzinárodných dokumentoch, ktoré sa týkajú násilia na ženách a deťoch, ako aj pretrvávajúcu otvorenú

otázku uplatnenia výhrad pri ratifikácii tohto dohovoru požiadala podpredsedníčka vlády SR a ministerka spravodlivosti SR listom č. 43773/2016/13 z júna 2016 predsedu vlády SR o opätovný odklad splnenia uvedenej úlohy na neskorší termín (najneskôr do 30. júna 2017).

K odporúčaniu C 19:

Výbor nabáda zmluvnú stranu, aby posilnila svoje preventívne a ochranné opatrenia na boj proti obchodovaniu so ženami a dievčatami, napríklad na účely sexuálneho zneužívania, najmä zaistením účinného uplatňovania zákonov, školením migračných úradníkov a orgánov činných v trestnom konaní. Odporúča zmluvnej strane, aby pokračovala s kampaňami na zvyšovanie povedomia verejnosti, zvyšovaním zavedených opatrení na pomoc a rehabilitáciu obetí, uľahčovaním podávania sťažností a stíhaním a trestaním obchodníkov s ľuďmi. Výbor ďalej odporúča, aby zmluvná strana pokračovala v snahách o spoluprácu s okolitými štátmi pri prevencii a boji proti obchodovaniu s ľuďmi.

Vzdelávanie

61. V priebehu rokov 2012 – 2016 boli vykonané v súlade s harmonogramom určeným uznesením vlády SR č. 96/2011 školenia so zameraním na cieľové skupiny pracovníkov centier voľného času, zástupcov rímskokatolíckej cirkvi, pastoračných centier, Slovenskej katolíckej charity, Medzinárodnej organizácie pre migráciu, zástupcov obcí, mestských úradov/polície, terénnych sociálnych pracovníkov, príslušníkov PZ zaradených na Národnej jednotke boja proti nelegálnej migrácii Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia PZ (ďalej len „ÚHCP“), Migračného úradu MV SR, vybraných zamestnancov zdravotníckych zariadení, ako aj pracovníkov inšpektorátov práce, detských domovov, úradu splnomocnenca pre rómske komunity, pracovníkov konzulárnych úradov v zahraničí.

62. Pracovníci Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality preškolili k problematike obchodovania s ľuďmi príslušníkov PZ zaradených v personálnej databáze policajtov určených na pôsobenie v medzinárodných misiách, ako aj príslušníkov Ozbrojených síl SR zaradených do zahraničných misií.

63. Od roku 2015 je na základe spolupráce s Justičnou akadémiou SR zaradené do curricula vzdelávania sudcov a prokurátorov špecializované vzdelanie zamerané na obchodovanie s ľuďmi. V roku 2016 sa toto vzdelávanie s cieľom scitlivovania prístupu sudcov a prokurátorov k obetiam obchodovania s ľuďmi uskutočnilo aj za účasti vyšetrovateľov, ktorí sa priamo venujú objasňovaniu trestného činu obchodovania s ľuďmi. Predmetné vzdelávacie akcie sú plánované takisto aj pre vyšších súdnych úradníkov, ako aj prokurátorov čakateľov.

64. V spolupráci s Ministerstvom obrany SR sa problematika obchodovania s ľuďmi zaradila do pravidelného cyklu prípravy príslušníkov ozbrojených síl vysielaných na misie do zahraničia.

65. Vzhľadom na to, že táto problematika je súčasťou komplexného programu školení v rámci predvýjazdovej prípravy zamestnancov MZVEZ SR, MV SR v spolupráci s lektormi Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) uskutočnili v sledovanom období naväzujúce pravidelné školenia pre vybraných zamestnancov rezortu v súvislosti s ich vysielaním a pôsobením na konzulárnych úsekoch zastupiteľských úradov SR v zahraničí.

66. Úrad kriminálnej polície organizuje Prezídia PZ spravidla každý rok poradu so školením za účasti zástupcov odborov kriminálnej polície krajských riaditeľstiev PZ, odborov kriminálnej polície okresných riaditeľstiev PZ a odborníkov z civilnej sféry k problematike

trestnej činnosti páchanej mládežou a trestnej činnosti páchanej na mládeži. Súčasťou aktivity je aj výmena informácií s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny, so základnými a strednými školami a mimovládnyimi organizáciami pri odhaľovaní a objasňovaní trestných činov súvisiacich s násilím páchaným na deťoch, vrátane domáceho násillia.

67. Prezídium PZ už niekoľko rokov spolupracuje s Právnickou fakultou Trnavskej univerzity v Trnave, kde v rámci predmetu „Klinika obetí domáceho násillia“ študentom každoročne prezentuje praktické skúsenosti pri vyšetřovaní prípadov domáceho násillia.

68. Agentúra FRONTEX vyškollila v SR policajtov ÚHCP ako školiteľov pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi pre hraničnú políciu. Uvedení príslušníci následne preškollili príslušníkov hraničnej polície so zameraním na vykonávanie prvolíniovej a druholíniovej kontroly. Škollenia boli uskutočnené podľa príručky „Boj proti obchodovaniu s ľuďmi pre hraničnú políciu“, ktorú vypracovala agentúra FRONTEX v spolupráci s expertmi členských štátov EÚ, mimovládnych a medzinárodných organizácií.

69. Vzdelávanie a škollenia zamerané na problematiku obchodovania s ľuďmi budú pokračovať aj naďalej.

Spolupráca

70. V rámci projektu „Prevencia a rozšírený harmonizovaný zber dát o obchodovaní s ľuďmi“ v dňoch 26. až 27. marca 2013 MV SR uskutočnilo v Bratislave medzinárodnú konferenciu, ktorej cieľom bola výmena skúseností a informácií pri harmonizovanom zbere údajov v praxi v oblasti týkajúcej sa obchodovania s ľuďmi.

71. MV SR realizovalo v roku 2014 medzinárodnú konferenciu v rámci projektu „Posilnenie spoločných opatrení v prevencii nútenej práce príslušníkov rómskych komúnit a rozvoj referenčného mechanizmu“, ktorá sa konala v Bratislave počas dní 16. – 17. októbra 2014. V rámci konferencie vystúpilo 10 odborníkov zo SR, Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, Lotyšska, Belgicka a Maďarska v rámci 4 oblastí: podpora, odhaľovanie, prevencia a partnerstvo.

72. Policajné útvary zaoberajúce sa odhaľovaním trestného činu obchodovania s ľuďmi dlhodobo spolupracujú prostredníctvom Úradu medzinárodnej policajnej spolupráce Prezídia PZ s medzinárodnými inštitúciami ako sú EUROPOL, INTERPOL a taktiež prostredníctvom policajných pridencov vyslaných na výkon štátnej služby v zahraničí. V súvislosti s operatívnym odhaľovaním trestných činov obchodovania s ľuďmi prebieha intenzívna spolupráca medzi partnerskými zložkami zainteresovaných krajín. Ide o žiadosti o vykonanie operatívneho preverovania z cieľových krajín k občanom SR, ktorí boli identifikovaní ako obeť obchodovania s ľuďmi, alebo prípadne ako podozriví zo spáchania trestného činu obchodovania s ľuďmi. Zároveň sa v rámci medzinárodnej spolupráce využíva z dôvodu uľahčenia vyšetřovania a trestného stíhania prípadov obchodovania s ľuďmi aj inštitút spoločných vyšetřovacích tímov (tzv. JIT – Joint Investigation Team).

73. SR podpísala 26. septembra 2013 dohodu o zriadení spoločného vyšetřovacieho tímu (ďalej len „JIT“) operácia Svanetia s Metropolitnou políciou Londýn. Jeho účelom je uľahčiť vyšetřovanie a trestné stíhanie v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska v súvislosti s trestnými činnosťami obchodovania s ľuďmi spáchanými organizovanými skupinami alebo jednotlivcami. Cieľom JIT-u je získať dôkazy a relevantné informácie, identifikovať zodpovedné osoby, podľa potreby prekaziť ich aktivity a získané dôkazy použiť na účely trestného stíhania v oboch štátoch. Na základe vynikajúcej spolupráce medzi britskými

a slovenskými orgánmi boli 24. novembra 2015 na súde The Central Criminal Court odsúdení šiesti páchatelia.

74. V rámci zintenzívnenia medzinárodnej policajnej spolupráce zorganizovala Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP v roku 2015 stretnutie riaditeľov operatívnych služieb krajín V4 zaoberajúcich sa bojom proti obchodovaniu s ľuďmi, nelegálnou migráciou a prevádzacstvom so zástupcami štátnej hraničnej služby Ukrajiny.

75. SR má zastúpenie v pracovnej skupine EMPACT pri Europol v Haagu, ktorá je zameraná na boj proti hrozbám organizovaného zločinu. Vzhľadom na závažnosť a aktuálnosť problému pracovného vykorisťovania sa SR zapojila do projektu pracovného vykorisťovania, ktorý je založený na multidisciplinárnej spolupráci. Taktiež bola dohodnutá spolupráca k jednotlivým projektom ako napr. odhaľovanie obchodovania s ľuďmi na internete a pracovného vykorisťovania.

Preventívne opatrenia

76. MV SR pripravilo na základe podkladov poskytnutých od oslovených subjektov prehľad problematiky žobrania a núteného žobrania ako jednej z foriem obchodovania s ľuďmi, ktorá bola do definície trestného činu *Obchodovania s ľuďmi* doplnená na základe prípadov aplikačnej praxe.

77. V roku 2013 začala kampaň zameraná na prevenciu obchodovania s ľuďmi, ako aj distribúcia nových letákov ohľadom odškodnenia obetí obchodovania s ľuďmi. Jednotlivé letáky sú pripravené v slovenskom, anglickom aj rómskom jazyku.

78. V rámci projektu podporeného Európskou komisiou s názvom Posilnenie spoločných opatrení na prevenciu nútenej práce v rómskych komunitách a vytvorenie národného referenčného rámca, ktorý začal v roku 2013 sa pripravil film a iné propagačné materiály, ktoré boli distribuované nielen v rámci SR ale aj vo Veľkej Británii, ktorá je najčastejšou cieľovou krajinou obetí obchodovania s ľuďmi. Taktiež sa pracuje na príručke pre zamestnávateľov v rôznych odvetviach s cieľom zvýšenia informovanosti zamestnávateľov o problematike obchodovania s ľuďmi. V rámci projektu bude spracovaný aj výskum zameraný na analýzu rómskych obetí obchodovania z vybraných regiónov SR vo Veľkej Británii. Kampaň je zameraná na posilnenie preventívnych aktivít s cieľom zvýšenia povedomia príslušníkov rómskych komunít o rizikách spojených s prácou v zahraničí, ako i zástupcov vybraných odborných štátnych i neštátnych subjektov o účinnej prevencii v rómskych komunitách, a to posilnením aktivít v oblasti propagačných kampaní, tréningových aktivít, workshopov a medzinárodnej konferencie a rozšírením referenčného mechanizmu širokej verejnosti o problematike obchodovania s ľuďmi nielen na účely nútenej práce.

79. Implementácia ďalšieho projektu „Posilnenie spoločných opatrení v prevencii nútenej práce príslušníkov rómskych komunít a rozvoj referenčného mechanizmu“, ktorý je financovaný z Programu Európskej komisie „Prevencia a boj proti kriminalite“ prebiehal od januára 2013 do decembra 2014. Partnerom MV SR bola organizácia Crossroads Youth and Community Association z Veľkej Británie a Človek v tísni, pobočka Slovensko.

80. MV SR prostredníctvom Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality v spolupráci so spoločnosťou Tesco Stores a.s. v rámci kampane „*Viete, čo teraz robí vaše dieťa?*“ realizovalo v roku 2012 putovnú výstavu s rovnomeným

názvom po sieti nákupných centier spoločnosti Tesco Stores a.s., ktorá pokračovala do augusta 2013.

81. V rámci plnenia úlohy z Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi prebiehala na internetových stránkach Azet.sk kampaň zameraná na zvýšenie povedomia širokej verejnosti o problematike obchodovania s ľuďmi nielen na účely nútenej práce. Kampaň „Obchodovanie s ľuďmi“ bola prevedená pomocou internetových bannerov s počtom 10 miliónov zobrazení s prepojením na TV spot v dĺžke trvania 30 sekúnd.

82. Vo vzťahu k informovanosti zahraničných obetí obchodovania s ľuďmi sú vo všetkých azylových zariadeniach a na útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov umiestnené a verejne prístupné brožúrky so súborom otázok v 15 jazykových mutáciách, zamerané na samoidentifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi a poskytujúce základnú informáciu o možnosti pomoci v rámci Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi.

83. Azylové zariadenia pravidelne navštevujú zamestnanci Slovenskej katolíckej charity, ktorí uskutočňujú preventívno-informačné školenia pre cudzincov, v rámci ktorých dostávajú cudzinci komplexné informácie o svojich právach, ako aj o Programe podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi.

84. Pri príležitosti Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi 18. októbra sa každoročne uskutočňujú nasledovné workshopy.

85. Slovenská katolícka charita v rámci projektu s názvom „Ľudia nie sú na predaj – GIFT box Slovakia“, ktorú realizuje v spolupráci s organizáciami STOP THE TRAFFIK a UN.GIFT s podporou MV SR uskutočnila národné workshopy.

86. V hodnotiacom období rokov 2012 až 2016 boli realizované preventívne aktivity o rizikách práce v zahraničí a o možnostiach prevencie obchodovania s ľuďmi v rámci škôl a školských zariadení pracovníkmi MV SR, ako aj partnerskými organizáciami, ktorých sa zúčastnilo približne 7 000 žiakov základných a stredných škôl. Problematike obchodovania s ľuďmi boli venované aj preventívne projekty realizované policajtmi zaradenými na úseku prevencie oddelení komunikácie a prevencie krajských riaditeľstiev PZ a skupín prevencie vnútorných odborov okresných riaditeľstiev PZ.

87. MV SR realizovalo kampane zamerané na propagáciu Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818 a nútenú prácu ako jednu z foriem obchodovania s ľuďmi.

88. PZ pravidelne realizuje preventívne aktivity zamerané na problematiku násillia na ženách a domáceho násillia. Zámerom týchto aktivít je najmä snaha o zvyšovanie informovanosti a právneho vedomia, vrátane poskytovania rád a odporúčaní, ako včas identifikovať násillie a aké sú možnosti riešenia danej situácie. Pri príležitosti Medzinárodného dňa eliminácie násillia na ženách PZ každoročne v mesiaci november realizuje celoslovenskú preventívnu kampaň zameranú na problematiku násillia na ženách a domáceho násillia, ktorej súčasťou je informačný leták, ktorý bol distribuovaný v rámci prednášok a besied, ako aj na miesta prístupné širokej verejnosti.

89. Z ďalších zrealizovaných kampaní možno spomenúť napr. Celoslovenskú kampaň „Každý sa môže stať otrokom...Aj dnes!“ v rámci spolupráce MV SR s občianskou spoločnosťou Brániť sa oplatí Slovensko zameranú na boj proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorá má dve fázy:

- kampaň superzarobok.sk – cez provokatívny komunikačný fiktívny web ukázala ohrozeným cieľovým skupinám všetky riziká, ktoré ich čakajú, ak by „naleteli“ páchatelom obchodovania s ľuďmi. Kampaň za 3 dni zasiahla 700 000 ľudí prostredníctvom sociálnych sietí, pričom z nich aktívne zareagovalo vyše 40 000 a navštívilo stránku superzarobok.sk., kde ohrozené cieľové skupiny a ich blízki získali základné informácie o problematike, rizikách a nebezpečenstvách s motiváciou rozpoznať ich a vyhýbať sa im, prípadne kontaktovať príslušné orgány či organizácie, a to prostredníctvom webu novodobiotroci.sk.
- kampaň Anjeli strážni – vytvorenie komunitného portálu "Anjeli strážni", ktorý zapája do prevencie najbližšie okolie potenciálnych obetí (<http://www.anjelistrazni.sk>).

90. Staň sa na chvíľu novodobým otrokom! Aj Ty! (Bratislava, 20. októbra 2015) – Zážitková konferencia, ktorú občianske združenie Brániť sa oplatí Slovensko zorganizovalo spolu s MV SR. Cieľom bolo varovať mladých ľudí pred nebezpečenstvom obchodovania s ľuďmi. Na konferencii sa okrem 50 odborníkov zúčastnilo aj vyše 200 študentov stredných škôl a detí z detských domovov. Súčasťou konferencie boli okrem odborných prednášok aj role play scény zobrazujúce 4 formy vykorisťovania (sexuálne vykorisťovanie, nútená práca, nútený sobáš a nútené žobranie).

91. „Do života s anjelom strážnym“ – zážitková vzdelávacia hra ktorá je súčasťou projektu Anjeli strážni a je určená pre mladých dospelých z detských domovov a krízových centier, ktorí po dovŕšení dospelosti odchádzajú do života – pripravené spoločnosťou VSE Holding, člen Innogy v úzkej spolupráci s MV SR, občianskym združením Brániť sa oplatí Slovensko a spoločnosťou Úsmev ako dar.

92. Slovenská katolícka charita v spolupráci s MV SR zorganizovala filmový festival „Spolu proti obchodovaniu s ľuďmi“ (Košice, 16. októbra 2015) za účelom pripomenutia neľútostnej reality moderného otroctva.

93. Miesto prvého kontaktu pred odchodom do zahraničia (Michalovce) – Mesto Michalovce v spolupráci s MV SR otvorilo 22. októbra 2015 miesto prvého kontaktu, ktorého cieľom je informovať o problematike obchodovania s ľuďmi, poskytovať rady pred vycestovaním do zahraničia v súvislosti s hľadaním práce, pripravovať preventívne aktivity a poradenskú činnosť pre študentov 3. a 4. ročníkov stredných škôl, ako aj širokú verejnosť.

94. „Maratón boja proti obchodovaniu s ľuďmi“ (október 2016) – preventívna aktivita formou zážitkovej konferencie v Košiciach, kde sa približne 400 študentov zo šiestich košických škôl ocitlo „tvárou v tvár“ novodobému otroctvu. Konferencia sa postupne rozšíri do ďalších miest.

95. HESTIA – Prevencia obchodovania s ľuďmi a nútených sobášov: multidisciplinárne riešenie – spoločná výskumná správa – výskum v oblasti nútených sobášov a účelových sobášov, ktorý v rámci takmer dvojročného obdobia prebiehal v 5 európskych krajinách – Lotyšsko, Litva, Estónsko, Írsko a SR.

K odporúčaniu C 27:

Výbor odporúča zmluvnej strane, aby vykonala kroky, vrátane uvalenia sankcií, s cieľom zabezpečiť, aby sa zákon o používaní jazykov národnostných menšín účinne uplatňoval na príslušných miestnych samosprávach. V tejto súvislosti upriamuje výbor pozornosť zmluvnej strany na svoj všeobecný komentár č. 21 (2009) o práve každej osoby zúčastňovať sa na kultúrnom živote.

96. Zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku v znení neskorších predpisov a zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov boli novelizované v roku 2011 s cieľom zabezpečiť zvýšenú ochranu práv príslušníkov národnostných menšín žijúcich na území SR tak, aby sa posilnil súlad s ľudsko-právnymi princípmi zakotvenými v medzinárodných dohovoroch, ktorými je SR viazaná. Obidva zákony v súlade s Ústavou SR a s medzinárodnými zásadami určujú pravidlá používania týchto jazykov v základných oblastiach verejného styku na území SR. Prijatím novely zákona o štátnom jazyku SR v roku 2009 pribudli viaceré zákonné možnosti garantujúce uplatnenie menšinových jazykov vo verejnom styku.

97. Úrad vlády SR poskytuje v zmysle § 7a ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z. odbornú a metodickú pomoc orgánom verejnej správy, ako aj organizačným zložkám bezpečnostných a záchranných zborov pri vykonávaní tohto zákona. Za týmto účelom bola na Úrade vlády SR zriadená odborná komisia, ktorá je stálym poradným orgánom vedúcej služobného úradu. Členmi komisie sú zástupcovia relevantných rezortov.

98. Úrad vlády SR v zmysle § 7a ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z. poskytuje odbornú a metodickú pomoc orgánom verejnej správy aj v oblasti zabezpečenia starostlivosti o odbornú terminológiu v jazykoch národnostných menšín. S týmto cieľom Úrad splnomocnenca vlády SR inicioval vytvorenie odborných terminologických slovníkov, ktoré slúžia na zjednodušenie, uľahčenie a zefektívnenie používania menšinových jazykov v úradnom styku. Určené sú predovšetkým zamestnancom orgánov verejnej správy, ktorí v každodennej komunikácii používajú jazyky národnostných menšín, ďalej pre tlmočníkov a prekladateľov, ktorí pracujú s odbornými textami z oblasti verejnej správy, ako aj pre občanov, ktorí pri vybavovaní svojich záležitostí potrebujú používať odborné terminologické výrazy v menšinových jazykoch. Pre vypracovanie terminologických slovníkov bol vytvorený terminologický rámec v štátnom jazyku, ktorý bol prerokovaný všetkými dotknutými rezortmi a predstavuje databázu najfrekvencovanejších výrazov a fráz z vybraných oblastí štátnej správy a samosprávy SR.

99. Doposiaľ boli na webovom sídle úradu splnomocnenca zverejnené: Slovensko-maďarský odborný terminologický slovník, Slovensko-rómsky odborný terminologický slovník, Slovensko-rusínsky odborný terminologický slovník a Slovensko-ukrajinský odborný terminologický slovník. Všetky slovenské časti odborných terminologických slovníkov boli predmetom odbornej jazykovej korektúry, ktoré boli na jej základe inovované.

100. V zmysle § 7a zákona č. 184/1999 Z. z. Úrad vlády SR predkladá vláde SR raz za dva roky Správu o stave používania jazykov menšín na území SR (ďalej len „jazyková správa“). K jazykovej správe pred jej predložením zaujíma stanovisko Rada vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. S cieľom získať informácie k príprave správy je úrad vlády oprávnený vyžadovať od orgánov verejnej správy informácie a písomné podklady o používaní jazyka menšín v oblasti ich pôsobnosti. Vypracovanie jazykovej správy vrátane zberu terénnych dát zabezpečuje Úrad splnomocnenca. Doposiaľ boli zverejnené tri jazykové správy za rok 2012, za obdobie rokov 2013 – 2014 a za obdobie rokov 2015 – 2016.

101. Vláda SR schválila jazykovú správu za obdobie rokov 2015 – 2016 11. januára 2017. Jazyková správa sumarizuje vnútroštátny legislatívny rámec používania jazykov národnostných menšín v SR, mapuje proces a výsledky implementácie medzinárodnoprávneho rámca ochrany menšinových jazykov v SR, ako aj aktuálny vývoj v oblasti inštitucionálneho zabezpečenia používania jazykov národnostných menšín v SR a plnenie povinností a uplatňovanie práv vyplývajúcich zo zákona č. 184/1999 Z. z..

102. Jazyková správa za rok 2015 – 2016 poskytuje v porovnaní s predchádzajúcimi správami komplexnejšie údaje pokiaľ ide o rozsah monitorovaných subjektov, ako aj mieru detailnosti mapovania jednotlivých zákonom stanovených oblastí používania jazykov národnostných menšín. Rozsah dotazníkového prieskumu zameraného na zber aktuálnych údajov bol rozšírený v porovnaní s prieskumami uskutočnenými pri príprave predchádzajúcich správ ak ide o rozsah oslovených typov relevantných subjektov, o množstvo zmapovaných oblastí a situácií, v ktorých sa za podmienok ustanovených zákonom používajú jazyky národnostných menšín, ako aj počet otázok pre jednotlivé typy respondentov. Celkovo bolo oslovených 763 respondentov. Z uvedeného počtu zaslalo dotazníky 714 respondentov, čo predstavuje 94 %-nú návratnosť.

103. Vláda v uznesení uložila vedúcemu Úradu vlády SR a splnomocnencovi vlády SR pre národnostné menšiny vypracovať metodické usmernenie k zákonu č. 184/1999 Z. z, zriadiť medzirezortnú pracovnú skupinu na vypracovanie analýzy všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti jazykových práv príslušníkov národnostných menšín v SR a v spolupráci so Združením miest a obcí Slovenska vypracovať analýzu s cieľom identifikovať potreby v oblasti systematického vzdelávania pracovníkov orgánov miestnej štátnej správy, orgánov územnej samosprávy a pracovníkov územnou samosprávou zriadených právnických osôb v oblasti práv a povinností vyplývajúcich zo zákona č. 184/1999 Z. z..